

TR82 DÜZEY 2 BÖLGESİ BÖLGE PLANI

2024-2028

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

T.C. KUZEY ANADOLU
KALKINMA AJANSI
NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

Bu belge, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından yayımlanmıştır.

Belge No : 2024-PL-1/25
Revizyon No : -
Revizyon Tarihi : -
ISBN : 978-625-8409-51-2

Yayın Kurulu : Semih KAYA / Kurumsal Yönetim Birim Başkanı
Ayşe Nur ÖZYAZGAN SARIALIOĞLU / Kurumsal Yönetim Birimi Uzmanı

Tasarım : Sinan KACIR
Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler

Yayın Tarihi : 2025 / 1. Basım

Basım Yeri :

Matbaa Sertifika No:

Bu eserin her türlü yayın hakkı Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansına aittir.

Yayının kısmen ya da tamamen yayınlanması ve çoğaltılmasının fikri mülkiyet hukukuna tabidir. Kaynak gösterilmek ve atıfta bulunmak kaydı ile Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı yayınları üçüncü kişilerce kullanılabilir.

T.C. Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Kuzeykent Mah. Kayın Sk. No:9 37150 KASTAMONU
Tel.: 0 (366) 212 58 52 Faks: 0 (366) 212 58 55
E-posta: bilgi@kuzka.gov.tr
www.kuzka.gov.tr

Mehmet Fatih KACIR
Sanayi ve Teknoloji Bakanı

TAKDİM

Ülkemizin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesini topyekûn artırma hedefi doğrultusunda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Millî Teknoloji Hamlesi ile yüksek teknoloji ve katma değerli üretimi destekliyoruz. Küresel rekabet gücümüzü yükseltecek, ekonomik ve teknolojik bağımsızlığımızı güçlendirecek adımlar atıyoruz. Diğer yandan da Yerel Kalkınma Hamlesi ile 81 ilimizin potansiyelini ve yetkinliklerini harekete geçirecek politikalarla birlikte tüm bölgelerimizin bu yolculuğa azami katkısı sunmasına yönelik program ve projeleri hayata geçiriyoruz.

Küresel değer zincirleriyle ilişkiler, üretim yapısı, dış ticaret düzeyi, girişimcilik kapasitesi, Ar-Ge ve yenilik performansı ve diğer illerle sosyo-ekonomik ilişkiler açısından illerimiz ayrılmaktadır. İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Bursa ve Antalya gibi küresel değer zincirlerinde üst sıralarda yer alan illerimiz ve Kayseri, Gaziantep, Konya, Denizli ve Tekirdağ gibi önemli üretim ve ihracat merkezlerimiz ile birlikte imalat sanayi altyapısı ve kentsel hizmetler açısından daha yoğun müdahale ihtiyacı olan illerimiz mevcuttur.

İşte bu farklılıkları dikkate alan bölgesel kalkınma politikaları, refahın yurt sathında dengeli bir şekilde yayılmasını sağlama amacıyla öncelik verdiğimiz konuların başında gelmektedir. Buradan hareketle, 2024-2028 dönemi bölgesel gelişme politikalarımızın yeni stratejik çerçevesini ve uygulama araçlarını içeren Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejimizi (BGUS), "Küresel rekabette söz sahibi, refah düzeyi yüksek ve dirençli bölgeleriyle yerel dinamiklerini kullanarak topyekûn kalkınmış bir Türkiye" vizyonu ile kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerle geniş bir katılım ile hazırladık. Yerel düzeyde ise kalkınma ajanslarımızın her birinin sorumluluk sahasını da ifade eden 26 Düzey 2 Bölgesi için hazırladığımız bölge planlarında; Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'yle uyumlu şekilde her bir bölgenin orta vadeli gelişme önceliklerini ve potansiyellerini tanımladık. Yerelde yine ilgili bütün paydaşların katılımıyla kalkınma ajanslarımızın koordinasyonunda hazırladığımız bölge planlarında uygulama aracı olarak örnek projeler de geliştirdik.

Bu kapsamda, Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerini kapsayan TR82 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı'nı, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğümüz koordinasyonunda Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansımız eliyle hazırladık.

Bu planda, insan kaynakları niteliği, ihracat kapasitesi ve katma değerli üretim artışı ile imalat sanayiinde rekabet gücünün artırılmasını; kentsel ve kırsal yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, destinasyon altyapıları ve turizm rotalarının geliştirilmesi ile şehirlerin marka değerinin artırılmasını; tarıma dayalı sanayii ve tarımsal örgütlerin geliştirilmesi ile tarımsal üretimde verimliliğin ve katma değer artırılmasını ve dezavantajlı grupların ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının artırılmasına yönelik stratejik öncelik, hedef ve tedbirler belirledik. Ayrıca planda; imalat sanayii üretiminin artırılması ve

eřitlendirilmesi, sosyal yaşamın iyileştirilmesi, alternatif turizmin yanı sıra tarımsal üretim kapasitesinin geliştirilmesi gibi bölge illerine özgü ve uygulayıcı kuruluşlara yol gösterici nitelikte somut proje örnekleri sunduk.

BGUS ve bölge planlarının hazırlık sürecinde Bakanlığımıza ve kalkınma ajanslarımıza katkı veren tüm kurum ve kuruluşlarımıza teşekkürlerimi sunuyorum. Başta Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü ve kalkınma ajansları personelimiz olmak üzere çalışmaların hazırlanmasında emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerinden oluşan TR82 Bölgesi'nde 2024-2028 yılları arasında uygulanacak bu bölge planı "**Beşeri Sermayesi Güçlü, Yeniliklere Açık, Doğal Dokusuyla Fark Yaratan Kuzey Anadolu**" vizyonuna ulaşmayı amaçlamaktadır. Vizyon ifadesinin bileşenlerinde bölgenin beşeri sermayesine, yeniliklere açık olma durumuna ve doğal dokusuna bilinçli bir vurgu yapılmaktadır. Böylece plan dönemi sonunda bölge için belirlenen hedeflere ulaşma yolunda insan kaynağı niteliğinin artırılması, dünyada ve ülkemizde yaşanan değişim gündemine adaptasyon yeteneğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu doğrultuda faaliyetler yürütülürken bölgenin sahip olduğu özgün doğanın sağlayacağı avantajlardan, kaynakları etkin ve verimli kullanarak sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde faydalanılması gözetilmektedir.

Bölge planı hazırlık dönemi içerisinde masabaşı araştırma ve analizler, çalıştaylar ve anketler düzenlenerek yedi temel başlık altında mevcut durum analizi oluşturulmuştur. Mevcut durum analizi göz önünde bulundurularak plan dönemi sonunda ulaşılmak istenen vizyon ve bu vizyona hizmet edecek 4 ana stratejik öncelik, 15 hedef, 72 tedbir belirlenmiştir.

2024-2028 Bölge Planı'nda dört temel stratejik öncelik belirlenmiştir. Bu öncelikler **İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması, Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması, Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması ve Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması** olarak sıralanmaktadır. İlk öncelik ile imalat sanayiinde rekabet gücünü artırarak sanayi sektörünün bölgenin gelir kompozisyonuna katkısının güçlendirilmesi, günümüzün değişen ekonomik şartlarına uyumlu fiziksel ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, verim artırıcı ve yenilikçi tekniklerin kullanılmasıyla işletmelerin insan kaynakları, üretim, ihracat, pazarlama ve markalaşma yeteneklerinin iyileştirilmesi hedeflenmektedir. İkinci öncelik olan şehirlerin marka değerinin artırılması ile hem kentsel ve kırsal yaşam kalitesinin iyileştirilmesi hem de son yıllarda gelişme eğilimi gösteren bölge turizminin uluslararası ağlara entegrasyonu ile gelir çeşitlendirmesinin sağlanması ayrıca bölgenin afetlere yönelik dayanıklılığının artırılması amaçlanmaktadır. Üçüncü öncelik olan tarımsal üretimde verimlilik, katma değer ve kalite artışı ile kırsalda gelir düzeyinin iyileştirilmesi, gıda güvenliğinin sağlanması, yenilikçi tarımsal üretim yöntemlerinin bölgeye adaptasyonu ve tarımsal sanayinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Dördüncü öncelik olan dezavantajlı grupların yaşam kalitelerinin artırılması ile de sosyal içermenin sağlanarak sosyal yapıdaki önemli sorunlara çözüm getirilmesi ve bu grupların ekonomik hayata entegrasyonun sağlanması hedeflenmektedir.

Daha önce hazırlanan iki bölge planından farklı olarak bu bölge planının uygulanabilirliğinin artırılması amacıyla toplamda 27 proje önerisi oluşturulmuştur. Söz

konusu proje önerileri Ek-1'de yer almaktadır. Bu kapsamda, gerek kamu gerekse özel sektör aracılığıyla belirlenen projelerin hayata geçirilmesi amacıyla faaliyetler yürütülecektir. Planın uygulama performansını ölçmek amacıyla tedbirler düzeyinde çıktı, öncelikler düzeyinde sonuç ve vizyon düzeyinde ise etki performans göstergeleri tanımlanmıştır. Böylelikle yıllar itibarıyla planın gerçekleşme düzeyi objektif performans göstergeleriyle takip edilecektir.

Son olarak, bu bölge planında önerilen tüm politikalar Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin evrensel uygulama ilkeleri olan insan hakları, cinsiyet eşitliği ve kadının güçlendirilmesi, dayanıklılık, hesap verebilirlik, sürdürülebilirlik ile kapsayıcılık ilkeleri gözetilerek oluşturulmuştur.

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	ii
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	iv
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar	vii
ŞEKİLLER.....	vii
GRAFİKLER	viii
KISALTMALAR	ix
PLAN HAZIRLIK SÜRECİ.....	2
1.1. Arka Plan.....	2
2.1. Yöntem	3
Bölgeye Genel Bakış	5
BÖLGEYE GENEL BAKIŞ	6
Plan Vizyonu	11
PLAN VİZYONU	12
Stratejik Öncelikler	14
Stratejik Öncelik 1: İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması.....	17
Stratejik Öncelik 2: Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması	33
Stratejik Öncelik 3: Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması	49
Stratejik Öncelik 4: Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması.....	60
MEKÂNSAL GELİŞME	67
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ İLİŞKİSİ	73
PLANIN İZLENMESİ	74
KAYNAKÇA.....	81
Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2007). Türkiye Turizm Stratejisi 2023.	81
EK-1	82
DEĞERLENDİRME / NOTLAR	109

TABLULAR

TABLO 1. İŞ GÜCÜ GÖSTERGELERİ AÇISINDAN TR82 BÖLGESİ'NİN DÜZEY 2 BÖLGELERİ ARASINDA SIRALAMASI.....	9
TABLO 2. STRATEJİK ÖNCELİK 1- PERFORMANS GÖSTERGELERİ	18
TABLO 3. HEDEF 1.1 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	21
TABLO 4. HEDEF 1.2 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	24
TABLO 5. HEDEF 1.3 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	25
TABLO 6. HEDEF 1.4 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	28
TABLO 7. HEDEF 1.5 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	30
TABLO 8. STRATEJİK ÖNCELİK 2- PERFORMANS GÖSTERGELERİ	34
TABLO 9. HEDEF 2.1 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	38
TABLO 10. HEDEF 2.2 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	41
TABLO 11. HEDEF 2.3 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	43
TABLO 12. HEDEF 2.4 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	46
TABLO 13. STRATEJİK ÖNCELİK 3 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	50
TABLO 14. HEDEF 3.1 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	53
TABLO 15. HEDEF 3.2 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	54
TABLO 16. HEDEF 3.3 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	55
TABLO 17. HEDEF 3.4 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	57
TABLO 18. STRATEJİK ÖNCELİK 4 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	62
TABLO 19. HEDEF 4.1 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	64
TABLO 20. HEDEF 4.2 - PERFORMANS GÖSTERGELERİ	66
TABLO 21. BÖLGE PLANI PERFORMANS GÖSTERGELERİ	74

ŞEKİLLER

ŞEKİL 1. BÖLGE PLANI YÖNTEMİ	4
ŞEKİL 2. 2017 İL SEGE	7
ŞEKİL 3. 2022 İLÇE SEGE	7
ŞEKİL 4. 2024-2028 BÖLGE PLANI VİZYON, STRATEJİK ÖNCELİK VE HEDEFLERİ ..	13
ŞEKİL 5. TR82 BÖLGESİ MEKÂNSAL GELİŞME ŞEMASI.....	68

ŞEKİL 6. TR82 BÖLGESİ'NDE İMALAT SANAYİ GELİŞİMİ.....	69
ŞEKİL 7. TR82 BÖLGESİ'NDE TURİZM GELİŞİMİ.....	70
ŞEKİL 8. TR82 BÖLGESİ'NDE TARIM VE HAYVANCILIK GELİŞİMİ	71
ŞEKİL 9. TR82 BÖLGESİ'NDE YAŞLI VE ENGELLİ BAKIMINA YÖNELİK MERKEZLER.	72

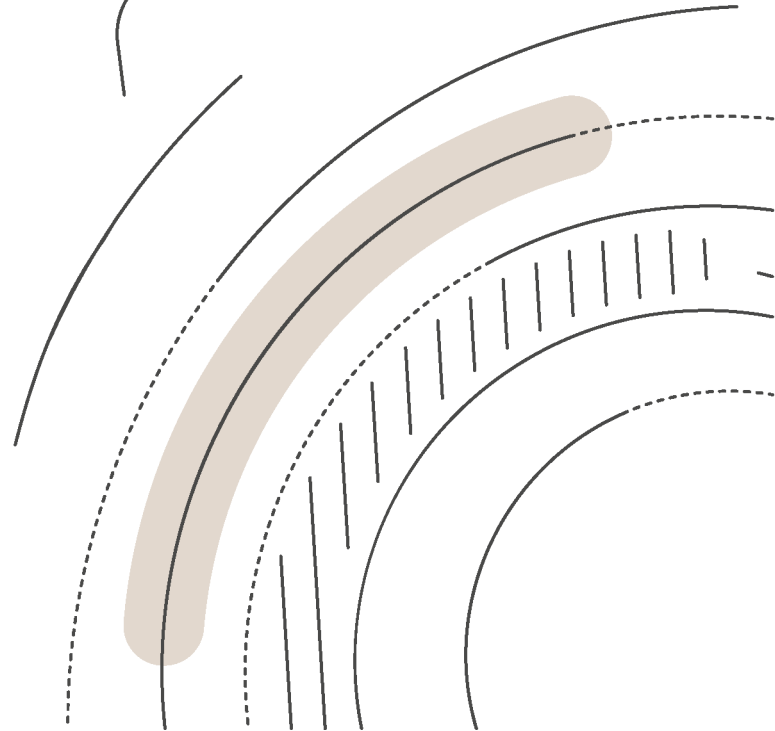
GRAFİKLER

GRAFİK 1. TÜİK KENT-KIR NÜFUS İSTATİSTİKLERİ	8
--	---

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AFAD	Afet ve Acil Durum Başkanlığı
BGUS	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
BM	Birleşmiş Milletler
BMİDÇS	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
GBS	Girişimci Bilgi Sistemi
GSYH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
İBBS	İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması
KAGM	Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü
OECD	Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SDG	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SEGE	Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
STB	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TTO	Teknoloji Transfer Ofisi
TURSEFF	Türkiye Sürdürülebilir Enerji Finansman Programı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNWTO	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
VAP	Verimlilik Artırıcı Proje
WEF	Dünya Ekonomik Forumu
YER-SİS	Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması

PLAN HAZIRLIK SÜRECİ

PLAN HAZIRLIK SÜRECİ

1.1. Arka Plan

Ekonomik gelişmenin yanında sosyal olarak gelişmeyi de ifade eden kalkınma olgusu, İkinci Dünya Savaşı sonrasında daha yoğun bir şekilde gündeme gelmiştir. Kalkınmanın temel amacı mevcut kaynak ve imkânların rasyonel ve etkin bir biçimde kullanılarak refah düzeyinin artırılmasıdır. 1980'li yıllardan itibaren kalkınmada yerel aktörlerin önemi artarken kalkınma politikalarında ise ulusaldan yerel kalkınmaya doğru geçiş yaşanmıştır. Bu geçiş, bölgeler arasında rekabeti ve iş birliği artırarak bölgesel kalkınma politikalarını ön plana çıkarmıştır (Nilson, 2009). Ülkemizde bölgesel kalkınma faaliyetleri genel olarak İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırması'nın (İBBS) Düzey 2 bölgelerine göre yürütülmektedir.

İBBS'ye göre Türkiye'de 26 Düzey 2 Bölgesi bulunmaktadır. Sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve altyapıların dağılımını belirlemek üzere Düzey 2 bazında bölge planları hazırlanmaktadır. 3194 Sayılı İmar Kanunu'na göre planlama hiyerarşisi; kalkınma planı, bölge planı, çevre düzeni planı, nazım imar planı ve uygulama imar planı şeklinde olup her planın yürürlükte olan üst ölçekli plan kararlarına uygun olması gerekmektedir. Söz konusu hiyerarşiye göre bölge planları kalkınma planı kararlarına, çevre düzeni planları ile imar planları ise kalkınma planı ve bölge planı kararlarına uyumlu biçimde hazırlanmalıdır. Bu kapsamda Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerinden oluşan TR82 Düzey 2 Bölgesi'nin ilk bölge planı 2011-2013 dönemi için, ikinci bölge planı ise 2014-2023 dönemi için hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bölgenin üçüncü bölge planı ise 2024-2028 dönemini kapsamakta olup daha üst ölçekli olan kalkınma planı kararları gözetilerek hazırlanmıştır.

2024-2028 dönemini kapsayan On İkinci Kalkınma Planı'nın vizyonu; **"Türkiye Yüzyılında çevreye duyarlı, afetlere dayanıklı, ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değer üreten, geliri adil paylaşan, istikrarlı, güçlü ve müreffeh bir Türkiye "** şeklindedir. Planın hedeflerini; **İstikrarlı ve Güçlü Ekonomi, Yeşil ve Dijital Dönüşümle Rekabetçi Üretim, Nitelikli İnsan-Güçlü Aile-Sağlıklı Toplum, Afetlere Dirençli Yaşam Alanları-Sürdürülebilir Çevre, Adaleti Esas Alan Demokratik İyi Yönetişim** başlıkları oluşturmaktadır. Planın "Afetlere Dirençli Yaşam Alanları, Sürdürülebilir Çevre" hedefi altında bölgesel gelişmeye ilişkin; bölgelerin potansiyellerinin harekete geçirilmesi, kendilerine özgü imkân ve kabiliyetlerinin yenilik temelinde geliştirilmesi, bölge dirençliliklerinin artırılması ve afet sonrası ekonomik ve sosyal iyileşmenin sağlanması yoluyla ülkemizin dengeli kalkınmasına azami katkının sağlanması ile bölge içi ve bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılması temel amaç olarak belirlenmiştir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023).

Ülkemizin ekonomik ve sosyal alanda sağlayacağı kazanımlardan azami ölçüde faydalanılarak, afetler başta olmak üzere risklere karşı dirençli yaşam alanları ve sürdürülebilir çevre öncelikli alanlar olacaktır. Plan döneminde afetlere karşı dirençli yaşam alanları ve kentsel dönüşüm ile temel altyapı hizmetlerine sahip konuta erişim sağlanacak, çevre ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı esas alınacaktır. Yaşam kalitesi yüksek kırsal kesim ve daha yaşanabilir ve değer üreten şehirler ile bölgesel gelişmişlik düzeylerinde yakınsama sağlanarak toplumsal refah yaygınlaştırılacaktır.

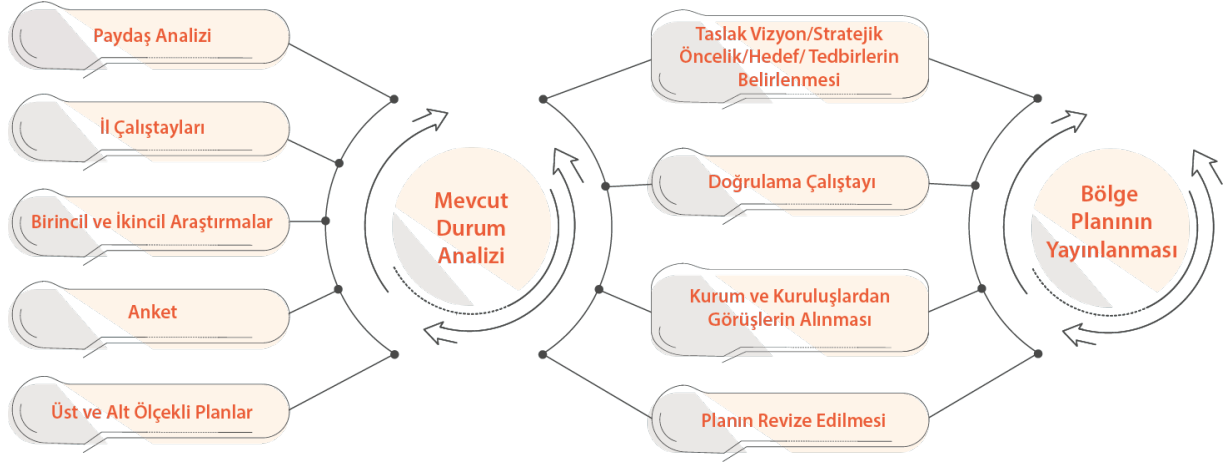
Bölgesel kalkınmayla ilgili temel stratejileri belirlemek üzere hazırlanan Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS); ulusal düzeyde bölgesel gelişme politikalarını ortaya koyarken bölgesel ve yerel düzeyde politika geliştirme, planlama ve uygulamaya yön vermeyi amaçlayan çerçeve belge niteliği taşımaktadır. 2024-2028 dönemi için hazırlanan BGUS'un vizyonu; **"Küresel Rekabette Söz Sahibi, Refah Düzeyi Yüksek ve Dirençli Bölgeleriyle Yerel Dinamiklerini Kullanarak Topyekûn Kalkınmış Bir**

Türkiye"dir. Stratejik amaçları ise; **bölgelerin küresel ekonomik entegrasyonunun güçlendirilmesi, bölgelerin rekabet edebilirliklerinin artırılması, bölgeler arası ekonomik ve sosyal yakınsamanın sağlanması, afet sonrası ekonomik ve sosyal toparlanmanın sağlanması** olarak belirlenmiştir. Söz konusu strateji belgesinin mekânsal tipoloji boyutları; **küresel entegrasyon, rekabetçilik, yakınsama ve afet sonrası ihya** şeklinde olup dokuz mekânsal tipoloji geliştirilmiştir. TR82 Bölgesi illerinden Kastamonu rekabetçilik boyutunda rekabet nüvesi il olarak, Çankırı ve Sinop ise yakınsama boyutunda gelişen yerel ekonomiler olarak söz konusu tipolojide yer almaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, a).

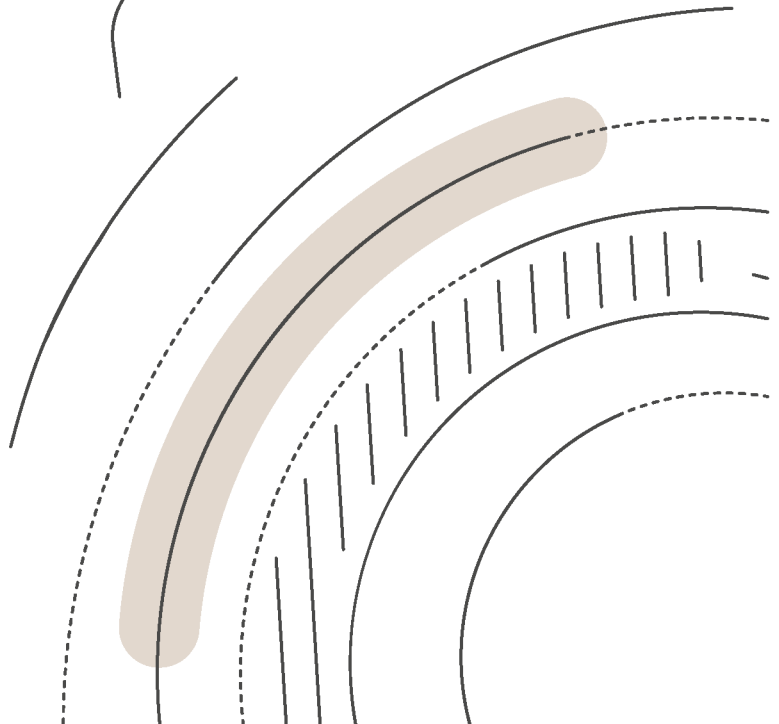
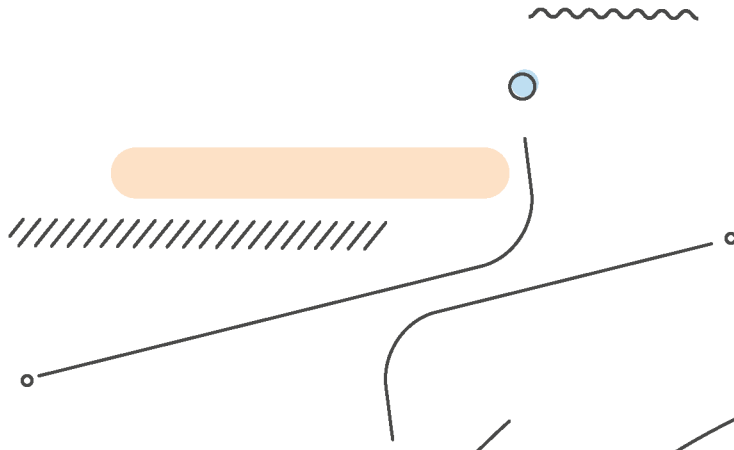
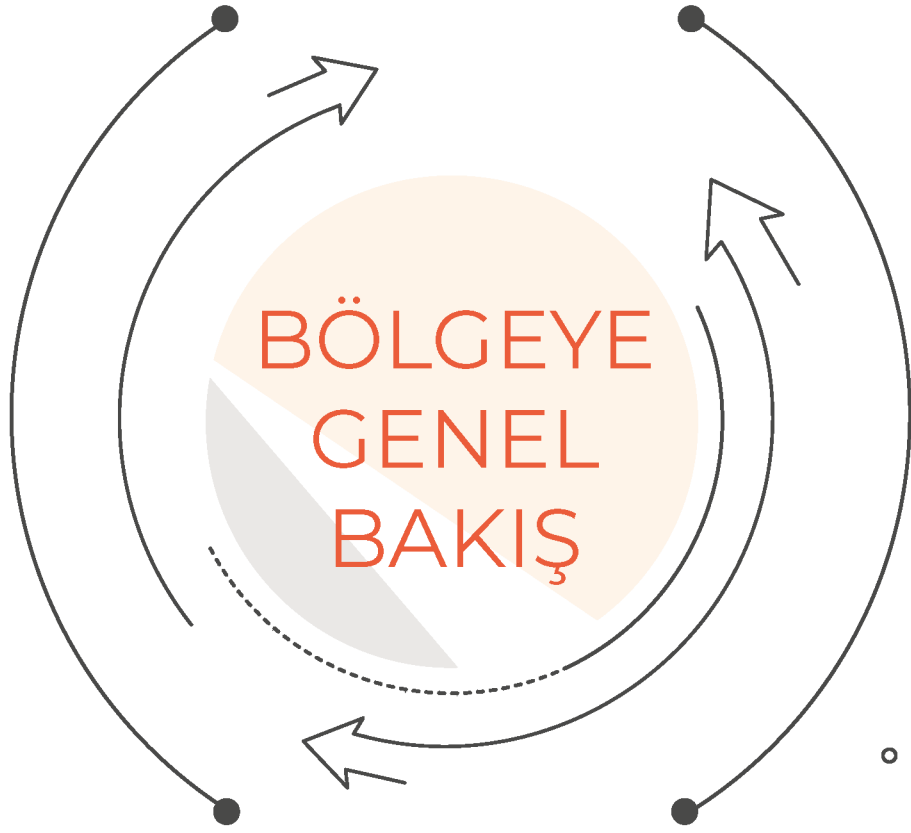
2.1. Yöntem

2024-2028 dönemini kapsayan TR82 Bölgesi Bölge Planı daha önceki planlara benzer şekilde katılımcı ve kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Planlama sürecine; paydaşların belirlenmesi, birincil ve ikincil araştırmalar, alt ve üst ölçekli planların incelenmesi ile başlanmıştır. Katılımcılık ilkesi kapsamında Haziran-Eylül 2022 tarihleri arasında çevrim içi bir kamuoyu anketi gerçekleştirilmiştir. Ankette; bölgedeki başlıca sorunların neler olduğu, hangi sektörlerin ve tematik alanların öncelikli olması gerektiği, ne tür yatırımlar yapılması gerektiği ve plan dönemi sonunda ulaşılmak istenen nokta ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Ankete toplam 4.545 kişi katılım sağlanmış olup cinsiyet dağılımı %46,4 kadın, %53,6 erkek şeklindedir. Katılımcıların; %36,2 19-34 yaş, %58,5'i 35-54 yaş ve %5,2'si 55 ve üzeri yaş grubundadır. TR82 Bölgesi'nde öne çıkan sorunlar; %55,2 işsizlik, %40,6 ulaşım, %37,4 altyapı, %35 bölge dışına göç ve %27,1 tanıtım şeklinde seçilmiştir. Bölgenin gelişmesi için öncelikli olması gereken sektörler; %52,1 eğitim, %45,1 sağlık, %35,3 sanayi, %28,3 turizm ve %25 kültür ve sanat şeklinde iken öncelikli olması gereken tematik alanlar; %44,3 sosyal yaşam, %39,7 verimlilik, %39,3 sektörel çeşitlilik, %38,5 sürdürülebilirlik ve %25,6 akıllı uzmanlaşma şeklindedir. Diğer taraftan 27 ve 29 Haziran 2022 tarihlerinde Çankırı ve Sinop'ta, 17 Ağustos 2022 tarihinde Kastamonu'da il çalıştayı gerçekleştirilerek bölgenin sorun, potansiyel ve gelişme önceliklerine ilişkin bilgiler elde edilmiştir.

Sonraki aşamada, Ekonomik Göstergeler, Rekabet Gücü ve Yatırım Ortamı, Nüfusun Genel Durumu ve Beşeri Sermaye, Sosyal Kalkınma, Yaşam Kalitesi-Erişilebilirlik ve Altyapı, Doğal-Tarihi Değerler ve Turizm, İklim Değişikliği-Çevre ve Afet Riskleri, Kırsal Kalkınma başlıklı tematik raporlar hazırlanmış, bu raporlar mevcut durum raporu haline getirilmiştir. Yapılan çalışmalar doğrultusunda stratejik öncelik, hedef ve tedbirler belirlenmiştir. Kurum ve kuruluşların görüşlerinin de alınmasıyla plan revize edilmiş ve son haline getirilmiştir.

Şekil 1. Bölge Planı Yöntemi

2024-2028 dönemini kapsayan TR82 Bölge Planı, bölgenin mevcut gelişmişlik düzeyi, sahip olduğu yetenekler, potansiyel gelişim alanları ile ülkemizde ve dünyada yaşanan değişim gündemi göz önünde bulundurularak bütüncül ve katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Bu belge, TR82 Bölge Planı'nın öncül nitelik taşıyan mevcut durum analizleri ile yerel ve ulusal düzeyde yapılan teorik ve saha çalışmaları sonucunda belirlenen vizyon, stratejik öncelikler, hedefler, tedbirler ve proje önerilerini içermektedir.

BÖLGEYE GENEL BAKIŞ

İBBS Düzey 2 TR82 Bölgesi, benzer sosyoekonomik gelişmişlik seviyesine sahip olan fakat coğrafi açıdan farklılık gösteren Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerinden oluşmaktadır. Her bir ilin arazisi, iklimi ve coğrafi yapısı diğerlerinden farklıdır. Kastamonu ili, Batı Karadeniz ile Kızılırmak havzaları arasında konumlanmış ve kuzeyde Küre, güneyde Ilgaz Dağları tarafından sınırlanmıştır. 13.152 km²'lik bir alanı kapsayan Kastamonu Türkiye'nin yaklaşık %1,7'sini oluşturmaktadır. Karadeniz kıyısı 170 km uzunluğunda olup deniz seviyesinden yüksekliği 780 metredir. Dağların denize paralel uzanması nedeniyle kıyı bölgelerinde Karadeniz iklimi görülürken iç kesimlerde karasal iklim özellikleri hâkimdir. Ormanlık alanları geniş bir kısmını kaplayan Kastamonu'da tarım için uygun arazi alanı kısıtlıdır. Kastamonu, 693 bin hektarlık verimli orman alanıyla Türkiye'deki en fazla verimli ormana sahip il konumundadır. Bozuk orman alanlarıyla birlikte değerlendirildiğinde toplam orman alanı, Antalya'dan sonra Türkiye'de ikinci sıradadır.

Çankırı, Batı Karadeniz ile Kızılırmak havzaları arasında yer almaktadır. Çankırı topraklarının yaklaşık %60'ı dağlar ve yüksek tepelerden oluşur. İl, 7.490 km²'lik bir alanı sahip olmakla birlikte Türkiye'nin yaklaşık %0,94'ünü oluşturmaktadır. Deniz seviyesinden yüksekliği 723 metre olan Çankırı'da, Karadeniz geçiş iklim kuşağında olmasına rağmen karasal iklim hâkimdir. Karadeniz iklimi etkisi ilin kuzeyinde bulunan ve denize paralel uzanan dağların varlığı nedeniyle hissedilememektedir. Bu dağlardan biri olan Ilgaz Dağı aynı zamanda Çankırı il sınırlarında da yer almaktadır.

Boztepe yarımadası üzerine kurulmuş olan Sinop ise 5.791 km²'lik bir alanı kapsamakta ve Türkiye'nin yaklaşık %0,8'ini oluşturmaktadır. Deniz seviyesinden yüksekliği 50 metre ve Karadeniz kıyı şeridi uzunluğu 175 km'dir. Sinop ilinde genellikle Karadeniz iklimi hâkim olmakla birlikte güney kesimlerinde bozkır iklimi etkileri görülmektedir. Sinop'un da Kastamonu'ya benzer şekilde orman varlığı yüksek olup tarım arazileri sınırlıdır.

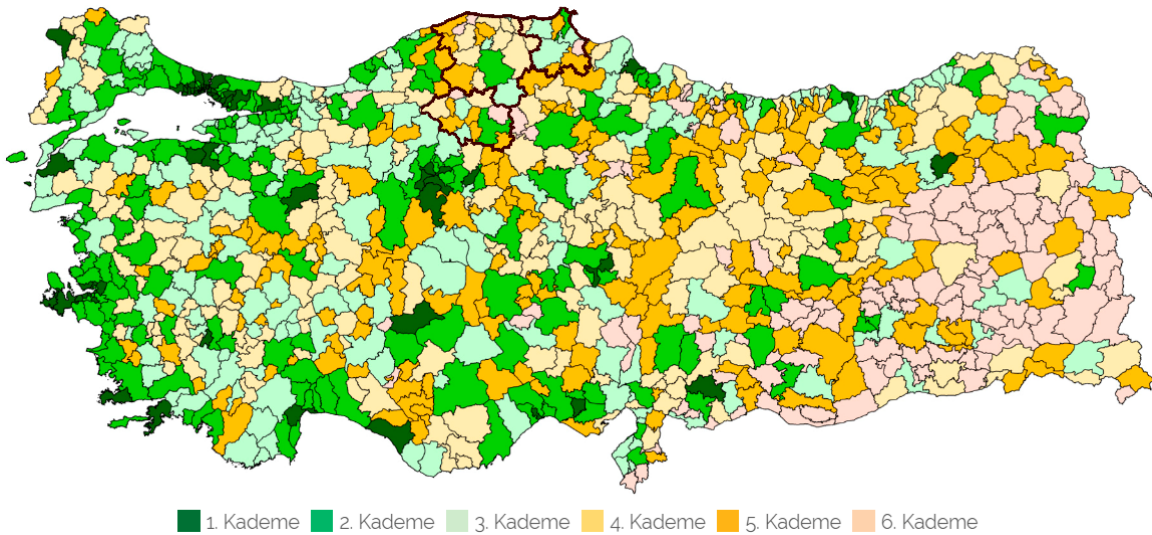
TR82 Bölgesi'nin coğrafi yapısı, erişilebilirlik bakımından olanakları kısıtlamaktadır. Ulaşım büyük oranda kara yolu ile sağlanmaktadır. Kastamonu ve Sinop illerinde havalimanları yer almakla birlikte demir yolu ağı bulunmamaktadır. Demir yolu yalnızca Irmak-Zonguldak demir yolu hattında Çankırı ilinden geçmektedir. TR82 Bölgesi'nde ulaşım imkânları kısıtlı olsa da coğrafi mesafe açısından Kastamonu ve Çankırı'nın Ankara'ya, Sinop'un ise Samsun'a yakın olması, Ilgaz 15 Temmuz İstiklal Tüneli'nin hizmet vermesi, İnebolu kara yolu yapım çalışmaları, Karabük-Araç kara yolu bağlantısında iyileştirmelerin yapılması bölgedeki erişilebilirliği artırmaktadır.

İller ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını tespit ederek kalkınmaya yönelik strateji geliştirmek ve illerin ve bölgelerin sıralamasını ortaya çıkarmak amacıyla Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE) 2017 yılında yayımlanmıştır. Demografi, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali erişilebilirlik ve yaşam kalitesi kategorilerinde toplam 52 değişken ile analiz yapılmıştır. Bu araştırmaya göre TR82 Bölgesi, 26 bölge arasında 21. sırada ve 4 gelişmişlik kademesi arasında 3. kademe yer almaktadır. Bölgenin, çoğunlukla Doğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu'daki bölgelere yakın bir gelişmişlik düzeyinde olduğu görülmektedir. Ayrıca bölgenin erişilebilirlik, demografi, rekabetçilik ve yenilikçilik kapasitesi ve eğitim kategorilerinde geri sıralarda olduğu ortaya çıkmakla birlikte söz konusu kategorilerde kalkınmaya yönelik politika geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırmaya göre ülke içi sıralamada Kastamonu 48, Sinop 52 ve Çankırı 55. sırada yer almaktadır. Çalışmada iller gelişmişlik kademesine göre 6 gruba ayrılmış olup 1. grup en gelişmiş, 6. grup en az gelişmiş illeri temsil etmektedir. Söz konusu sıralamada Kastamonu 4. grup, Çankırı ve Sinop ise 5. grup iller arasında yer almaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, b).

Şekil 2. 2017 İL SEGE

Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, b)

TR82 Bölgesi'nde merkez ilçeler dahil Kastamonu'da 20, Çankırı'da 12 ve Sinop'ta 9 olmak üzere toplam 41 ilçe bulunmaktadır. 2022 yılında Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü (KAGM) tarafından ilçeler bazında hazırlanan İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'na göre Türkiye'de bulunan ilçeler gelişmişlik durumuna göre 6 gruba ayrılarak 1. grup en gelişmiş, 6. grup en az gelişmiş olmak üzere sınıflandırılmıştır. Bu çalışmaya göre Kastamonu, Sinop ve Çankırı Merkez ilçeleri 2. grup ilçeler arasında yer alırken Kastamonu'nun Şenpazar ve Doğanyurt, Sinop'un Dikmen ve Çankırı'nın Bayramören ile Yapraklı ilçeleri 6. grupta yer almaktadır. Bölgede 1. grup arasında yer alan ilçe bulunmamaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, c).

Şekil 3. 2022 İlçe SEGE

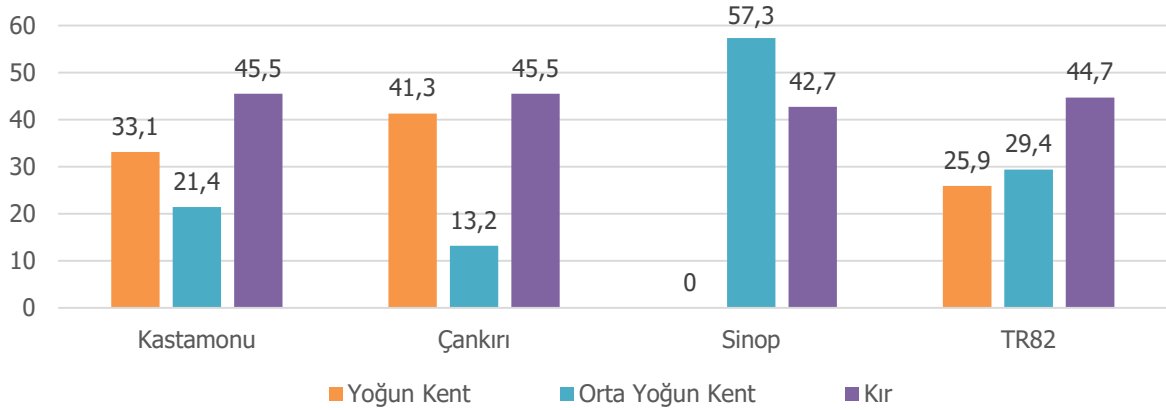
Kaynak: (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, c)

2022 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre TR82 Bölgesi, 794.680 kişi ile 26 düzey 2 bölgesi arasında en düşük nüfusa sahip ve nüfusu bir milyonun altında olan tek düzey 2

bölgesidir. Bölgeden, özellikle İstanbul ve Ankara'ya yoğun göç yaşanmaktadır. 2022 yılı verilerine göre TR82 Bölgesi %19 ile yaşlı nüfus oranı en yüksek olan düzey 2 bölgesidir. Oransal olarak en yüksek yaşlı nüfusa sahip 5 il sırasıyla Sinop, Kastamonu, Giresun, Artvin ve Çankırı'dır. Sinop nüfusunun %20,2'sini, Kastamonu nüfusunun %19,3'ünü ve Çankırı nüfusunun %17'sini 65 ve üstü yaş grubu oluşturmaktadır. Yaşlı nüfus verilerinde olduğu gibi 41,2 ortanca yaş ile en yüksek düzey 2 bölgesi TR82 Bölgesi olup 33,5 olan Türkiye ortanca yaş ortalamasının oldukça üstündedir (Türkiye İstatistik Kurumu, a).

TÜİK'in il düzeyinde kent-kır nüfus istatistikleri çalışmasına göre yerleşimler; yoğun kent, orta yoğun kent ve kır olmak üzere üç grupta sınıflandırılmış olup yoğun kent, nüfusun en az %50'sinin kent merkezi gridlerinde yaşadığı yerleşim yerlerini; orta yoğun kent, yoğun kent ve kır olma koşullarını sağlamayan yerleşim yerlerini; kır ise nüfusun %50'sinden fazlasının kırsal gridlerde yaşadığı yerleşim yerlerini ifade etmektedir. Grafik 1'de söz konusu sınıflandırmaya göre oranlar verilmiştir. Kastamonu ilinde nüfusun %33,1'i yoğun kent, %21,4'ü orta yoğun kent ve %45,5'i kır olarak sınıflandırılan yerleşimlerde yaşamaktadırlar. Çankırı ilinde ise nüfusun %41,3'ü yoğun kent, %13,2'si orta yoğun kent ve %45,5'i kır olarak adlandırılan yerleşimlerde ikamet ettikleri görülmektedir. Sinop ilinde yoğun kent grubu yer almamakla birlikte nüfusun %57,3'ünün orta yoğun kent ve %42,7'sinin kırdaki yaşadığı görülmektedir. TR82 Bölgesi genelinde ise nüfusun %25,9'u yoğun kent, %29,4'ü orta yoğun kent ve %44,7'si kır grubunda yer almaktadır. Bu veriler, bölge nüfusunun kırsal ağırlıklı olduğunu göstermektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, b). Diğer taraftan TR82 Bölgesi'nin kırsal nüfusu %34,3 olmakla beraber %6,6 olan Türkiye ortalamasının oldukça üzerindedir (Türkiye İstatistik Kurumu, a).

Grafik 1. TÜİK Kent-Kır Nüfus İstatistikleri

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, b)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması (YER-SİS) sonuçlarına göre; bölgedeki kırsal nüfusun en önemli geçim kaynakları tarımsal üretim, hayvancılık faaliyetleri ve transfer harcamalarıdır. Tarımsal üretimde tahıl ve baklagil yetiştiriciliği ön plana çıkmaktadır. Ayrıca sarımsak, şeker pancarı gibi kök ve yumru bitkilerinin yetiştiriciliği de öneme sahiptir. Bölgede genel olarak büyükbaş hayvancılık ve arıcılık faaliyetlerinin yanı sıra süt ve süt ürünleri üretimi de yaygındır. Balıkçılık faaliyetleri ise Sinop ilinde yoğunlaşmaktadır. Kırsal nüfus, tarım ve hayvancılık ürünlerinin satışını ağırlıklı olarak doğrudan son tüketiciye, tüccar/aracı ve semt/hayvan pazarı yoluyla yapmaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü, d)

TR82 Bölgesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullaşma oranları bakımından Türkiye ortalamasına yakın düzeyde oranlara sahiptir. 2017-2022 eğitim yılları arasındaki okullaşma oranlarına göre, bölge illeri

arasında Kastamonu ve Sinop'un okullaşma oranları Çankırı'ya göre nispeten yüksektir. Diğer taraftan bölge illerinde birer üniversite yer almakta olup toplam üç üniversite bulunmaktadır. 2022-2023 eğitim öğretim yılı verilerine göre Kastamonu Üniversitesi'nde 27.195 öğrenci, Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde 19.622 öğrenci ve Sinop Üniversitesi'nde 13.483 öğrenci olmak üzere bölgede toplam 60.300 üniversite öğrencisi öğrenim görmektedir.

Bölgenin iş gücü verilerine bakıldığında ilk olarak işsizlik oranları dikkat çekmektedir. Bölge, toplamda ve erkeklerde işsizliğin en düşük olduğu düzey 2 bölgesi konumunda olmasının yanı sıra kadınlarda en düşük işsizlik oranına sahip ikinci bölgedir. İş gücüne katılım oranı Türkiye ortalaması ile aynı olmakla beraber düzey 2 bölgeleri arasında toplamda 12. sırada, kadınlarda 3. sırada ve erkeklerde 23. sıradadır. İstihdam oranlarına bakıldığında, TR82 Bölgesi %49,8 oran ile Türkiye ortalaması olan %47,5'in üzerinde ve düzey 2 bölgeleri arasında 10. sırada yer almaktadır. Kadın istihdamında en yüksek orana sahip 2. bölge olurken, erkek istihdamında 17. sıradır. Bölgede özellikle kadınlar bakımından iş gücü göstergelerinin iyi durumda olduğu görülürken, bu duruma bölgedeki tekstil, tarımsal üretim gibi emek yoğun sektörlerin payının yüksek olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Öte yandan TR82 Bölgesi'nin iktisadi faaliyet kollarına göre istihdam oranlarında, %44,8 oran ile hizmetler sektörü ön plana çıkmaktadır. Tarım ve sanayideki istihdam oranları ise sırasıyla %37,2 ve %17,7 şeklindedir. Son beş yıllık istihdam verilerine göre, genel olarak hizmet ve sanayideki istihdam oranının artarken tarımdaki istihdamın düştüğü ortaya çıkmaktadır.

Tablo 1. İş Gücü Göstergeleri Açısından TR82 Bölgesi'nin Düzey 2 Bölgeleri Arasında Sıralaması

Cinsiyet	İş Gücüne Katılım	İşsizlik	İstihdam
Erkek	23.	1.	17.
Kadın	3.	3.	2.
Toplam	12.	1.	10.

Kaynak: (Türkiye İstatistik Kurumu, c)

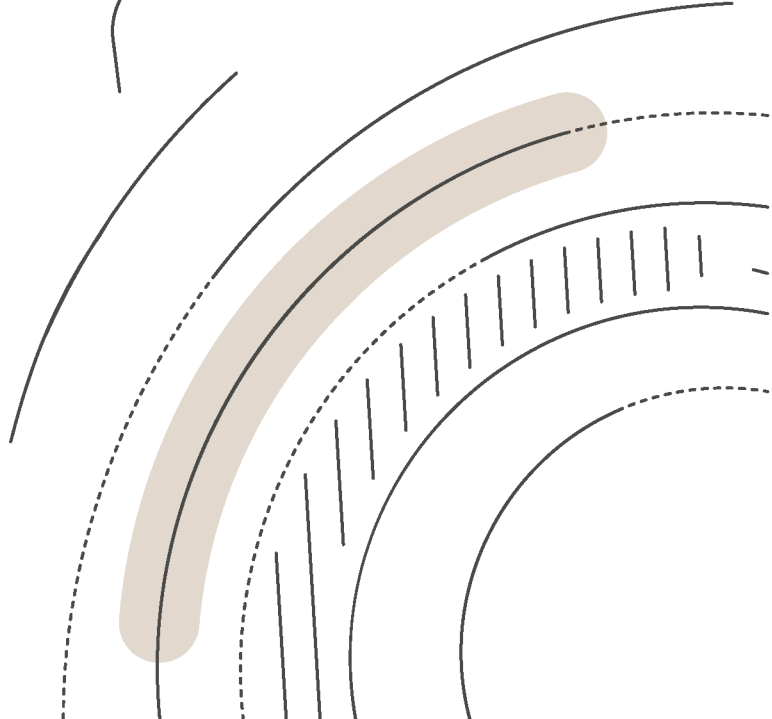
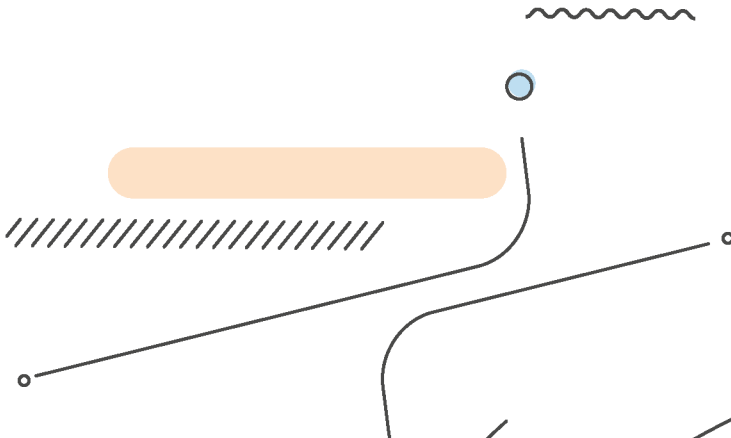
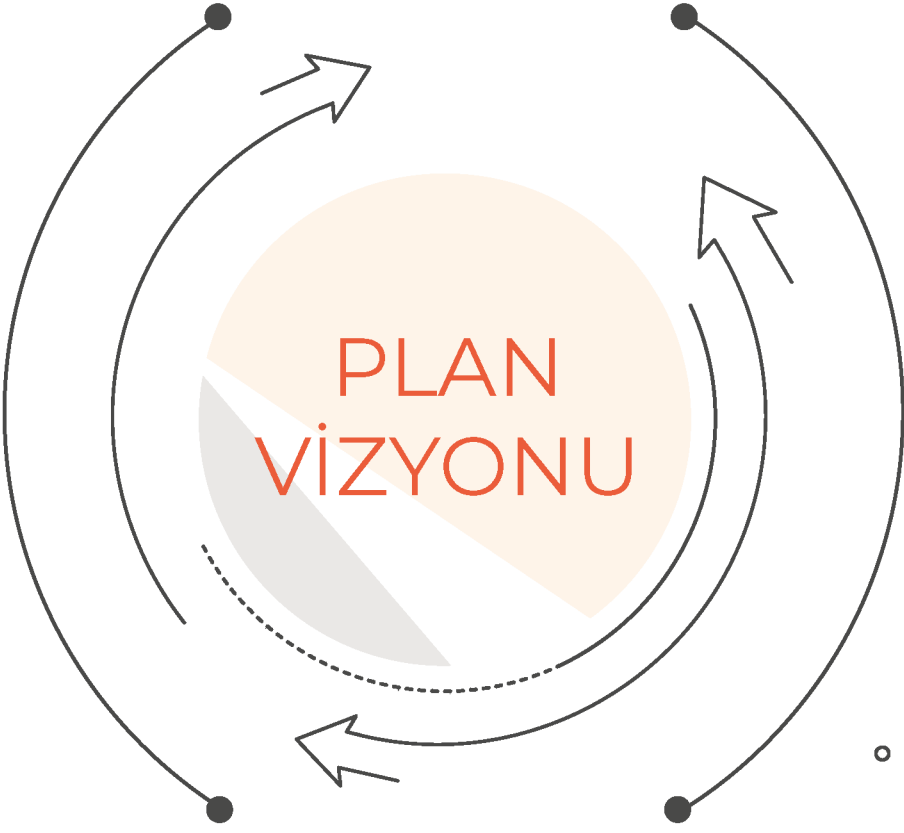
TR82 Bölgesi'nde Türk lirası cinsinden kişi başına düşen Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) son on yıllık dönem verilerine göre, Türkiye'nin kişi başına düşen GSYH'sinde olduğu gibi, sürekli olarak artış göstermiştir. 2021 yılında bölgede kişi başına düşen GSYH 62.758 TL olmakla birlikte düzey 2 bölgeleri arasında 15. sırada yer almaktadır. Kişi başına GSYH'ye dolar cinsinden bakıldığında Türkiye ve bölge illerinde 2013 yılına kadar artarak ilerlemiş, ardından 2013'ten 2020 yılına kadar azalarak devam etmiş ve 2021'de tekrar artış göstermiştir. Genel olarak, ülke ortalamasını takip eden TR82 Bölgesi illeri, 2020'de ayrılmıştır. 2021 yılı verilerine göre ABD doları cinsinden kişi başına düşen GSYH; 7.962 dolar ile bölge illeri arasında en yüksek Çankırı'da, ardından 7.564 dolar ile Kastamonu'da ve 5.119 dolar ile en düşük olarak Sinop'ta gerçekleşmiştir. Diğer taraftan TR82 Bölgesi'nde cari fiyatlarla GSYH'nin sektörlere göre dağılımına göre tarımın payı %17, sanayinin payı %33,6 ve hizmetlerin payı %49,4'tür. Bölgenin işletme ve imalat sanayii faaliyet çeşitliliği ile iş yeri sayısı düşüktür. İş yeri ve istihdam bakımından imalat sektörü öne çıkmaktadır. Bölge illerinde faaliyet gösteren firmalar genel olarak düşük ve orta-düşük teknoloji seviyesinde üretim yapmaktadır. Girişimci Bilgi Sistemi verilerine göre başatlık, büyüklük ve uzmanlaşma bakımından bölge illerinin sanayisine bakıldığında; Kastamonu'da ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı, Çankırı'da elektrikli teçhizat imalatı ve Sinop'ta giyim eşyalarının imalatı öne çıkmaktadır. Bölge illerinin son beş yıldaki ihracat tutarı yıllara göre dalgalı bir seyir izlemekle birlikte TR82 Bölgesi'nin toplam ihracat tutarı 2022 yılı haricinde artış eğilimi göstermektedir. İhracatın

faaliyetlere göre dağılımına bakıldığında, ilk sırada imalat faaliyetleri öne çıkmakta olup ardından madencilik ve taş ocaklığı gelmektedir. İhracatçı firmaların sayısı ise yıllara göre istikrarlı bir şekilde artmaktadır. Öte yandan bölgenin 2019 yılı haricinde ithalat tutarı sürekli olarak artmıştır. Teknoloji düzeyine göre ihracat ve ithalat tutarları değerlendirildiğinde TR82 Bölgesi; %64 oranında orta-düşük teknoloji ürünleri ihraç ederken, %70 oranında orta-yüksek teknoloji ürünleri ithal etmektedir.

Bölgenin ekonomik ve sosyal alanda kalkınmasında turizm önemli bir sektördür. Doğa, gastronomi, tarih, kıyı ve kış turizmi gibi alternatif turizm alanları sektörde öne çıkmaktadır. Bölgede Ilgaz Dağı, Küre Dağları ve İstiklal Yolu Tarihi Milli Parkı olmak üzere üç önemli milli park bulunmaktadır. TR82 Bölgesi'nde toplam 14 tabiat parkı bulunmaktadır. Yeşilyuva, Dipsizgöl, Şehit Şerifebacı ve Ersizlerdere Kanyonu olmak üzere Kastamonu'da dört tabiat parkı yer almaktadır. Sinop'ta İnaltı Mağarası, Çatak Kanyonu, Buzluk, Topalçam, Tatlıca, Akgöl ve Hamsilos olmak üzere yedi tabiat parkı ve Hazım Dağlı, Kenbağ ve Kadınçayırı olmak üzere Çankırı'da üç tabiat parkı bulunmaktadır. Citta Slow hareketine TR82 Bölgesi'nden Sinop'un Gerze ilçesinin üye olmasının yanı sıra Kastamonu'nun Daday ilçesinin de ağı dâhil olması için çalışmalar yürütülmektedir. Diğer taraftan bölgenin yemek, el sanatları vb. alanlarda yöresel ürün çeşitliliği yüksektir. Kastamonu'da 33, Çankırı'da 20 ve Sinop'ta 12 olmak üzere bölgede toplam 65 coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır. TR82 Bölgesi; ulaşım olanakları, konaklama kapasitesinin iyileştirilmesi ve kalifiye elemanların yetiştirilmesi ile turizmde cazibe merkezi haline gelebilecek potansiyele sahiptir. Diğer taraftan TR82 Bölgesi'nin turizm istatistiklerine bakıldığında tesis sayısı, yatak kapasitesi, tesislere geliş ve geceleme sayılarında yıllara göre gelişme yaşandığı görülmektedir. Turizm tesislerinde geceleme sayılarına göre, 2022 yılı itibarıyla toplam geceleme sayısının 1 milyona yaklaştığı bilinmektedir. Ortalama kalış sürelerinde yıllara göre değişkenlik yaşanmakla birlikte 2022 yılında TR82 Bölgesi'nde ortalama kalış süresi, belediye belgeli tesislerde 2,06 gün ve işletme belgeli turizm tesislerinde 1,71 gün şeklindedir.

TR82 Bölgesi afet riskleri bakımından değerlendirildiğinde; deprem, sel/taşkın, heyelan, dolu vb. meteorolojik afetlerin bölgede gerçekleşme tehlikesi ve riski yüksektir. Bölge sınırları içerisinde geçen Kuzey Anadolu Fay Zonu nedeniyle geçmişte yüksek şiddetli depremler meydana gelmiş ve kayıplar yaşanmıştır. Bu nedenle bölgede deprem tehlikesi yüksek sayılabilmektedir. Sel/taşkın olayları da bölgede ciddi kayıplara neden olmuştur. 2021 yılında Kastamonu'nun Bozkurt ilçesinde meydana gelen sel, can ve mal kayıplarına yol açmasının yanı sıra çevredeki ilçelerde de ciddi zararların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yine Kastamonu'da 2018 yılında yaşanan dolu afeti ile birlikte binalarda, araçlarda ve tarım arazilerinde ciddi hasar meydana gelmiştir. Öte yandan deprem ve yağış temelli tetiklenen heyelan afetinin, TR82 Bölgesi'nde Kuzey Anadolu Fay Zonu'nun geçmesi ve yağışların yüksek olmasına bağlı olarak gerçekleşme olasılığı yüksektir. Ayrıca, AFAD tarafından hazırlanan heyelan duyarlılık haritasına göre Kastamonu ve Sinop'un kıyı kesimleri ile Çankırı'nın kuzeyinde heyelan duyarlılığı yüksek seviyededir.

PLAN VİZYONU

PLAN VİZYONU

TR82 Bölgesi'nin 2024-2028 dönemini vizyonu "**Beşeri Sermayesi Güçlü, Yeniliklere Açık, Doğal Dokusuyla Fark Yaratan Kuzey Anadolu**" olarak belirlenmiştir. Bölgede öne çıkan sanayi, turizm ve tarım gibi sektörlerin gelişebilmesi için nitelikli insan kaynağına ve dünyadaki gelişmeler doğrultusunda yeniliklerin takip edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca bölgenin kendine özgü doğal dokusu sürdürülebilir bir bakış açısıyla kullanılarak bölge kalkınmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

TR82 Bölgesi'nin plan döneminde, "Beşeri Sermayesi Güçlü, Yeniliklere Açık, Doğal Dokusuyla Fark Yaratan Kuzey Anadolu" vizyonuna ulaşabilmesi için 4 stratejik öncelik belirlenmiştir. Söz konusu öncelikler:

1. İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması
2. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması
3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması
4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması şeklindedir.

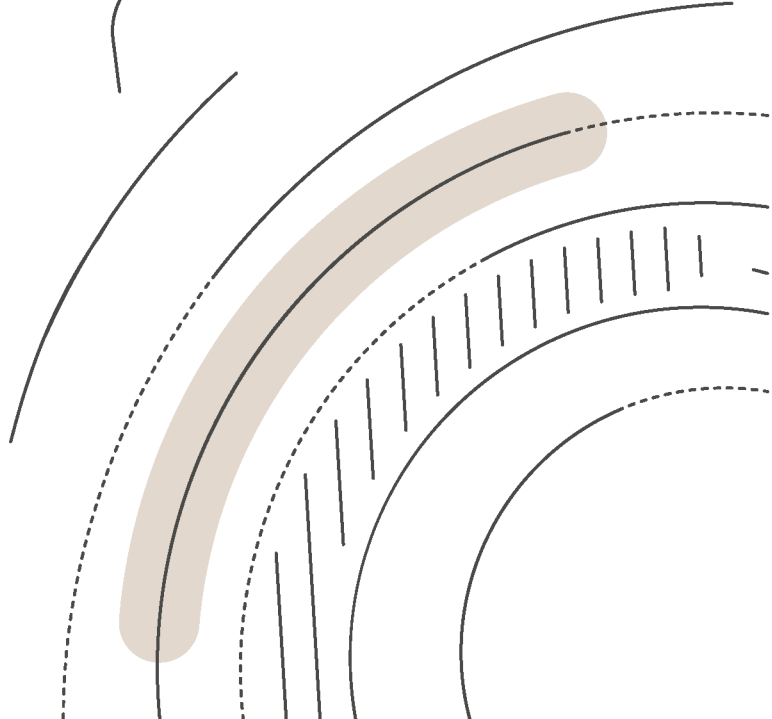
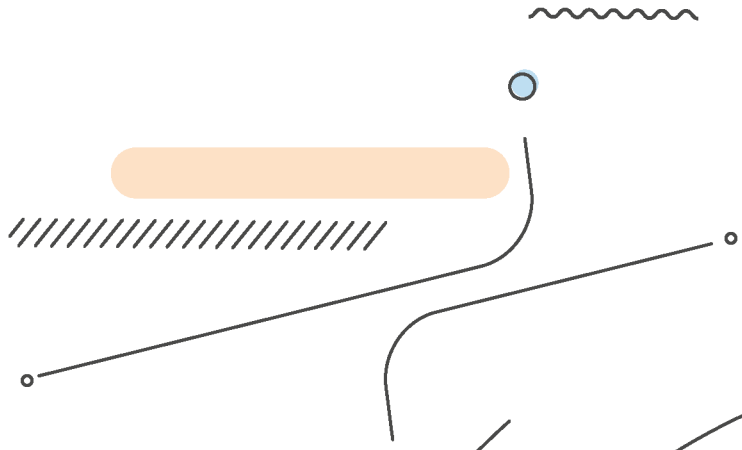
Stratejik önceliklerin hayata geçirilebilmesi için ise hedefler ve bu hedefler altında da tedbirler oluşturulmuştur.

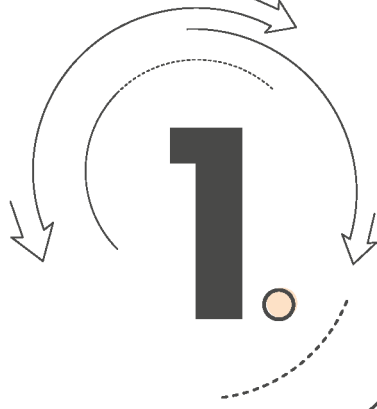
Şekil 4. 2024-2028 Bölge Planı Vizyon, Stratejik Öncelik ve Hedefleri

BEŞERİ SERMAYESİ GÜÇLÜ, YENİLİKLERE AÇIK, DOĞAL DOKUSUYLA FARK YARATAN KUZEY ANADOLU

STRATEJİK ÖNCELİKLER

İMALAT SANAYİNDE REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI

1

İMALAT SANAYİNDE REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI

11. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

- İşletmelerin yeni ürün geliştirme kapasiteleri artırılacaktır.
- İşletmelerin markalaşma kapasiteleri, pazarlama ve satış becerileri artırılacaktır.
- İmalat sanayiini yönlendirici araştırma ve analizler artırılacaktır.
- Yenilik ekosistemini destekleyen kurum ve kuruluşlar ile imalat sanayi işletmelerinin iş birliği imkânları geliştirilecektir.

12. İnsan Kaynakları Niteliği Artırılacaktır

- Mesleki eğitim kurumlarının altyapısı geliştirilecektir.
- İşletmelerin kurumsal kapasiteleri iyileştirilecektir.
- İşletmelerde nitelikli personel istihdamı artırılacaktır.
- Mevcut çalışanların beceri düzeyleri artırılacaktır.
- İmalat sanayine hizmet sunan kurum ve kuruluşların insan kaynakları niteliği artırılacaktır.

13. İhracat Kapasitesi ve Niteliği Artırılacaktır

- İşletmelere ihracata yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlanacaktır.
- İşletmelerin ihracata yönelik devlet destek ve teşviklerine erişim imkânı artırılacaktır.
- Yurt dışı pazar araştırmaları, analiz ve raporlar hazırlanacaktır.
- İhracat potansiyeli olan ürünlerin yurt dışı pazarların gerektirdiği özel standartlar ve diğer normlara uygunluğu sağlanacaktır.
- İhracatın artırılmasına yönelik etkinlikler düzenlenecektir.

14. Kaynak Verimliliği ve Yeşil Dönüşüm Sağlanacaktır

- Yenilenebilir enerji kullanımı artırılacaktır.
- Yeşil dönüşüm adaptasyonu geliştirilecektir.
- Verimlilik artırıcı projeler geliştirilecektir.
- Döngüsel ekonomi uygulamaları geliştirilecektir.

15. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

- Yatırım yeri arzı artırılacaktır.
- Yeni girişimci sayısı artırılacaktır.
- Sanayi bölgelerinin ulaşım ağları geliştirilecektir.
- Sanayi bölgelerinin fiziki altyapısı geliştirilecektir.
- Yeni yatırımlar artırılacaktır.
- Yatırım ortamını destekleyici kurum ve kuruluşların hizmet kapasitesi artırılacaktır.
- İşletmelerin yatırım finansmanına erişim imkânları artırılacaktır.

Stratejik Öncelik 1: İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması

Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) rekabet gücünü "Serbest ticaret ve adil piyasa koşulları altında bir ülkenin uluslararası piyasa koşullarına uygun mal ve hizmet üretebilmesi ve aynı zamanda vatandaşlarının uzun dönemde reel gelirlerini artırmaya odaklanabilmesi." olarak tanımlamaktadır (OECD, 2022). Dünya Ekonomik Forumu (WEF) Küresel Rekabetçilik Raporu'nda rekabet gücünü ülkeler açısından "bir ülkenin kişi başına düşen GSYİH'sını yüksek oranda sürdürebilme yeteneği" olarak, işletmeler seviyesinde ise "girişimcilerin rakiplerine kıyasla fiyat ve fiyat dışı özellikleri açısından daha çekici olan mal ve hizmetleri dizayn etme, üretme ve satma yeteneği" olarak tanımlamıştır (WEF, 1996).

Rekabet gücü kavramı firma, sektör veya ulusal ya da uluslararası düzeyde ele alınmaktadır. Firma düzeyinde rekabet gücünün unsurlarına bakıldığında geleneksel fiyat-maliyet avantajı vurgusunun yerini yavaş yavaş fiyat dışı faktörler (kalite, teslimat hızı, tasarım vb.) almaktadır. Sektör düzeyinde rekabet gücünde verimlilik ve dış ticaret performansı ön plana çıkarken ulusal ve uluslararası rekabet gücü ise firma ve sektör düzeyindeki rekabet gücü kavramından daha geniş olarak ele alınmakta ve rakiplere kıyasla daha yüksek verimlilik düzeyinde daha düşük maliyetle uluslararası standartlarda, piyasanın taleplerine uygun mal ve hizmet üretebilme yeteneği ön plana çıkmaktadır.

Fiyat-maliyet avantajına dayanan rekabete düşük ücret-düşük kur politikası eşlik etmektedir. Uzun dönemde kalıcı rekabet gücü kazanımları elde edebilmek için verimlilik bazlı yapısal müdahalelere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada beşeri sermayenin nitelik ve niceliğinin artırılması, araştırma-geliştirme ve yenilik kapasitesinin artırılması, kurumsal yapıların güçlendirilmesi ve temel altyapı yatırımlarının geliştirilmesi gibi yapısal dönüşüme kaynaklık edecek uygulamalara ağırlık verilmelidir.

Sosyal Güvenlik Kurumu İstatistik Yıllıkları 2020 yılı verilerine göre TR82 Bölgesi'nde tarım dışı sektörlerde istihdam açısından öne çıkan sektör imalat sanayidir. Bölgedeki sanayi ve hizmet sektörü istihdamının %30,4'ü (32.070 kişi) imalat sektöründedir. Diğer taraftan bölgenin faaliyetlere göre ihracatında da imalat sektörü ilk sıralarda yer almakta ve ihracat tutarı yıllara göre artış göstermektedir. Bölge imalat sanayi ihracat kompozisyonu teknoloji düzeyi sınıflandırmasına göre incelendiğinde ihraç edilen ürünlerin çoğunlukla orta düşük teknoloji sınıfındaki ürünler olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla düşük teknoloji ürünler, orta yüksek teknoloji ürünler ve yüksek teknoloji ürünler takip etmektedir. Yüksek teknoloji ürün ihracatı toplam bölge ihracatının %1'ini aşmamaktadır. Bölge düzeyinde gerçekleşen bu sıralama iller içinde geçerlidir. Ancak ithalat kompozisyonu teknoloji düzeyi sınıflandırmasına göre incelendiğinde ithal edilen imalat sanayi ürünlerinin yaklaşık %70'i orta yüksek teknoloji sınıfındaki ürünlerdir. Dolayısıyla bölgenin orta düşük teknoloji imalat sanayi ürünleri ihraç ederken karşılığında orta yüksek teknoloji ürünler ithal ettiği görülmektedir. Bölgenin üretim yapısını değiştirecek inovasyona dayalı, kaynak verimliliğini ve dijital dönüşüm uygulamalarını kapsayan sanayi dönüşüm programları uygulanarak katma değer yaratacak ürün ve ürün gruplarının üretimine odaklanılmalıdır.

TR82 Bölgesi'nin rekabet gücünün artırılması için imalat sanayiinde rekabet gücünün geliştirilmesi önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda bölge imalat sanayiinin yapısal bir dönüşüme ve bu dönüşümün kurgu ve uygulamasına yol gösterecek kuramsal yaklaşımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Bölgenin diğer rakip bölgelerden farklılaşmasını ve bölgesel rekabet üstünlüğünün olduğu sınırlı sayıda ekonomik faaliyete odaklanmasını sağlayacak bir akıllı uzmanlaşma stratejisinin uygulanması, kısıtlı kaynakların etkin kullanımına imkân sağlayacaktır. Mevcut sektörel yığınlaşmaların ve kümelerin desteklenmesi büyük önem arz etmektedir. Ancak, pandemi dönemi sonrası kendini gösteren kavramlardan birisi dayanıklılık kavramıdır. Sektörel çeşitliliğin nispeten zayıf olduğu bölgeler ekonomik

krizlere karşı daha kırılgan hale gelmektedir. Bu nedenle bölgesel rekabet üstünlüğünde sektörel çeşitlilik teması göz önünde tutulmalıdır. Bölge imalat sanayi ürün deseni uzun yıllardır değişmemiştir. Mevcut patika bağımlılıklarının kırılarak bölge yetkinlik ve potansiyelleri ile uyumlu yeni yolların açılması gerekmektedir.

Bu stratejik öncelik ve hedefler On İkinci Kalkınma Planında yer alan aşağıdaki amaç, politika ve tedbirlerle ilişkilidir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023):

- İmalat sanayiinde başta öncelikli sektörler olmak üzere tüm sektörlerde yeşil ve dijital dönüşüm ekseninde rekabet gücünün ve verimliliğin artırılması suretiyle yüksek katma değerli üretim yapısına geçişi sağlamak temel amaçtır.
- İmalat sanayiinde dijital dönüşümün gelişimi desteklenecektir.
- İmalat sanayiini geliştirmek ve güçlendirmek, üretimde dışa bağımlılığı azaltmak amacıyla kurumsal kapasite ve veri altyapısı etkin kullanılacaktır.
- İmalat sanayiine uygun yatırım yerlerinin yaşam alanlarına erişilebilirlik, beşeri ve sosyal imkânlar gözetilerek geliştirilmesi, artırılması ve tahsis süreçlerinin kolaylaştırılması sağlanacaktır.

İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması stratejik önceliği için belirlenen performans göstergeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. Stratejik Öncelik 1- Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Bölgede Kişi Başına Düşen GSYH	Cari fiyatlarla il düzeyinde gayri safi yurt içi hâsılanın yıl ortası il nüfus tahminine bölünmesi ile bulunan değer	Amerikan Doları	6.988 (2021)	8.000 USD	TÜİK
İhracat Tutarı	Bölgede üretilen mal veya hizmetlerin yurt dışına satışı	Amerikan Doları	669.685 (2022)	1,5 Milyar	TÜİK
İhraç Edilen Ürünün Net Kilogram Değeri	İhraç edilen ürünün kilogram başına net değeri	Amerikan Doları	1,43 (2021)	3	GBS
Bölgesel AR-GE Harcaması	İşletmelerin gelir tablolarında yer alan Ar-Ge harcamaları	Türk Lirası	38.088.232 (2020)	100 Milyon (2023 fiyatlarıyla)	GBS
İmalat Sanayiinde Ortalama Ücret	İmalat sanayi sektöründe çalışanların aldıkları ortalama ücret	Türk Lirası	4,56 Bin (2021)	5,5 Bin (2021 fiyatlarıyla)	GBS

Hedef 1.1: Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

Bölgede imal edilen ürünlerin teknoloji seviyesi incelendiğinde düşük ve orta-düşük teknoloji üretimin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Geleneksel üretim alanlarından farklı olarak son yıllarda teknolojik mal ve hizmet üretimi, bölgede yeni açılan teknokentler sayesinde ivmelenme eğilimindedir.

Kastamonu Üniversitesi bünyesinde 110.087 m²'lik bir Teknoloji Geliştirme Bölgesi (Kastamonu Teknokent) bulunmakta olup hâlihazırda 27 firma aktif olarak faaliyetini sürdürmektedir. Çankırı'da ise Yakınkent Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) bulunan Çankırı Karatekin Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi (ÇAKÜ Teknokent) yatırımcılar için hizmet sunar hale gelmiştir. Sinop ilinde kurulması planlanan teknokent için ise çalışmalar devam etmektedir. Bahsi geçen teknokentler ile bölgenin inovasyon iklimine ve firmaların ürettiği ürünlerdeki teknoloji seviyesinin artırılmasına katkı sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

TR82 Bölgesi'ndeki işletmelere yönetim danışmanlığı konusunda teknik desteklerin sağlanmasıyla işletmelerin; tasarım, yenilikçilik, markalaşma, pazarlama, AR-GE, ürün çeşitlendirme ve verimlilik artırma gibi konulardaki bilgi birikimi ve yetkinliklerinin artırılması beklenmektedir. Söz konusu yetkinliklerin firmalara kazandırılmasıyla üretimdeki teknoloji seviyesi ve yeni ürün sayısında artış sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Bölgedeki yenilik göstergeleri incelendiğinde 2018-2022 döneminde 21 patent, 21 faydalı model, 593 tasarım, 1.069 markanın tescillendiği görülmektedir. Ayrıca bölgenin 65 coğrafi işaret tescili bulunmaktadır. Gelecekte üniversitelerin mühendislik fakültelerinin altyapısının ve bölgedeki sanayinin gelişmesi, markalaşma konusunda toplumsal bilinç seviyesindeki artış, teknoloji geliştirme bölgeleri ile teknoloji transfer ofislerinin (TTO) bölge içerisindeki etkinliklerinin artmasıyla TR82 Bölgesi'ndeki yenilik göstergeleri sayısının ve kalitesinin artması beklenmektedir. Böylece firmaların üretilen ürün sayısına ve teknoloji düzeyine katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

8.2. Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlerle odaklanarak ve çeşitlendirme, teknoloji geliştirme ve yenilik getirme aracılığıyla ekonomik verimliliğin daha yüksek seviyelere çekilmesi.

9.5. Özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde, 2030'a kadar yenilikçiliğin teşvik edilmesi ve her 1 milyon kişi içindeki araştırma-geliştirme alanında çalışan kişi sayısının, kamu araştırmalarının, özel araştırmaların ve hükümet harcamalarının önemli ölçüde artırılması yoluyla bilimsel araştırmanın geliştirilmesi ve sanayi sektörlerinin teknolojik yetkinliklerinin genişletilmesi.

9.b. Sanayi çeşitliliği ve sanayi ürünlerinde değer artırımı için uygun bir politika ortamının yaratılması aracılığıyla gelişmekte olan ülkelerde yurt içi teknoloji gelişiminin, araştırma ve yenilikçiliğin desteklenmesi.

(Hedef 1.1) Tedbirler:

1. İşletmelerin yeni ürün geliştirme kapasiteleri artırılabilecektir.

Büyük ölçekli firmaların tesislerinde kuracağı AR-GE Merkezlerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen destekler ile TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından verilen ÜR-GE desteklerinin tanıtımı için bilgilendirme organizasyonları gerçekleştirilecektir. Buna ilaveten bölgedeki firmaların yeni ürün geliştirme çabalarını motive etmek amacıyla ihtiyaç duyulan teknik danışmanlık hizmetleri firmalara sağlanacaktır. Yeşil mutabakata uyum sağlanması amacıyla işletmelere verilen danışmanlık hizmetleriyle karbon emisyonu düşük ve çevreci yeni ürünler geliştirilecek ve çeşitlendirilecektir.

İnovasyon ekosistemindeki yeni teknolojiler, trendler ve ürünlerin tespit edilebilmesi amacıyla yurt içi ve yurt dışındaki nitelikli fuarlar ile sanal fuarlara bölgedeki firmaların katılım sağlayabilmesi için gerekli organizasyonlar gerçekleştirilecektir.

2. İşletmelerin markalaşma kapasiteleri, pazarlama ve satış becerileri artırılabilecektir.

Bölgedeki işletmelere sağlanacak olan kurumsallaşma odaklı teknik danışmanlık programlarıyla işletmelerin markalaşma kapasiteleri, pazarlama ve satış becerilerinin artırılmasına katkı sağlanacaktır. Buna ilaveten bölgedeki firmalarla ülke genelindeki başarılı işletme ve kurumlara inceleme ziyaretleri gerçekleştirilecek ve iyi uygulama örneği seminerleri düzenlenecektir. Böylelikle söz konusu alanlarda gelişme göstermesi gerektiği değerlendirilen bölge firmalarının örnek alınabilir girişim ve organizasyon yapılarını yakından incelemesi, fark yaratan unsurları tespit ederek kendi kurumsal yapılarına tatbik etmeleri sağlanacaktır.

Pazarlama ve satış becerilerinin artırılabilmesi amacıyla birbirlerine ürün ve hizmet sağlayarak faydalı ticari birliktelikler oluşturabilecek firmalar tespit edilip eşleştirilmeleri sağlanacaktır. Bu kapsamda bölge illerindeki yabancı sermayeli firmalar ile yerel işletmeler arasında tedarik zincirleri oluşturulması planlanmaktadır. Satış ve pazarlama becerilerinin artırılması için işletmelerin sertifikasyon altyapılarını da geliştirmesi gerekmektedir. Bu amaçla bölgedeki gıda işletmelerinin (*makarna, tuz, buğday, un, dondurarak kurutma vb.*) HACCP, BRC gibi gıda güvenliği yönetim sistemi sertifikalarının işletmelere kazandırılması hedeflenmektedir. Ayrıca bölgedeki sanayi tesislerinde yeşil dönüşümün sağlanması amacıyla karbon ve su ayak izi, yeşil mutabakata uyum vb. uygulamaların önemini vurgulayan bilgilendirme çalışmaları yapılacaktır. Firmaların ihracata yönelik satış ve pazarlama becerilerinin geliştirilebilmesi için ise ürün ve pazar analizleri ile dış ticaret istihbarat hizmetleri verilecektir.

3. İmalat sanayiini yönlendirici araştırma ve analizler artırılabilecektir.

Yatırım yapılması halinde bölgede başarılı olma ihtimalinin yüksek olduğu değerlendirilen üretim konularında detaylı ön fizibilite raporları oluşturulacaktır. Buna ilaveten mevcut sektörlerin verimliliği, rekabetçiliği, dinamizmi, ihracat potansiyeli ve üretilen ürünlerdeki katma değeri artıracak rapor ve analizler üniversiteler, teknokentler, TTO'lar ve diğer paydaş kurumlar/firmalar da sürece dâhil edilerek hazırlanacaktır.

4. Yenilik ekosistemini destekleyen kurum ve kuruluşlar ile imalat sanayii işletmelerinin iş birliği imkânları geliştirilecektir.

Teknokentler ile işletmeler arasındaki bağlantı ve iş birliğinin geliştirilebilmesi amacıyla TTO'lardaki "Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları", "Proje Geliştirme ve Yönetimi", "Üniversite Kamu Sanayi İş Birliği" ile "Girişimcilik ve Ticarileştirme" birimlerinin altyapı ve teknik kapasitelerinin geliştirilmesi sağlanacaktır. Teknokentlerde bulunmanın sağlayacağı faydalar ve bu kapsamda verilen desteklerle ilgili olarak bilgilendirme toplantıları ve ziyaretler gerçekleştirilecektir.

Bölgede üretim tesisleri bulunan işletmeler arasında gerçekleşmesi muhtemel endüstriyel simbiyoz bağlarının oluşturulabilmesi için işletmelerin üretim girdileri, çıktıları ve atık maddeleri ile bunların miktarlarını ihtiva eden bir veri tabanı oluşturulacaktır. Oluşturulacak çevrim içi bir yazılımla izin verildiği ölçüde ilgili veri tabanının firmalar arasında erişilebilir olması sağlanacaktır.

Bölgedeki üniversiteler, teknokentler ve firmalar arasındaki bağlantının geliştirilmesine yönelik faaliyetler düzenlenecektir. Özellikle teknokentlerde bulunmanın sağlayacağı faydalar ve bu kapsamda verilen destekler, Dünya Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, TURSEFF, Asya Verimlilik Organizasyonu, Döngüsel Ekonomi Platformu vb. uluslararası organizasyonların destek programları, büyük ölçekli işletmelerin tesislerinde kuracağı AR-GE Merkezlerine Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından verilen destekler, TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından verilen ÜR-GE destekleri, model fabrika, prototip ve tasarım atölyeleri ile sanayi laboratuvarları gibi yenilikçi uygulamalar konusunda firmaların farkındalığı artırıcı etkinlikler düzenlenecektir.

Tablo 3. Hedef 1.1 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Patent Sayısı	Sınırlı bir süre ve yer için sahibine, üçüncü kişiler tarafından buluşun izinsiz olarak üretilmesini, satılmasını, kullanılmasını vb. engelleme amacıyla verilen belge	Adet	21 (2018-2022)	30	Türk Patent ve Marka Kurumu
Faydalı Model Sayısı	Sınırlı bir süre ve yer için sahibine, üçüncü kişiler tarafından buluşun izinsiz olarak üretilmesini, satılmasını, kullanılmasını vb. engelleme amacıyla verilen belge	Adet	21 (2018-2022)	28	Türk Patent ve Marka Kurumu
Düşük Teknolojinin İmalat Sanayi Üretimindeki Payı	İmalat sanayi toplam üretiminde düşük teknoloji ürünlerinin payı	Yüzde	59,7 (2019)	49,7	GBS
Teknokent Sayısı	Yükseköğretim kurumu ve araştırma merkezleri ile ilişkili, bünyesinde bilgiye ve ileri teknolojilere dayalı sanayi firmalarının kurulup gelişmesini teşvik etmek üzere tasarlanmış teşebbüsler	Adet	2 (2022)	3	GBS

Hedef 1.2: İnsan Kaynakları Niteliği Artırılacaktır

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan veriler incelendiğinde bölgedeki iş gücüne katılım ve istihdam oranının yükseldiği ve işsizlik oranının ise azaldığı görülmektedir. Bunun yanında yaşlı nüfus verilerine bakıldığında 65 yaş ve üstü nüfusun 15-64 yaş nüfusa oranının Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde olduğu ve yıllar itibarıyla arttığı görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, a). TR82

Bölgesi genel olarak göç veren bölge konumundadır. Bu durum da istihdama katkı sağlayabilecek beşeri sermaye güçlendirme çalışmaları ile girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Gençlerin iş hayatına hazırlanması ve kariyerlerine uygun mesleklerde istihdam edilebilmeleri için bir takım beceri ve yetenekler kazanmaları son derece önemlidir. Genç bireylerin girişimcilik ekosistemi içerisinde yer almaları, girişimci olma eğilimlerinin artırılması, yapılacak yeni yatırımlar ile üretim ve istihdam sağlayarak sosyal refaha katkı sağlamaları desteklenmeli ve iş fikirlerini gerçeğe dönüştürebilmeleri için yol gösterilmelidir. Gençler için tasarlanan ve uygulanan beceri geliştirme programları, yeni mezun veya iş arayan gençler için alternatif iş alanları oluşturabilmektedir. Bu kapsamda bölgede yer alan aktörlerin, gençlerin sektör beklentilerini karşılayabilecek donanıma sahip olmaları amacıyla planlama yapması ve bu alan için fon sağlayarak çalışmalar gerçekleştirmesi gerekmektedir.

Firma temsilcileri ve işverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde iş ilanlarına yapılan başvuruların genellikle istenilen nitelikte olmadığı ve iş arayan bireyler ise genellikle beyaz yaka olarak çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Gençlerle yapılan görüşmelerde ise yüksek okul ve üniversite mezuniyeti sonrasında hangi meslek dalında kariyer planı yapabilecekleri noktasında kararsız kaldıkları, farklı bölgelerde iş arama isteklerinin olduğu görülmüştür. Dolayısıyla işverenlerin ihtiyaç analizlerinin yapılarak hangi alanda insan kaynağı ihtiyacı bulunduğunu belirlemek ve genç bireyleri bu alanlarda yetiştirerek istihdam edilebilmelerini sağlamak önemli bir soruna çözüm olabilecektir. Nitekim organize sanayi bölgelerinde ve sanayi alanlarında birçok meslek kolunda nitelikli veya niteliksiz insan kaynağı açığı olduğu bilinmektedir.

Gençlerin beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi ve işveren beklentilerinin karşılanması, firmaların kurumsal kapasitelerini artırabileceği gibi nitelikli insan kaynağının bölgede istihdam edilmesini artıracak ve genç nüfusun bölgeden göç etmesinin de önüne geçecektir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

4.4. 2030'a kadar istihdam, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimciliğe yönelik teknik ve mesleki becerileri de kapsayan ilgili becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması.

(Hedef 1.2) Tedbirler:

1. Mesleki eğitim kurumlarının altyapısı geliştirilecektir.

Bölgede hâlihazırda ihtiyaç duyulan nitelikli ara eleman ihtiyacının imalat sanayi, turizm, tarım ve hayvancılık sektörlerinde gerçekleştirilecek yatırımlarla birlikte önümüzdeki dönemde de artacağı düşünülmektedir. İmalat sanayi ve hizmet sektöründe ara eleman ve nitelikli personel ihtiyacını karşılayabilmek için mesleki ve teknik eğitim altyapısının sektör ihtiyacını karşılayabilecek gerekli donanıma sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitim kurumlarının altyapısı iyileştirilerek sektörün ihtiyaç duyduğu insan kaynağının yetiştirilmesi için ilgili kurum/kuruluşlar ile iş birlikleri geliştirilecektir.

2. İşletmelerin kurumsal kapasiteleri iyileştirilecektir.

Rekabet avantajı sağlayabilmek için işletmelerin kurumsallaşma düzeylerinin artırılması, aile tipi işletme modelinden profesyonel yönetim anlayışına geçilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda işletmelerin beşeri ve teknik kapasitelerinin artırılması, kaynak verimliliğın sağlanması, fonksiyonel uzmanlaşma ile iş bölümünün etkin şekilde gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Piyasa beklentilerinin karşılanması, ihracatın teşvik edilmesi ve nitelikli iş gücünün istihdam edilmesi amacıyla bölgede faaliyet gösteren firmaların kurumsallaşma kapasiteleri artırılacaktır.

3. İşletmelerde nitelikli personel istihdamı artırılacaktır.

Eğitim hayatını tamamlayarak iş hayatına atılmayı planlayan gençlerin bölgede faaliyet gösteren işletmelerde istihdam edilebilmeleri için gerekli beceri ve yetenekleri kazanmaları amacıyla ilgili kurumlar ile koordinasyon halinde gelişim programları tasarlanacaktır. Bu kapsamda üniversite mezunlarının yetiştirilmesi, beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi ve işsiz gençlerin iş hayatına atılabilmeleri için eğitim programları düzenlenecektir. Ayrıca günümüzde önemi giderek artan yapay zekâ, kodlama, yazılım ve siber güvenlik gibi önemli konularda eğitimler düzenlenerek nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi ve sektöre kazandırılmaları sağlanacaktır.

4. Mevcut çalışanların beceri düzeyleri artırılacaktır.

İmalat sanayi, gıda, tekstil ve hizmet sektörü başta olmak üzere bölgede faaliyet gösteren işletmelerin mevcut çalışanlarının beceri ve yeteneklerinin geliştirilmesi amacıyla düzenli olarak eğitim programları yürütülecektir. Aynı zamanda benzer sektörlerde faaliyet gösteren ve öncü konumda olan işletmelere teknik geziler düzenlenerek tecrübe paylaşım ziyaretleri gerçekleştirilecektir. İşletmelerin çalışanlarına mentor-danışman ataması yapılarak çalışanların beceri düzeyleri artırılacaktır. Kariyer planlaması ve kariyer yol haritası oluşturularak personel gelişimi izlenecek ve buna göre gerekli tedbirler alınacaktır.

5. İmalat sanayiine hizmet sunan kurum ve kuruluşların insan kaynakları niteliği artırılacaktır.

İşletmelere danışmanlık sağlayan veya hizmet sunan kurumların çalışanlarının devlet destek ve teşvikleri hakkında bilgi sahibi olması ve sektörü yakından takip etmesi son derece önemlidir. Bu amaçla ilgili kurum ve kuruluşların insan kaynaklarının geliştirilmesi için eğitim ve gelişim planı tasarlanacaktır. İlgili personelin dış ticaret, KOBİ mentörlüğü, pazar analizi ve yabancı dil eğitimi alınması sağlanacaktır.

Tablo 4. Hedef 1.2 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrenci Sayısı	Mesleki ve Teknik liselerde öğrenim gören öğrenciler	Kişi	20.394 (2021-2022)	26.000	MEB
Sanayide İstihdam Edilen Yükseköğretim Mezunlarının Toplam Sanayi İstihdamı İçindeki Oranı	Sanayi sektöründe çalışanların içindeki yükseköğretim mezunlarının payı	Yüzde	12,28 (2021)	%15	TÜİK
Mesleki Eğitim Merkezinde Toplam Öğrenim Gören Öğrenci Sayısı	Mesleki Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören öğrenciler	Kişi	3158 (2022)	5600	MEB
Mesleki Eğitim Merkezi	Mesleki eğitim verilen kurumlar	Adet	10 (2023)	13	MEB

Hedef 1.3: İhracat Kapasitesi ve Niteliği Artırılacaktır

Bölgenin dış ticaret hacmi Türkiye içinde küçük bir orana sahip olmakla birlikte son yıllarda pazarlama, tanıtım ve iletişim imkânlarının gelişmesiyle bölgenin ihracat kapasitesinin arttığı söylenebilmektedir. 2017-2022 yılları arasında yapılan ihracat tutarları incelendiğinde bölge illerinin ihracat tutarlarında dalgalanmalar yaşanmasına rağmen genel olarak artış görülmektedir. Söz konusu yıllarda, Sinop ve Çankırı ihracatı ise istikrarlı bir artış eğilimindedir. Bölge ihracatının ülkedeki payının yükseltilmesi için ihracat yapan firma sayısının artırılması ve ihracat pazarlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan bölgedeki ihracata konu teknoloji düzeyi de düşük ve orta-düşük teknoloji şeklinde yoğunlaşmaktadır. İhracatın teknoloji düzeyinin artırılması, kalite ve verimlilik artışına yalnızca fiyat rekabeti ile piyasaya girmeye çalışmanın önüne geçerek olası gelir kayıplarının da önüne geçebilecektir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

17.11. Gelişmekte olan ülkelerin ihracatlarının özellikle en az gelişmiş ülkelerin küresel ihracat payının 2020'ye kadar iki katına çıkarılması amacıyla büyük ölçüde artırılması.

(Hedef 1.3) Tedbirler:

1. İşletmelere ihracata yönelik eğitim ve danışmanlık hizmetleri sağlanacaktır.

Bölgede ihracata yönelik olarak hedef pazar araştırması, potansiyel müşteri tespiti, ihracat operasyonları konusunda eğitim ve danışmanlık hizmetleri sunulacaktır. İş birliği kuruluşları aracılığıyla işletmelerin Ticaret Bakanlığı Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi (UR-GE) Projeleri geliştirmelerine yönelik farkındalık faaliyetleri yürütülecektir.

2. İşletmelerin ihracata yönelik devlet destek ve teşviklerine erişim imkânı artırılabacaktır.

Bölgede ihracata yönelik olarak devlet destek ve teşviklerini tanıtıcı seminerler düzenlenecektir. Bilgilendirme çalışmalarında ihracatçı birlikleri ve Eximbank gibi kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılacaktır. İşletmelerin devlet destek ve teşviklerinden faydalanmasında kolaylaştırıcı fonksiyonu olan internet sitelerinin (www.yatirimadestek.gov.tr, www.kolayihracat.gov.tr ve www.kolaydestek.gov.tr) tanıtımı sağlanacaktır.

3. Yurt dışı pazar araştırmaları, analiz ve raporlar hazırlanacaktır.

Yurt dışı pazar araştırmaları ve dış ticaret istihbarat faaliyetlerinin önemine ilişkin bilgilendirme faaliyetleri yapılacaktır. Dış ticaret istihbarat kapsamında bölgede öne çıkan sektörlerle yönelik olarak yurt dışı pazarlara ilişkin analiz ve raporlar hazırlanacaktır. UR-GE kapsamında pazar araştırma faaliyetleri yürütülecektir.

4. İhracat potansiyeli olan ürünlerin yurt dışı pazarların gerektirdiği özel standartlar ve diğer normlara uygunluğu sağlanacaktır.

Ürün belgelendirme konusunun önemine ilişkin bilgilendirme etkinlikleri düzenlenecektir. Küresel pazarda yükselişe geçtiği tespit edilen ve bölgenin üretim yapısıyla uyumlu olan, ihracat potansiyeli yüksek ürünlerde belgelendirmeye yönelik danışmanlıklar sağlanacak, belgelendirme faaliyetlerine katkı sağlanacaktır.

5. İhracatın artırılmasına yönelik etkinlikler düzenlenecektir.

Yurt dışı pazar araştırmaları ve dış ticaret istihbarat hizmetleri kapsamında belirlenen ülkelerdeki fuarlara firmaların katılımı sağlanacaktır. Potansiyel müşterilerin alım heyetleri yoluyla bölge işletmeleriyle ithalatçı-ihracatçı bağlamında eşleşmeleri sağlanacaktır. İş birliği kuruluşları aracılığıyla bölgedeki firmaların yurt dışında düzenlenen sektörel ticaret heyeti ve sanal fuarlara katılımları sağlanacaktır.

Tablo 5. Hedef 1.3 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Değer	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
İmalat Sanayiinde Düşük Teknoloji Ürünlerin Toplam İhracattaki Payı	Bölgeden yapılan toplam ihracat içinde imalat sanayiindeki düşük teknoloji ürünlerinin payı	Yüzde	%18,44 (2021)	%10	GBS
İhracat Yapan İşyeri Sayısı	Ürettikleri mal veya hizmetlerinin yurt dışına satışını yapan girişimler	Adet	139 (2021)	160	GBS

Hedef 1.4: Kaynak Verimliliği ve Yeşil Dönüşüm Sağlanacaktır

Sera gazı emisyonlarının artışından kaynaklanan iklim değişikliği, birçok sektörü olumsuz yönde etkilemektedir. Avrupa Birliği iklim değişikliği konusunda yoğun çaba göstermekte olup birçok farklı sektörde somut adımlar atılması amacıyla 2019 yılında Avrupa Yeşil Mutabakatı'nı yayınlamıştır. Mutabakatın hedefleri kapsamında 8 politika alanı belirlenmiştir. Bu politikalarından sanayi sektörüne yönelik olarak "Temiz ve dögüsel ekonomi için sanayiye mobilize etmek" politikası, ürünlerin yeniden kullanılarak ömürlerinin uzatılması ve atık yönetimi gibi konuları kapsamaktadır. Kaynak kullanımı ve atık oluşumunun endüstriyel işlem aşamalarında önemli düzeyde çevresel baskı yaratması; kaynak verimliliği, malzemelerin azaltılması, atıkların geri dönüştürülmesi gibi hedeflerin ortaya konmasını gerekli kılmaktadır.

Diğer taraftan sera gazı emisyonlarının ve iklim değişikliği etkilerinin azaltılmasında yeşil dönüşüm önemli bir yer tutmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı, akıllı şehirlerin inşası, sürdürülebilir ulaşım sistemleri geliştirilmesi gibi eylemler çevrenin korunmasına ve emisyonların azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Yeşil ve dögüsel ekonomi, kamu ve özel sektör, tüketiciler, vatandaşlar ve STK'ların iş birliğiyle daha temiz ve daha rekabetçi bir üretim ve tüketim ortamının elde edilebilmesi için sürdürülebilirlik odaklı hedeflerin benimsenmesini gerektirmektedir. Bu nedenle bütüncül bir bakış açısı ve paydaşlar arası iş birliği önemlidir.

Bölge kaynaklarının verimli kullanılması amacıyla, minimum kaynak tüketimi ve atık üretimine dayalı kaynak verimliliği çalışmalarının yaygınlaştırılması bölgenin sanayideki rekabet gücünün artırılmasını sağlayacaktır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

7.2. 2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması.

8.4. 2030'a kadar tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğinin devamlı bir biçimde artırılması ve gelişmiş ülkeler başı çekmek üzere Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'na uygun olarak ekonomik büyümenin çevrenin bozulmasından ayrıştırılması için çaba gösterilmesi.

12.a. Gelişmekte olan ülkelerin daha sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarına yönelmeleri için bilimsel ve teknolojik kapasitelerini güçlendirme konusunda desteklenmeleri.

(Hedef 1.4) Tedbirler:

1. Yenilenebilir enerji kullanımı artırılabacaktır.

Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında getirilecek olan değişiklikler ve ulusal politikalarımız doğrultusunda TR82 Bölgesi'nin yenilenebilir enerji alanındaki mevcut potansiyeli ile gelecekteki durumu gözden geçirilecektir. Avrupa Yeşil Mutabakatı'na TR82 Bölgesi'nin uyumunu teşvik etmek üzere tüm ilgili kurumların ve paydaşların katılımıyla bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Yeşil yatırımların ülkemize çekilmesi ve ilgili tüm politika alanlarında yeşil dönüşümün desteklenmesini hedefleyen bir yol haritası niteliğindeki Eylem Planı'nda yer verilen hedef ve eylemlerin TR82 Bölgesi'nde gerçekleştirilmesinden sorumlu olan aktörlerin farkındalık düzeyi; çalışma grubu toplantıları, çalıştay ve seminerler ile artırılacak ve bu şekilde söz konusu aktörlerin yeşil ekonominin geliştirilmesi sürecinde daha aktif ve bilinçli bir rol üstlenmeleri sağlanacaktır.

Enerji verimliliği konusunda organize sanayi tesislerinde faaliyet gösteren işletmeler başta olmak üzere sanayi tesisleri yetkililerine yönelik bilinçlendirme ve farkındalık eğitimleri düzenlenecektir.

2. Yeşil dönüşüm adaptasyonu geliştirilecektir.

Sorumlu üretim ve tüketim başta olmak üzere tüm ekonomik faaliyetlerin çevresel hedeflerle tasarımını gerektiren yeşil dönüşüm kavramı kapsamında; üretimde kaynak verimliliği, yenilenebilir enerji kaynağı kullanımı, döngüsel ekonomiye geçiş, temiz üretim tekniklerinin geliştirilmesi gibi uygulamalar hakkında bilinçlendirme eğitimleri, farkındalık eğitimleri ve danışmanlık hizmetleri verilecektir.

Temiz üretim, karbon ayak izi, kaynak verimliliği, sıfır atık ve endüstriyel simbiyoz gibi uygulamalar üretim ve ihracatta rekabetçiliğin artırılması için önemli kavramlar olarak ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede bahsedilen kavramların bölgede hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Bu dönüşüm aynı zamanda güçlü bir teknoloji altyapısı ve yatırımı gerektirmektedir. Bölgede yüksek katma değerli, çevreyle dost ürün üretimine katkı sağlayacak teknolojilerin geliştirilmesi ve uygulanması sağlanacaktır. Bu süreçte üniversiteler başta olmak üzere ilgili paydaşların bir araya getirilmesi sağlanacaktır.

3. Verimlilik Artırıcı Projeler geliştirilecektir.

Bölge işletmelerinde kaynak verimliliğini artırmak ve bu kapsamda enerji tasarrufu sağlamak amacıyla; enerji verimli ekipman kullanımı, rehabilitasyon, yalıtım ve proses düzenleme gibi yollarla; gereksiz enerji kullanımının, atık enerjinin, enerji kayıp ve kaçaklarının önlenmesi, azaltılması ile birlikte atık enerjinin geri kazanılması gibi konulardaki çözümleri sunan Verimlilik Artırıcı Projeler (VAP) projeler geliştirilecektir.

4. Döngüsel ekonomi uygulamaları geliştirilecektir.

Üretim için ham madde kullanımından atık oluşumuna kadar olan süreçte sürekliliği ve çevrenin korunmasını odak noktasına alan bir ekonomi modeli olan döngüsel ekonomi kapsamındaki uygulamaların geliştirilmesi sağlanacaktır. Döngüsel ekonomi çerçevesinde öncelikli sektörler belirlenerek sektörlere yönelik detaylı etki ve ihtiyaç analizi çalışmaları yapılacaktır. Ayrıca AB tarafından hayata geçirilecek Sürdürülebilir Ürün Mevzuatı, AB Kimyasallar Mevzuatı, Eko-Tasarım ve Enerji Etiketleme Mevzuatları hakkında ilgili paydaşlara farkındalık eğitimleri verilecek ve danışmanlık hizmeti sağlanacaktır.

Çevre etiketi ve atık yönetimi konularında başta KOBİ'ler olmak üzere firmalara yönelik bilgilendirme faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Sanayide yeşil ve döngüsel üretime ve emisyon azaltımına katkıda bulunacak faaliyetlerde/ projelerde uluslararası finansman kaynaklarının kullanımı artırılacaktır.

Tablo 6. Hedef 1.4 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
İhtiyaç Fazlası Olarak Sisteme Verilen Enerji Miktarı	Lisanssız elektrik üretim tesislerinden sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji	MWh	111.950,89 (2021)	125.000 MWh	EPDK
Verimlilik Artırıcı Proje (VAP) Sayısı	Enerji kayıp ve kaçaklarının önlenmesi veya en aza indirilmesi ile birlikte atık enerjinin geri kazanılması vb. gibi konulardaki projeler	Adet	0 (2022)	5	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Sıfır Atık Belgesi Alan Firma Sayısı	Sıfır atık yönetimini kuran ve işleten firmalar	Adet	176 (2022)	500	Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri

Hedef 1.5. Yatırım Ortamı İyileştirilecektir

TR82 Bölgesi, yatırımcılara sunmuş olduğu fırsatlar açısından önemli bir potansiyele sahip olup altyapı yatırımlarının iyileştirilmesi ve ticari nitelikteki alanların oluşmasıyla birlikte daha da önemli bir konuma yükselebilecektir. Organize sanayi bölgeleri özellikle son on yıl içerisinde yapılan yatırımlar ile bölge ekonomisine ve istihdamına katkı sağlamaya devam etmektedir. Ancak organize sanayi bölgelerinde yeni yatırımlar için yer tahsisi yapılamamakta ve bu nedenle yatırımcılar farklı bölgelerde alternatif sanayi ve yatırım alanları arayışına girmektedir.

Yapımı tamamlanan ve yatırımcılar için önemli fırsatlar sunan OSB'lere alternatif yatırım alanlarının eklenmesi gerekmektedir. Altyapı sorunu olan veya teknolojik olarak modernizasyon ihtiyacı duyulan ticari alanların güçlendirilmesi ve altyapı yatırımlarıyla fiziki imkânların elverişli hale getirilmesi, yeni yatırımlar için öncelik arz etmektedir. Özellikle sahil şeridinde yer alan ilçelerdeki yatırım alanlarının altyapı iyileştirmeleri yapılarak yeni yatırımcılar için değerlendirilmesi gerekmektedir.

Mal ve hizmetlerin üretimi, istihdamın artırılması ve ekonomide katma değer yaratabilmenin ilk adımı olan yatırımların bölgeye çekilmesi ve bölgedeki yatırım ortamının ilgili yatırımcılar tarafından bilinmesi için farkındalık etkinliklerinin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

9.3. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde küçük ölçekli sanayi işletmelerinin ve diğer işletmelerin uygun koşullu krediyi de kapsayan finansal hizmetlere erişimlerinin ve değer zincirlerine ve piyasalara entegrasyonlarının artırılması.

(Hedef 1.5) Tedbirler:

1. Yatırım yeri arzı artırılabacaktır.

Bölgeye yeni yatırım çekmek ve bölge içerisindeki yatırımcılara yeni yatırım yerleri sağlayabilmek adına ilave yatırım alanlarının oluşturulması gerekmektedir. Organize sanayi bölgesi olup boş parsel olmayan merkezlerde ek yatırım alanları oluşturulacaktır. Bölgesel teşvik uygulamalarının etkin şekilde yürütülebilmesi için arazi tahsisinde uygun şartların oluşturulması sağlanacaktır. İhsangazi ilçesine OSB kurulacaktır.

2. Yeni girişimci sayısı artırılabacaktır.

TR82 Bölgesi'nde yeni kurulacak girişimler için yatırım danışmanlığı sağlanarak girişimcilerin yatırım yapma kararı almaları sağlanacaktır. İlgili kurumlar tarafından girişimciler için sermaye ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri kaynakların başvuru yöntemi ve süreçleri ile devlet destek ve teşvikleri hakkında bilgilendirme yapılacaktır.

3. Sanayi bölgelerinin ulaşım ağları geliştirilecektir.

Bölgede il merkezlerinde yer alan organize sanayi bölgeleri ve sanayi yatırım alanlarına genel olarak ulaşım kolaylıkla sağlanmakta ancak sahil şeridinde yer alan bölgelerdeki yatırımcıların iç kesimlere yapmış oldukları lojistik süreçlerinde mevsim şartlarının ve coğrafik koşulların olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bu sebeple özellikle sahil bölgeleri ile iç kesimler arasındaki kara yolu ağları iyileştirilecektir. Bununla beraber demir yolu güzergâhında bulunan başta Yakıncık olmak üzere OSB'lerde demir yolu bağlantıları sağlanacaktır.

4. Sanayi bölgelerinin fiziki altyapısı geliştirilecektir.

Sanayi bölgelerinde ise hem altyapı hem de tesislerin bakım ve onarım ihtiyacı bulunmaktadır. Özellikle afet bölgelerinde yer alan sanayi bölgelerinde iyileştirme ve güçlendirme çalışmaları tamamlanacaktır. Bu kapsamda diğer kurumlar ile koordinasyon halinde sanayi bölgelerinin altyapı sorunlarının çözümü noktasında koordinasyon sağlanacaktır.

5. Yeni yatırımlar artırılabacaktır.

Yeni yatırımların bölgede yapılabilmesi için il dışı yatırım ve tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecek, yatırım dostu bir bölge gündemi oluşturulacaktır. Bu faaliyetlerde potansiyel yatırımcılar belirlenerek bölgenin sunduğu imkânlar hakkında bilgi sağlanacaktır.

6. Yatırım ortamını destekleyici kurum ve kuruluşların hizmet kapasitesi artırılabacaktır.

Özellikle OSB'ler ve küçük sanayi siteleri başta olmak üzere yatırımlarda rol alan önemli kurum ve kuruluşların hizmet kapasiteleri ve hizmet kalitelerinin artırılması sağlanacaktır. Bu kapsamda eğitim ve danışmanlık ihtiyacı bulunan kurum ve kuruluşlara teknik destekler sağlanacaktır. Yatırım ortamını destekleyen kurum ve kuruluşlarda hizmet kalitesinin artırılması için yeterli sayıda nitelikli personelin istihdam edilmesi, gerekli ekipman ve teknolojik altyapının oluşturulması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanması amacıyla iş birliği çalışmaları yürütülecektir.

7. İşletmelerin yatırım finansmanına erişim imkânları artırılabacaktır.

Devlet destek ve teşvikleri başta olmak üzere yatırım finansmanı noktasında destek sağlayan aracı kurum ve kuruluşlar ile bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilerek yatırımcıların farkındalıkları artırılacak ve finansal kaynaklara erişimleri kolaylaştırılacaktır. Bu amaçla belirli periyotlarda gerçekleştirilmek üzere ortak programlar tasarlanarak yararlanıcılar ile toplantılar gerçekleştirilecektir.

Tablo 7. Hedef 1.5 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Yeni Kurulan Firma Sayısı	Faaliyete geçen firmalar	Adet	376 (2021)	600	TOBB
OSB Alan Büyüklüğü	Bölgedeki OSB'lerin toplam alanı	Hektar	1.543 (2023)	2.000	OSB'ler
Yeni Kurulan KSS Sayısı	Yeni faaliyet geçen KSS'ler	Adet	0 (2023)	3	TSO'lar
Tevsi/Yeni yatırım Teşvik belgesi sayısı	Yeni yatırımların teşvik edilmesi amacıyla düzenlenen belgeler	Adet	97 (2022)	149	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Demir Yolu Bağlantısı Olan OSB Sayısı	Demir yolu ağına bağlantısı sağlanan OSB'ler	Adet	0 (2023)	3	OSB'ler
Atık Arıtma Tesisi Olan OSB Sayısı	Bünyesinde atık arıtma tesisi bulunduran OSB'ler	Adet	1 (2022)	3	OSB'ler

2.

ŞEHİRLERİN MARKA
DEĞERİNİN ARTIRILMASI

2

ŞEHİRLERİN MARKA DEĞERİNİN ARTIRILMASI

2.1.Batı Karadeniz Destinasyonu ve Turizm Rotaları Geliştirilecektir

- Bölgedeki tematik destinasyonların altyapısı iyileştirilecektir.
- Bölge destinasyonları etkin bir şekilde tanıtılacaktır.
- Doğa temelli turizm türlerindeki ürünler ve rotalar geliştirilecektir.
- Turizm hizmet kalitesi iyileştirilecektir.
- Turizmde girişimcilik artırılacak ve kırsal turizm faaliyetleri geliştirilecektir.
- Yöresel ürün ve yemeklerin turizm faaliyetlerine entegrasyonu sağlanacaktır.
- Kırsalda bulunan yöreye özgü sivil mimari yapıları korunacaktır.

2.2.Kentsel ve Kırsal Yaşam Kalitesi İyileştirilecektir

- Ortak kullanım alanları oluşturulacaktır.
- Kültür, sanat ve spor faaliyet alanları oluşturulacaktır.
- Kentsel donatı elemanları geliştirilecektir.
- Sokak sağlamlıklaştırma ve işlevlendirme faaliyetleri desteklenecektir.
- Konut üretimi artırılacaktır.
- Kırsal nüfusun hizmetlere erişimi kolaylaştırılacaktır.
- Kırsalda altyapı iyileştirilecektir.

2.3.Uusal ve Uluslararası Ağlara Entegrasyon Sağlanacaktır

- UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki unsur sayısı artırılacaktır.
- UNESCO ağlarına şehirlerin katılımı sağlanacaktır.
- Citta Slow ağına katılım sağlanacaktır.
- Slow Food uluslararası ağına katılım sağlanacaktır.
- UNWTO En İyi Turizm Köyü kriterleri doğrultusunda faaliyetler yürütülecektir.

2.4.Kentlerde İklim Değişikliğine Uyum ve Afetlere Karşı Dirençlilik Artırılacaktır

- Kentsel altyapılar iklim değişikliğine uyumlu hale getirilecektir.
- Afet bilinci ve farkındalığı artırılacaktır.
- Afetle mücadele ve iklim değişikliğine yönelik kurumsal kapasite artırılacaktır.
- Atık yönetimi geliştirilecektir.

Stratejik Öncelik 2: Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması

Türkiye'nin 2023 yılı turizm hedefleri, sürdürülebilir turizm yaklaşımı benimsenerek istihdamın artırılmasında ve bölgesel gelişmede turizmin öncü bir sektör konumuna ulaştırılması ve Türkiye'nin 2023 yılına kadar uluslararası pazarda turist sayısı ve turizm geliri bakımından ilk beş ülke arasında önemli bir varış noktası ve uluslararası bir marka haline getirilmesi olarak çizilmiştir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2019 yılı Eylül ayında açıklanan "Türkiye Turizm Stratejisi 2023" yeni Eylem Planı Belgesi'nde ise "Yerli turiste yönelik başta az keşfedilmiş ya da gelişmekte olan turizm bölgeleri olmak üzere yeni ürün ve destinasyon çalışmalarına ağırlık verilecektir." vurgusu yapılmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007).

TR82 Bölgesi tarih boyunca önemli uygarlıklara ev sahipliği yapmış, tarihi ve kültürel miras unsurlarının yoğun olarak bulunduğu bir bölge olarak dikkat çekmektedir. Kalkolitik dönem, Hitit, Selçuklu, Bizans ve Osmanlı Dönemine ait tarihi yapılar ve kentsel dokulara rastlamak mümkündür. Bununla birlikte bölge, sahip olduğu doğal doku ve orman varlığına bağlı olarak henüz keşfedilmemiş doğal güzellikleri, ulusal düzeyde rekabetçi olabilecek alt destinasyonları ile doğa temelli turizm türlerinde yükselen bir destinasyon özelliğindedir.

Diğer taraftan bölge planı anketi ve il çalıştaylarında ortaya çıkan önemli bir konu kentsel yaşam kalitesidir. Kentsel ortak alanların, donatı elemanlarının, etkinlik alanlarının yetersizliği bölge illerinde önemli birer sorun teşkil etmektedir. Ayrıca iklim değişikliğinin etkileri giderek artmakta ve çeşitli afet risklerini de ortaya çıkarmaktadır. Kentsel alanların iklim değişikliği ve afet risklerine karşı hazırlıklı hale getirilmesi önem arz etmektedir.

Bu stratejik öncelik ve hedefler On İkinci Kalkınma Planında yer alan aşağıdaki amaç, politika ve tedbirlerle ilişkilidir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023):

- Değişen tüketici eğilimleri doğrultusunda turizmin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi, sezon süresinin uzatılması, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve daha fazla harcama eğilimi olan ziyaretçinin ülkemize çekilmesiyle ziyaretçi başına turizm gelirinin artırılması, varış noktası yönetimi yaklaşımıyla sektörde yeşil ve dijital dönüşümün gerçekleştirilerek rekabetçiliğin geliştirilmesi ve koruma/kullanma dengesi gözetilerek ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkı sağlanması temel amaçtır.
- İklim değişikliği ve afetlere karşı dirençli, tarihi ve kültürel birikimiyle uyumlu nitelikli yerleşim alanlarına sahip, herkes için erişilebilir kentsel hizmetler sunulan, yaşam kalitesi yüksek, yeşil ve dijital teknolojilere dayalı akıllı, güvenli, sürdürülebilir şehir ve yerleşimler oluşturmak temel amaçtır.
- Özellikle kentlerdeki barınma sorununa sağlıklı çözümler üretilebilmesi için dar gelirliilere, kadınlara, engellilere ve gençlere yönelik toplu konut uygulamaları yürütülecektir.
- Yöre ve mekâna özgü özellikler dikkate alınarak kırsal alanlarda yaşam kalitesinin artırılması için kamu hizmet sunumu iyileştirilecektir.

Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması stratejik önceliği için belirlenen sonuç performans göstergeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 8. Stratejik Öncelik 2- Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Katılım Sağlanan Uluslararası Ağ Sayısı	Üye olunan uluslararası ağlar	Adet	2 (2023)	6	UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Citta Slow Türkiye
Toplam Geceleme Sayısı	Konaklama tesislerinde konaklayan turistlerin tesislerde geçirdikleri gecelerin sayısı	Adet	979.024 (2022)	1.600.000	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Ortalama Kalış Süresi	Bir otel, ilçe veya şehirde yapılan gecelemlerin, tesis giriş sayısına bölünmesi ile bulunan, giriş başına ortalama geceleme sayısı	Gün	1,89 (2021)	3	Kültür ve Turizm Bakanlığı

Hedef 2.1: Batı Karadeniz Destinasyonu ve Turizm Rotaları Geliştirilecektir

Ulusal düzeyde kabul görmüş 1990'lı yıllardan bu yana, yurt içinden son 10 yılda da özellikle Orta Doğu pazarından turistik talep gören bir Doğu Karadeniz destinasyonundan söz edilebilirken henüz pazarda hakim bir Batı Karadeniz destinasyonu oluşmamıştır. Karadeniz'in batısında hâkim varış noktaları, UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan Safranbolu ve tarihi, gastronomik ve doğal değerleri ile Amasra olup her iki kent de Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerini kapsayan TR82 Bölgesi sınırlarında değildir. Bölge destinasyonları olgun varış özelliklerine sahip olmayıp turizm eko-sistemi kamu liderliğinde gelişim göstermektedir.

Bununla birlikte TR82 Bölgesi büyükşehirlere çok yakın talep gören doğal yaşam alanları, doğal çekicilikler, az nüfus gibi avantajları ile doğru adımları atarak rekabetçiliğini artırma noktasında ciddi bir potansiyele sahiptir. Tarih boyunca önemli uygarlıklara ev sahipliği yapmış bölgede tarihi ve kültürel miras unsurlarının yoğunluğu dikkat çekmektedir. Bununla birlikte bölge, sahip olduğu doğal doku ve orman varlığına bağlı olarak henüz keşfedilmemiş doğal güzellikleri, ulusal düzeyde rekabetçi olabilecek alt destinasyonları ile doğa temelli turizm türlerinde talep görme eğilimindedir.

- Çankırı, Ankara'ya yakın konumu ve Karadeniz'e uzanan güzergâhta olmasına bağlı olarak bölge turizminin gelişmesine katkı sağlayacak destek unsurlarına sahiptir. Kentin çekim noktası olabilecek eşsiz unsuru Çankırı Tuz Mağarası'nın katma değerli bir turizm destinasyonu haline getirilmesinin Çankırı turizminin gelişimindeki en önemli öncelik olduğu değerlendirilmektedir.
- Kastamonu kent merkezi tarihi, kültürel ve inanç turizmi odaklı unsurları ile bugüne kadar ön plana çıkmış olsa da geniş coğrafyasında doğa temelli turizm türleri kentin öne çıkan ve rekabetçi

olabilecek yönü olarak değerlendirilmektedir. Kastamonu Turizm Odaklı Algı Araştırması (2019) sonuçlarına göre Kastamonu'yu farklı kılan özelliklerin başında %55 ile ilk sırada "doğası" gelmektedir. Son yıllarda Küre Dağları Milli Parkı ve çevresi, kamu odaklı altyapı yatırımları sonrasında Kastamonu destinasyonunun çekim noktası haline almıştır. Valla, Horma ve Çatak Kanyonları en kilit varış noktaları olarak dikkat çekmektedir. Bölgede halen unsur geliştirme ve altyapı iyileştirme çalışmaları ile konaklama kapasitesinin oluşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Konaklama kapasitesi oluşuncaya kadar Batı Karadeniz destinasyon bütünlüğü içinde kilit varış noktaları Safranbolu ve Amasra'daki kurulu kapasitenin kullanılması karşılıklı kazan-kazan prensibi çerçevesinde tur programlarının hayata geçirilmesi elzemdir.

- Geleneksel doğal yaşam ve at çiftlikleri ile öne çıkan Daday bölgesi, Kastamonu-Çankırı illeri ortak değeri Ilgaz Dağı, Kastamonu-Bartın illeri ortak değeri olan Küre Dağları Milli Parkı, Karadeniz'e kıyısı olan 170 km'lik kısmında Cide, İnebolu gibi bilinen alt destinasyonlarda ürün ve rotaların oluşturulmasının bölgenin gelişimi için değer yaratacağı değerlendirilmektedir.
- Sinop destinasyonu genelindeki turizm hareketlilikleri ve istatistiklerinin %85'i kent merkezi ve yakın çevresinde gerçekleşmektedir. Bölgenin tek Sakin Şehir (Citta Slow) ağı üyesi Gerze ilçesi ve Tatlıca takım şelalelerine ev sahipliği yapan Erfelek ilçesi kent merkezi ile entegre olabilen alt destinasyonlar olarak dikkat çekmektedir. Karadeniz'e kıyı ilçelerden Ayancık-Türkeli benzer, iç kesimdeki Boyabat-Saraydüzü-Durağan kendi içinde benzer kültürel özelliklere sahiptir ve bu yönüyle alt destinasyon planlama çalışmalarında birlikte değerlendirilmektedir. Henüz turizm rotalarına eklenemeyen söz konusu alt destinasyonlarda unsur oluşturma ve iyileştirmeye yönelik altyapı yatırımlarına ihtiyaç bulunmaktadır.
- Sinop destinasyonu özellikle kent merkezi odaklı olarak kısa yaz döneminde yoğun talep gören bir varış noktasıdır. Yaz döneminde kente giriş çıkışlar, gününbirlik ziyaretler kent nüfusunun 10 katına kadar çıkmakta, kentin taşıma kapasitesini zorlamaktadır. Ev pansiyonculuğu yanında kayıt dışı konaklama, konaklama tesisleri için haksız rekabet oluşturmaktadır. Turizmde girişimciliğin desteklenerek ev pansiyonculuğu ya da kayıt dışı konaklamayı önleyici yatırımlara yönlendirme yapılmasının önemli olacağı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte söz konusu talep diğer mevsimlerde keskin bir düşüş göstermekte, talebin dönemselliği önemli bir sorun olarak dikkat çekmektedir. Kent merkezinde oluşan dönemsel yoğun turistik hareketliliklerin mekânsal olarak daha geniş coğrafyalardaki alt destinasyonlara yönlendirilmesine ve kişi başı harcama ortalamasının artırılmasına yönelik tedbirler alınmalıdır. Korunan alanlarda yapılacak doğa temelli turizm altyapı yatırımlarının mekânsal genişleme noktasında önemli alt merkezler olabileceği değerlendirilmektedir. Yayla turizmi temalı ilan edilmiş turizm merkezlerinin destinasyon bütünlüğüne katkı sunacak şekilde planlanmasına yönelik çalışmalar yeni alt destinasyonlar oluşturma noktasında önem arz etmektedir. Karadeniz'de kurvaziyer turizmine imkân sağlayan dört limandan birine ev sahipliği yapan Sinop, henüz bu temada istenen turistik hareketliliğe ulaşmamıştır. Bu yönde yapılacak düzenleme ve faaliyetler ile kurvaziyer turizmi için önemli bir potansiyelin harekete geçirilebileceği değerlendirilmektedir.

Bölge genelinde turizm ile ilişkili tesislerde hizmet kalitesi yeterli değildir. Gününbirlik ziyaretçi ve turistler arasında gerçekleştirilen beklenti-memnuniyet araştırması sonuçlarına göre Kastamonu destinasyonu için genel memnuniyet düzeyi 10 üzerinden 7,6; Sinop destinasyonu için 7,4 olup (Kastamonu ve Sinop Beklenti-Memnuniyet Araştırmaları, 2020.) yeme-içme ve konaklama tesislerinde hizmet kalitesinde iyileştirme ihtiyacı bulunmaktadır. Turizmde deneyimlerin önem kazandığı son yıllarda birçok turizm türünü yatayda kesen gastronomi değerlerinin ve yöresel ürünlerin turizm faaliyetleri ile

entegrasyonunun sağlanması gerekmektedir. Bölge sahip olduğu yöresel ürün çeşitliliğini, coğrafi işaretli ürünleri ve yemekleri standartlarını ve özgünlüklerini koruyarak ziyaretçilere erişilebilir kılmalıdır.

Nüfusu 1 milyonun altında olan tek düzey 2 bölgesi özelliğindeki TR82 Bölgesi geniş coğrafyasında kırsal nüfusun görece fazlalığı dikkat çekmektedir. %65'i orman alanları ile kaplı ve tarımsal faaliyetlerin kısıtlı olduğu bölgede kırsalda turizm faaliyetlerinin teşvik edilmesi sağlanarak alternatif gelir alanları oluşturulmalıdır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

8.9. 2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması.

11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması.

(Hedef 2.1) Tedbirler:

1. Bölgedeki tematik destinasyonların altyapısı iyileştirilecektir.

Çankırı'nın en önemli turizm unsuru olan Tuz Mağarası'nın yüksek turizm deneyimi sunan bir unsur hâline gelmesine yönelik altyapı iyileştirme çalışmaları önceliklendirilecektir. Yalnızca kış turizmine yönelik faaliyetlere imkân tanıyan Ilgaz Dağı'nın kış turizm faaliyetleri çeşitlendirilecek, dağ turizmi temalı ve dört mevsim hizmet verecek altyapı olanakları geliştirilecektir. Bu çerçevede, kış turizminde aile ve çocuk dostu kış sporu altyapısı, bilgilendirme ve yönlendirme altyapısı, Ilgaz Dağı içindeki ulaşım imkânları altyapısının geliştirilmesi önceliklendirilecektir. Dört mevsim dağ turizmi faaliyetleri için çok oyunlu macera parkı, trekking-hiking, kamp, karavan turizm faaliyetlerine yönelik altyapı oluşturulacaktır. Geleneksel doğal yaşam ve at çiftlikleri ile öne çıkan Kastamonu'nun Daday ilçesinde sağlıklı yaşam merkezlerinin yapılmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir. Sahip olduğu kanyonlar ile öne çıkan Küre Dağları Milli Parkı ve çevresindeki uygun yatırım alanlarında karavan kamp ve park alanları, çadırli kamp alanları, lüks çadırli kamp alanları (glamping tesisleri) yapımları teşvik edilecektir. Söz konusu alandaki öncelikli turizm unsurlarına giden ulaşım hizmetleri iyileştirilecektir. İnebolu'dan Polatlı'ya uzanan lojistik köprü niteliğindeki İstiklal Yolu güzergâhının bütüncül bir turizm koridoru olmasına yönelik altyapı çalışmaları desteklenecektir. Kent merkezi odaklı turizm hareketliliği yüksek olan Sinop'ta kurvaziye turizmine hizmet edecek limanda altyapı iyileştirme çalışmaları yapılacaktır. Kent merkezi dışında turizm potansiyeli barındıran çevre destinasyonlarda alternatif turizm faaliyetlerini destekleyen yatırımlar önceliklendirilecektir.

2. Bölge destinasyonları etkin bir şekilde tanıtılacaktır.

Turizm çeşitliliğine sahip bölgenin rekabetçi olan doğa temelli turizm unsurlarının tanıtımı önceliklendirilecektir. Tanıtımlar, bölgeye en yakın metropoller konumundaki Ankara, Samsun ve hava yolu ulaşımı ile İstanbul odaklı olarak kurgulanacaktır. Batı Karadeniz destinasyonunun oluşturulması, imaj yönetimi, tur paketlerinin oluşturularak yaygınlaştırılması faaliyetleri için TR81 Bölgesi paydaşları ile yakın iş birliğine gidilecektir.

3. Doğa temelli turizm türlerindeki ürünler ve rotalar geliştirilecektir.

Batı Karadeniz destinasyonunu destekleyen tematik trekking, bisiklet, kanyoning, oryantiring ve hiking rotaları oluşturulacaktır. İstiklal Yolu, Paflagonya Yolu gibi bütüncül rotalar hayata geçirilecektir. Kamp-karavan alanları, lüks çadırli kamp alanları (glamping) benzeri alternatif ürünler yaygınlaştırılacaktır.

4. Turizm hizmet kalitesi iyileştirilecektir.

Turizme doğrudan hizmet eden işletmelerde sunulan hizmet kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla yöneticilere ve çalışanlara eğitim olanakları sunulacaktır. Turizm ile dolaylı olarak ilişkili alt sektörlerdeki çalışanların turizm bilincinin artırılacaktır. Turizm işletmelerinin kurumsallaşmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Turizm tesislerindeki hizmet kalitesine katkı sağlayacak dijital dönüşüm faaliyetleri teşvik edilecektir.

5. Turizmde girişimcilik artırılabacak ve kırsal turizm faaliyetleri geliştirilecektir.

Doğa temelli turizm türleri ile öne çıkan bölgede ev pansiyonculuğu faaliyetleri geliştirilecektir. Turizm unsurlarına yakın coğrafyalarda yaşayan yerel halkın turizm ile entegre olabilecek (hediyelik ürün yapımı ve satışı, yöresel ürün satışı, yöresel yemek hizmeti sunumu vb.) faaliyetlere yönelik eğitim ve farkındalık çalışmaları yürütülecektir. Kadın kooperatifleri başta olmak üzere ortak girişimler oluşturulacaktır.

6. Yöresel ürün ve yemeklerin turizm faaliyetlerine entegrasyonu sağlanacaktır.

Bölgedeki yöresel yemeklerin standart reçetelerinin çıkarılması, yemeklerin belirlenen standart reçetelere uygun olarak sunulması, işletmelere bu doğrultuda teşvik edici akreditasyon süreçlerinin tasarlanması, coğrafi işaretli ürünlerin ayırt edici özelliklerine yönelik farkındalık çalışmaları yapılması sağlanacaktır. Yöresel ürün ve yemeklere yönelik ulusal düzeyde tanıtım faaliyetleri düzenlenecektir.

7. Kırsalda bulunan yöreye özgü sivil mimari yapıları korunacaktır.

Kırsal yerleşim yerlerinde mekânsal, sosyal, ekonomik gereksinimleri dikkate alan yeni bir planlama anlayışı ile bu bölgelerde yaşamın değerini gözeterek, doğa ile ilişkisini koparmayacak, kullanışlı, beşeri faktörleri harekete geçirebilecek mimari uygulamalar gerçekleştirilecektir. Mevcut yapıların yerel mimariye uygun şekilde restorasyonuna yönelik tedbirler alınacaktır. Köy tasarım rehberleri olan alanlarda mevcut rehberlere uygun yapılaşmalar ile özgün nitelikteki sivil mimariye sahip köy yerleşimlerinde de yeni tasarım rehberleri oluşturulması önceliklendirilecektir.

Tablo 9. Hedef 2.1 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Turizm Hizmetleri Memnuniyet Düzeyi	Memnuniyet araştırmalarına göre turizm hizmetlerinden duyulan memnuniyet	Yüzde	80,4 (2021)	85	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Gastronomi Merkezi Sayısı	Yöresel yemeklerin sunulduğu işletme	Adet	0 (2023)	1	Belediyeler
Hizmete Sunulan Bisiklet Yolu Uzunluğu	Motorlu taşıt trafiğinden ayrılan ve bisikletlilerin kullanımına ayrılan yol	Kilometre	0 (2023)	125	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Hizmete Sunulan Trekking Yolu Uzunluğu	Doğa yürüyüşü için ayrılan yol	Kilometre	0 (2023)	350	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
4 ve 5 Yıldızlı Otel Sayısı	Konaklama hizmet düzeyinin yüksek olduğu oteller	Adet	4 (2023)	6	Kültür ve Turizm Bakanlığı

Hedef 2.2: Kentsel ve Kırsal Yaşam Kalitesi İyileştirilecektir

Bölgede çevre altyapısına ilişkin son yıllarda artan oranda yatırımlar yapılmaktadır. Yerel yönetimler ve birlikler aracılığı ile düzenli katı atık depolama tesisleri yapılmakta; atıksu arıtma tesislerinin yapımı devam etmektedir. Kastamonu ve Çankırı Merkez'deki içme suyu arıtma tesisleri tamamlanmış olup Sinop Merkez'de ise tamamlanmak üzeredir. Bununla birlikte bazı ilçelerde altyapı sorunları devam etmektedir. Bu yüzden ilerleyen yıllarda ilçelerin çevresel altyapılarına yatırımların artırılması, bölgenin içerisinde yer aldığı Batı Karadeniz ve Kızılırmak havzalarının korunmasına yönelik önlemlerin artırılması önem taşımaktadır.

Bölgeye ilişkin yaşam endeksi verileri incelendiğinde çalışma hayatı, sağlık, altyapı hizmetlerine erişim, sosyal yaşam ve yaşam memnuniyeti boyutlarında bölgede birden fazla ilin Türkiye ortalamasının altında yer aldığı görülmektedir. Bölgenin, Türkiye endeks ortalamasının altında kaldığı boyutlarının alt sorgu başlıkları incelendiğinde çalışma boyutunda istihdam oranının düşük kaldığı; sağlık boyutunda, hekim başına düşen müracaat sayısının fazla olduğu; altyapı hizmetlerine erişim boyutunda, kanalizasyon ve şebeke suyuna erişim oranının düşük olduğu, havalimanına erişim oranının düşük olduğu ve belediyenin toplu taşıma hizmetlerinden memnuniyet oranının düşük olduğu; sosyal yaşam boyutunda, sinema ve tiyatro seyirci sayısının düşük olduğu ve bin kişi başına düşen alışveriş merkezi alanının düşük olduğu görülmektedir. Özellikle sosyal yaşam boyutunda kültür-sanat faaliyetleri ile ortak yaşam alanlarının eksikliği göze çarpmaktadır.

Bölgede yer alan tarihi, kültürel ve turistik değere sahip -bazılarının tarihi dokusunda bir takım bozulmaların olduğu- kent içi potansiyel turizm cazibe alanları bulunmaktadır. Bu alanlar Kastamonu kent merkezinde yer alan ve işlevini kaybetmek üzere olan Kastamonu konakları, İnebolu tarihi çarşısı, Çankırı kent merkezinde yer alan tarihi konaklar, Çerkeş tarihi çarşısı, Sinop Cezaevi, Kuruçeşme Sokak

ile Sinop kale surları, Boyabat orta çarşı ile Boyabat Kalesi arasında yer alan kentsel doku için cephe iyileştirme ve/veya tarihi işlevlerine sadık kalacak şekilde yeniden işlevlendirilmesi önem taşımaktadır.

Şehir merkezlerinde kentsel donatı elemanı eksikliği ve tabela kirliliği bulunmaktadır. Bu durumlar tarihi dokuyu bozmakta ve dokunun fark edilmesini engellemektedir. Sorunlara ilişkin çözüm odaklı daha fazla adım atılması, tarihi dokunun korunması ve doku ile uyumlu kentsel donatı elemanlarının oluşturulması gerekmektedir.

Bölgede konut üretiminde arz talep dengesizliği bulunduğu görülmektedir. Yapı stoku modern koşullarla örtüşmemektedir. Yapılaşmada şehir merkezlerinde yoğunlaşma ve şehirleşme süreçlerinde çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır. Özellikle Çankırı ve Sinop illerinde arazi yapısı gereği şehirleşme süreçleri yavaş ilerlemektedir. Bu durum konut sayısında yetersizliğe sebep olmaktadır.

Kırda yaşayan nüfusun Türkiye genel ortalamasının üzerinde olması ve kırsal yerleşimlerin -özellikle Kastamonu ve Sinop illerinde- dağlık alanlarda az sayıda haneler şeklinde yerleşmiş olması bölgenin kırsalında yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik faaliyetler yapılmasını gerekli kılmaktadır. Özellikle temiz içme suyuna erişim, katı atık yönetimi, köylerde atıl halde bulunan binaların kullanıma kazandırılması ile ilgili konularda iyileştirmeye yönelik stratejiler yürütülmelidir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

3.c. Özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde sağlık hizmeti finansmanının ve sağlık iş gücü istihdamının, geliştirilmesinin, eğitilmesinin ve devamlılığının önemli ölçüde artırılması.

6.1. 2030'a kadar herkesin güvenilir ve erişilebilir içme suyuna evrensel ve eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması.

11.1. 2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekonduların iyileştirilmesi.

(Hedef 2.2) Tedbirler:

1. Ortak kullanım alanları oluşturulacaktır.

Kentsel alanlarda yerel halkın kullanımına yönelik olmak üzere çok işlevli kamusal alanlar oluşturulacaktır. Yeşil alanlar, yürüyüş, rekreasyon, mesire, spor alanları ve meydan düzenlemeleri vb. faaliyetleri içeren altyapı çalışmaları gerçekleştirilecektir. Özellikle kent merkezlerinde erişilebilirliğin artırılması amacıyla yayalaştırılmış alanlar oluşturulacaktır.

Bölgenin kırsal yerleşimlerinde atıl durumda bulunan köy okulu ve kamu binalarının tadilatlarının yapılarak köy halkının sosyal, kültürel ve mümkün olduğu durumlarda ekonomik gelir getirmesi için ortak kullanıma açılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

2. Kültür, sanat ve spor faaliyet alanları oluşturulacaktır.

Kültür ve sanat faaliyetleri için şehir dışına çıkan kitlenin ihtiyaçları baz alınarak geniş katılımlı sinema, tiyatro, sergi, bale ve konser etkinliklerine uygun olarak kültür ve sanat merkezleri kurulacaktır. Ayrıca çeşitli spor aktivitelerine olanak sağlayan kapsamlı tesisler kurulacaktır.

3. Kentsel donatı elemanları geliştirilecektir.

Kentsel donatı elemanlarından olan banklar, piknik masaları, çöp kutuları, otobüs durakları, akıllı telefon şarj noktaları, yönlendirme tabelaları, reklam panoları vb. elemanlar; kent dokusu ve iklimine uyumlu biçimde özgün ve ekolojik tasarım ilkelerine dayanılarak bir bütünlük içinde tasarlanacak ve yerel halkın kullanımına sunulacaktır.

4. Sokak sağlıklılaştırma ve işlevlendirme faaliyetleri desteklenecektir.

Bölgenin kendine özgü tarihi kentsel dokuya sahip ilçelerinde yer alan tescilli sokaklarda sağlıklılaştırma çalışmaları yürütülecektir. Tarihi kent dokusunda atıl durumda bulunan tescilli yapılar ise restore edilecek ve söz konusu yapılara ticaret, turizm ve sosyo-kültürel gibi işlevler kazandırılacaktır.

5. Konut üretimi artırılabilecektir.

Konut talebinin yüksek olduğu Çankırı Merkez ilçesi kent merkezinde konut gelişme alanları belirlenerek imara açılacak ve kentin dokusuyla uyumlu, erişilebilir özelliklere uygun konut alanları inşa edilecektir. Fiziki yapısı nedeniyle konut alanları sınırlı olan ve konut talebinin karşılanamadığı Sinop Merkez ilçede gelişime uygun konut alanları belirlenerek imara açılacak ve yeni konut alanları ile yeni bir yerleşim alanı oluşturulacaktır.

6. Kırsal nüfusun hizmetlere erişimi kolaylaştırılacaktır.

Bölge illerinin, özellikle Kastamonu ve Sinop'un coğrafi olarak dağlık yapısından kaynaklı dağınık yerleşimlerine hizmet götürülmesi konusunda mevsimlere bağlı olarak zorluklar yaşanmaktadır. Bu alanlarda yaşayan bireylerin hizmetlere daha kolay erişebilmesi için toplu hizmet ve gezici hizmet konularında bölgede çalışmalar yapılacaktır.

7. Kırsalda altyapı iyileştirilecektir.

Bölge kırsalında temiz suya erişim, kanalizasyon ağı, elektrik sistemlerinin kalite uygunluklarına yönelik altyapının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Köylerin su depolarının yenilenmesi, kimyasal düzey kontrollerin yapılması, temiz içme suyu şebekesinin kırsala ulaştırılması, ilçe merkezlerine yakın ve nüfusu fazla olan köylerin kanalizasyon sistemlerinin kurulması, atık su artıma tesislerinin sayısının artırılması ve köylerde yangına sebebiyet verecek elektrik sistemlerinin yenilenmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Tablo 10. Hedef 2.2 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Kişi Başına Düşen Sinema Koltuk Sayısı	Bölgedeki toplam sinema koltuk sayısının toplam nüfusuna oranı	Adet	0,0033 (2022)	0,0044	TÜİK
Kişi Başına Düşen Tiyatro Koltuk Sayısı	Bölgedeki toplam tiyatro koltuk sayısının toplam nüfusuna oranı	Adet	0,006 (2022)	0,008	TÜİK
Sokak Sağlıklaştırması Yapılan Alan	Sağlıklaştırma çalışmaları yapılan tarihi alan	Hektar	0 (2023)	5	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri
İşlevlendirilen Yapı Sayısı	Restore edilerek ticaret, turizm gibi işlevler kazandırılan tarihi yapılar	Adet	0 (2023)	50	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri
İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı	İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	Yüzde	%54,2 (2020)	%57	TÜİK

Hedef 2.3: Ulusal ve Uluslararası Ağlara Entegrasyon Sağlanacaktır

Gelişmekte olan şehirlerin yaşadığı en temel sorunlardan biri kalkınma süreçlerinde herhangi bir ekosistem içerisinde kurumsallaşmanın etkin bir şekilde gerçekleştirilememesidir. Ekosistem içerisindeki sorunların tekil aktörlerin çözebileceğinden daha fazla birbirine bağlı olması, farklı yönetim mekanizmalarını ihtiyaç kılmaktadır. Bu bağlamda aktörlerin birbirlerinden bağımsız ve eşgüdüm olmadan hareket etmeleri kalkınma dinamiklerini zayıflatmaktadır. Ulusal ve uluslararası ağlara entegrasyon süreçleri, aktörleri bir arada çalışmaya ve ihtiyaçlarına odaklanmaya teşvik etmektedir. Şehirlerin çalışacakları alanlarda yapıların ve sistemlerin kurulmasını desteklemektedir. Bu yapılar ve sistemler şehirlerin ihtiyaçlarını belirleyip istişare etmelerini ve ortak bir hedef doğrultusunda hareket etmelerini sağlamaktadır. Şehirlerin belirli alanlarda yetkinliklerini göstermesi ve bir marka değere sahip olması için her ağın asgari düzeyde belli kriterleri bulunmaktadır. Bu noktada, ulusal ya da uluslararası ağlara entegre olmak şehrin o alanda yetkinliğini kanıtlar niteliktedir. Pek çok şehir bu tarz oluşumların içine dâhil olarak ekosistemlerinde iyileştirmeler yapmayı ve bilinirliklerini artırmayı amaçlamaktadır.

TR82 Bölgesi'nin, İçmelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'nda (SEGE 2022) alt sıralarda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca ulaşım açısından kavşak noktasında bulunmayan TR82 Bölgesi için bu durum mobilizasyonu ve nitelikli insan kaynağını olumsuz etkilemektedir. Özellikle doğası ile öne çıkan bölge için turizm kritik sektörlerden biridir. Turizm ekosistemini yerel kalkınmayı da içerecek şekilde genişletmek, bölgenin potansiyelinden aktif şekilde yararlanmak, koruma-kullanım dengesini esas almak, bölgenin tanınırlığını artırmak üzere UNESCO Dünya Miras Listesi ve programları, Slow Food, Citta Slow, UNWTO uluslararası kurumların farklı alanlarına entegrasyon sağlamak amacıyla çalışmalar

yürütülmektedir. Bu çerçevede UNESCO Dünya Miras Listeleri ve Programları şehirlerin sahip oldukları doğal, kültürel, yaratıcı, özgün yönlerini korumaya, öne çıkarmaya ve tanıtmaya yöneltmekte ve ilgili ekosistemde düzenlemelere teşvik etmektedir. Söz konusu ağların kriter setleri bölgeler için hedef ve yol haritasının belirlenmesi açısından önemli olmakla birlikte ağlara erişim bölgelerin ulusal ve uluslararası rekabetçiliğini artırmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alabilmek için ilk olarak unsurların ulusal geçici listede yer alması gerekmektedir. TR82 Bölgesi'nde Türkiye Geçici Miras Listesi'nde Sinop ve Kastamonu illerinden birer unsur yer almaktadır. Kastamonu Kasaba Köyü Mahmut Bey Camii özelinde alan yönetim planı oluşturulmuş olup çalışmalar bu kapsamda devam etmektedir.

UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı yedi tema üzerinden şehirlerin yaratıcılıklarını bilini kılmaktadır. Kastamonu gastronomi temasına yönelik çalışmalarını sürdürmektedir. Bu kapsamda yönetim mekanizması hayata geçirilmiş ve Kastamonu Gastronomi Tematik Masası kurulmuş ayrıca Kastamonu Gastronomi Eylem Planı (2021-23) hazırlanmıştır. Zanaat teması da bölge için yüksek fırsatlar sunabilecek bir alan olarak değerlendirilmektedir.

Citta Slow ve Slow Food uluslararası kırsal kalkınmayı ve yerel üretimi destekleyici yapıya sahiptir. Sinop Citta Slow Gerze ilçesi ağı dâhil iken Kastamonu Daday ilçesi Citta Slow hazırlık çalışmalarını yürütmektedir. Slow Food Kastamonu topluluğu bulunuyorken Slow Fish kapsamında Sinop yüksek bir potansiyel taşımaktadır.

TR82 Bölgesi'nde geniş ve dağınık coğrafyaya bağlı olarak çok sayıda köy bulunmaktadır. Kırsal yaşamın aktif olarak devam ettiği bölgede destinasyon bütünlüğü içerisinde turizm odaklı köyler planlanabilir. Bu noktada UNWTO'nun kriterleri planlamada baz alınacaktır.

Diğer taraftan TR82 Bölgesi toplamda 65 coğrafi işaretli ürüne sahiptir. Kastamonu'da 33, Çankırı'da 20 ve Sinop'ta 12 coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır. Kastamonu ürünlerinin ağırlıklı oranı gastronomiye yöneliktir. Coğrafi işaretli ürünlerin sayısı kadar ürünlerin niteliği ve ürünlerde oluşan değere odaklanması önceliklendirilmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

8.9. 2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması.

11.4. Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması.

(Hedef 2.3) Tedbirler:

1. UNESCO Dünya Miras Listesindeki unsur sayısı artırılabacaktır.

Kastamonu'nun merkez ilçesi Kasaba Köyü'nde yer alan ve 2014 yılından itibaren Dünya Mirası Türkiye Geçici Listesi'nde bulunan Mahmut Bey Camii'nin, Anadolu'daki Ahşap Tavanlı ve Direkli Camiler ile birlikte Dünya Miras Listesi'nde kalıcı olarak yer almasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

2. UNESCO ağlarına şehirlerin katılımı sağlanacaktır.

Kastamonu'nun 11 ilçesini kapsayacak şekilde Karadeniz temalı olarak kurulan Kastamonu Güney Karadeniz Jeoparkı'nın (JEOGAR), Küresel Jeopark Ağı'na dâhil olmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Kastamonu'nun UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na Gastronomi teması ile dâhil olmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilecektir.

3. Citta Slow ağına katılım sağlanacaktır.

Kastamonu'nun doğal yaşam ve at çiftlikleri ile öne çıkan ilçesi Daday'ın Citta Slow Ağı'na dâhil olmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir.

4. Slow Food Uluslararası ağına katılım sağlanacaktır.

Slow Food Kastamonu yeryüzü pazarı kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Slow Fish, Slow Bees gibi farklı temalardaki Slow Food faaliyetleri Sinop ve Çankırı illerinde de yürütülecektir.

5. UNWTO En İyi Turizm Köyü kriterleri doğrultusunda faaliyetler yürütülecektir.

Dünya Turizm Örgütü'nün en iyi turizm köyü programına aday olabilecek bölge köyleri tespit edilerek, kriterlere uygun olarak düzenlemeler yapılmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir.

Tablo 11. Hedef 2.3 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Başvurulan Uluslararası Ağ Sayısı	Gerekli kriterlerin sağlanması ile başvuru yapılan uluslararası ağlar	Adet	1 (2023)	4	UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Citta Slow Türkiye

Hedef 2.4: Kentlerde İklim Değişikliğine Uyum ve Afetlere Karşı Dirençlilik Artırılacaktır

Birleşmiş Milletlere göre iklim değişikliği, kısaca hava sıcaklıkları ve olaylarındaki uzun vadeli değişimleri ifade etmektedir. İklim değişikliğinin ana etkeni ise sera gazı emisyonlarındaki artış olmakla birlikte Dünya sıcaklığı 1800'lü yılların sonunda olduğundan 1,1 °C daha sıcak hale gelmiştir. Diğer taraftan iklim değişikliği genelde sıcaklığın yükselmesi olarak anlaşılabilir da sıcaklık artışı bir başlangıç olmakla birlikte birçok alanda değişime neden olmaktadır. Bu değişimlere su kıtlığı, kuraklık, yangınlar, deniz seviyesinde yükseliş, biyoçeşitlilikte azalma, gıda krizi ve olağan dışı hava olayları örnek olarak verilebilir (United Nations, 2022). İklim değişikliğinin etkilerini ve sera gazı emisyonunu azaltmak amacıyla ulusal ve uluslararası çaba sarf edilmektedir. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (BMİDÇS) de nihai amacı "Atmosferdeki sera gazı birikimlerini, iklim sistemi üzerindeki tehlikeli insan kaynaklı etkiyi önleyecek bir düzeyde durdurmayı başarmaktır". Bir diğer önemli uluslararası belge ise Paris Anlaşması'dır. Anlaşma BMİDÇS'nin uygulamasını geliştirmeyi amaçlamakla birlikte anlaşmanın uzun

dönemli hedefi, küresel ortalama sıcaklık artışının sanayileşme öncesi döneme göre 2°C altında tutulması; ilave olarak ise bu artışın 1,5°C'nin altında tutulmasına yönelik küresel çabaların sürdürülmesidir. Türkiye BMİDÇS'ye 2004 yılında ve Paris Anlaşması'na 2021 yılında taraf olmuştur. Ayrıca Türkiye iklim değişikliğine uyum sağlayabilme çalışmaları kapsamında; İklim Değişikliği Stratejisi (2010-2023), İklim Değişikliği Eylem Planı'nı (2011-2023), Türkiye'nin İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı ve Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planı'nı yayımlamıştır.

BMİDÇS kapsamında hazırlanan Türkiye'nin Yedinci Ulusal Bildirimi'nde iklim değişikliğinin en önemli sonuçları; kış mevsiminin daha sıcak geçmesi, yaz mevsiminin daha kurak ve sıcak olması, biyoçeşitlilikte değişim yaşanması, dağlardaki buzulların erimesi şeklinde sıralanmaktadır. Bölgesel İklim Değişikliği Eylem Planları'na göre TR82 Bölgesi'nde iklim değişikliği kaynaklı gerçekleşebilecek etkiler şu şekildedir:

- Sıcaklık artışı florada değişime neden olacak ve arıcılığı etkileyecektir.
- Deniz suyu sıcaklığındaki artışın deniz ekosistemini etkilemesi olasıdır.
- Ormanlarda zararlı böcek türlerinin artacağı öngörülmektedir.
- Ekstrem hava olayları, sıcaklık artışı tarımsal üretimi ve hayvancılığı etkileyecektir.
- Sıcaklık artışıyla birlikte kar yağışları ve kar kalınlıkları azalacaktır. Kış turizminin olumsuz etkilenmesi beklenmektedir.
- Ege ve Akdeniz kıyılarında aşırı sıcaklık olması nedeniyle Karadeniz Bölgesi'nde deniz turizmi olumlu yönde etkilenecektir.
- Sel baskınları sonucunda içme suyunun kirlenmesi, enfeksiyona bağlı salgın hastalıkların artmasında etkili olacaktır.
- Hava kalitesinin düşmesi, üst solunum yolları hastalıklarının artmasını tetikleyecektir.
- Tarım, hayvancılık ve balıkçılık sektörlerinin iklim değişikliğinden etkilenmesi ile geçim kaynaklarını kaybeden insanların göç etmesi beklenmektedir.
- Sel ve taşkınların, sıklık ve boyutlarının artması ile kentsel altyapının, ulaşım ağlarının olumsuz yönde etkileneceği, can ve mal kayıplarının artacağı öngörülmektedir.
- Sel, taşkın ve heyelanların artması hidroelektrik santralleri için risk oluşturacaktır.

Bu bağlamda bölgede iklim değişikliğine bağlı olarak ekstrem hava olaylarının yaşanması, yağış rejimlerindeki düzensizliğin artması ve sel/taşkın olaylarının artması, altyapıda sorunlar oluşması başlıca beklenen etkiler olmakla birlikte meteorolojik afetlerin artmasında da etkili olacağı tahmin edilmektedir. 2021 yılında Kastamonu ve Sinop'ta gerçekleşen ve can kayıplarının da yaşandığı sel afetleri konunun önemini göstermektedir. Diğer taraftan Kuzey Anadolu Fay Zonu'nun bölge sınırları içerisinde yer alması ve geçmişte Tosya'da 7.2 büyüklüğünde depremin yaşanması TR82 Bölgesi'nde deprem riskinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla TR82 Bölgesi'nde iklim değişikliği ve afet konularında önemli tedbirlerin alınması öncelikli hale gelmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

1.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumda olan kişilerin dayanıklılık kazanmalarının sağlanması ve aşırı hava olayları ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılganlıkların azaltılması.

11.5. 2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılayla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması.

12.5. 2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması.

13.1. İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi.

13.2. İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi.

13.3. İklim değişikliği azaltım, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi.

(Hedef 2.4) Tedbirler:

1. Kentsel altyapılar iklim değişikliğine uyumlu hâle getirilecektir.

Kentlerde iklim değişikliğinden kaynaklanan sel/taşkınlara uyum sağlanabilmesi amacıyla yeşil altyapı uygulamaları geliştirilecektir. Taşkın sel/taşkın riski yüksek olan alanlarda yağmur suyu hasadı, yağmur bahçeleri, su tutucu zemin uygulamaları vb. yaygınlaştırılacaktır. Ayrıca kentsel alanlarda (aydınlatma vb.) yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı artırılabilecektir.

2. Afet bilinci ve farkındalığı artırılacaktır.

Özellikle TR82 Bölgesi'nde öne çıkan deprem, heyelan, sel/taşkın afetlerine yönelik afet öncesi, sırası ve sonrasında karşılaşılabilecek sorunlara karşı dirençliliği ve hazırlığı artırmak, doğru davranışları bireylere kazandırmak amacıyla afet farkındalık eğitimleri düzenlenecektir. Geçici barınma ve acil toplanma alanları hakkında bilgilendirmeler artırılabilecektir.

3. Afetle mücadele ve iklim değişikliğine yönelik kurumsal kapasite artırılacaktır.

Afetlere karşı hazırlıklı olma ile afet tehlike ve risklerinin tespit edilmesine yönelik ilgili kurumlar tarafından rapor/analiz çalışmaları yapılacaktır. İklim değişikliğinden kaynaklanabilecek olası etkiler ve risklerin belirlenmesi ve gerekli önlemlerin alınmasına ilişkin çalışmalar yürütülecektir. Afetler sonrasında gerekli olan kurumlar arası koordinasyon kapasitesi iyileştirilecektir. İl Afet Risk Azaltma Planlarının gerçekleştirme düzeyleri artırılabilecektir.

4. Afetlere hazırlık kapsamında riskler tespit edilecektir.

Bölgede deprem, sel/taşkın gibi afetlere karşı riskli yapı ve alanların envanteri çıkarılarak taşınma veya dönüştürme uygulamaları yapılacaktır. İmar planına esas jeolojik-jeoteknik ve mikrobölgeleme etütleri yapılarak zemin durumu tespit edilecek ve imar planları hazırlanırken söz konusu etüt raporları dikkate alınacaktır.

5. Atık yönetimi geliştirilecektir.

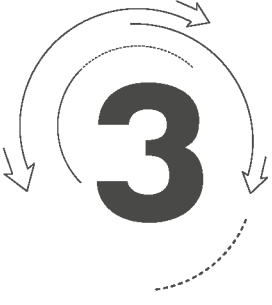
Kastamonu, Çankırı ve Sinop Merkez ilçelerinde katı atık bertaraf tesisi, atık su arıtma tesisi, atık geri kazanım tesisleri kurulacaktır. Atıkların kaynağında ayrıştırılması için çalışmalar yürütülecek ve kent merkezlerinde atık toplama üniteleri yaygınlaştırılacaktır.

Tablo 12. Hedef 2.4 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
AFAD Tarafından Eğitim Verilen Kişi Sayısı	AFAD'ın bilinçlendirme ve farkındalık eğitimi verdiği kişi sayısı	Kişi	385.496 (2022)	500.000	AFAD İl Müdürlükleri
İRAP'ların Gerçekleşme Düzeyi	İl Afet Risk Azaltma Planlarında belirlenen eylemlerin gerçekleşmeleri	Yüzde	Kastamonu %51 Çankırı %33 Sinop %32 (2023)	%100	AFAD İl Müdürlükleri
Sıfır Atık Belgesi Alan Bina Sayısı	Sıfır atık yönetimini kuran ve işleten binalar	Adet	1263 (2018-2021)	2000 (2018-2028)	Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri

3.

TARIMSAL ÜRETİMDE VERİMLİLİĞİN,
KATMA DEĞERİN VE KALİTENİN
ARTIRILMASI

TARIMSAL ÜRETİMDE VERİMLİLİĞİN KATMA DEĞERİN VE KALİTENİN ARTIRILMASI

3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

- Et ürünleri işleme kapasitesi artırılabacaktır.
- Süt üretiminde soğuk zincir ve süt işleme kapasitesi artırılabacaktır.
- Su ürünleri avcılığı, yetiştiriciliği ve işleme kapasitesi artırılabacaktır.
- Yem bitkilerinin üretimi artırılabacaktır.
- Bal üretimi miktarı ve kalitesi artırılabacaktır.
- Yöresel ürünlerin katma değeri artırılabacaktır.
- Tıbbi aromatik bitkilerin üretim ve işleme kapasitesi artırılabacaktır.

3.2. Tarımsal Altyapı İyileştirilecektir

- Sulama kapasitesi geliştirilecektir.
- İhtisas OSB'ler kurulacaktır.
- Tarımsal altyapı ve ürün deseni iklim değişikliğine uyumlu hale getirilecektir.

3.3. Tarımsal Örgütlenme Geliştirilecektir

- Birlik, kooperatif ve odaların kurumsal ve hizmet kapasitesi geliştirilecektir.
- Orman köylülerinin örgütlenmesi ve gelirlerinin artması sağlanacaktır.

3.4. Yenilikçi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır

- Örtü altı tarım uygulamaları geliştirilecektir.
- Tarımsal makine kullanımı artırılabacaktır.
- Alternatif tarım uygulamaları artırılabacaktır.

Stratejik Öncelik 3: Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması

2022 yılında yayınlanan Dünyada Gıda Güvenliği ve Beslenme Durumu Raporu'nda 2021'de dünyada 702 ila 828 milyon insan açlıkla karşı karşıya kalmıştır. Bu sayı 2015 yılına göre yaklaşık 180 milyon, 2019 yılına göre de 150 milyon daha fazla insanın açlıktan etkilendiğini göstermektedir. 2021 yılında dünyada yaklaşık her üç kişiden biri yani yaklaşık 2.31 milyar insan orta veya ciddi düzeyde güvenli gıdaya ulaşmada sorun yaşamıştır. Ayrıca raporda sağlıklı beslenmenin dünyanın her bölgesindeki insanlar için artık daha da erişilemez durumda olduğu belirtilmektedir (FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO, 2022). Dünyada yaşanan ekonomik ve sağlık ile ilgili krizler, savaşlar, iklim değişikliği ve buna bağlı gelişen doğal afetler ve kuraklık gün geçtikçe sağlıklı ve güvenilir gıdaya erişimi zorlaştırmaktadır. Bu sebeple sürdürülebilir tarımsal ürün elde etme, üretilen ürünlerin verimliliğinin artırılması ve tarımsal gıda sanayinin geliştirilmesine acilen ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'de tarımsal üretimin ve verimliliğin artırılmasına yönelik kalkınma planlarında yer verilmekte ve kalkınma planlarına uygun olarak Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi hazırlanmaktadır. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2021-2023) ile uyumlu ülkemizin bölgesel gelişme perspektifinde kırsal ekonominin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin ana unsurlarını aşağıdaki amaç ve hedefler oluşturmaktadır (Tarım ve Orman Bakanlığı, 2020):

- Tarım ve gıda sektöründe rekabetçiliğin artırılması,
 - Tarımsal üretimin katma değerinin artırılması,
 - Tarımda örgütlenmenin teşviki ve etkinliğinin artırılması,
 - Tarımda modernizasyon ve tarım 4.0 uygulamalarının geliştirilmesi, gıda güvenliği, güvenilirliği ve tedarik zincirinin geliştirilmesi.

Bölgede sektörel dağılıma bağlı istihdamda tarım ve hizmet sektörü önemli iki sektör olarak öne çıkmaktadır. TR82 Bölgesi'nde arazi yapısının engebeli ve parçalı olması nedeniyle tarım arazisi oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Bununla birlikte 2022 yılı TÜİK verilerine göre kırsal nüfus oranının Türkiye ortalamasından oldukça yüksek olması (Türkiye İstatistik Kurumu, a) ve kırsalda geçim kaynağı olarak tarımın önemli bir yer tutması nedeniyle bu alanda yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu stratejik öncelik ve hedefler On İkinci Kalkınma Planında yer alan aşağıdaki amaç, politika ve tedbirlerle ilişkilidir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023):

- Üretimin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını bütüncül olarak ele alan, teknoloji kullanım düzeyi ve verimliliği yüksek, örgütlü, rekabetçi, arz-talep dengesi çerçevesinde planlı üretim yapılan, doğal kaynakları etkin ve sürdürülebilir kullanan, toplumun yeterli ve dengeli beslenmesini sağlayan bir tarım sektörünün oluşturulması temel amaçtır.
- Tarımsal amaçlı üretici örgütlerinin beşeri ve kurumsal yapıları güçlendirilerek üretimden pazarlamaya kadar tüm süreçlerde etkin rol alabilmeleri sağlanacaktır.
- Tarım ürünleri soğuk zincir lojistik altyapısının iyileştirilmesine yönelik çalışmalara devam edilecektir.
- Çevrenin korunması ve iklim değişikliği ile mücadele kapsamında tarım sektöründe sera gazı salımının azaltılması için çevre dostu tarımsal uygulamalar desteklenerek yaygınlaştırılacaktır.

Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması stratejik önceliği için belirlenen sonuç performans göstergeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 13. Stratejik Öncelik 3 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Toplam Bitkisel Üretim Değeri	Üretim miktarı ile fiyatın çarpımından elde edilen satış değerinin pazarlama oranları ile çarpımından pazarlanan satış değeri	Bin Türk Lirası	2.440.121 (2021)	3.000.000	TÜİK
Ekilen Tarım Alanının Toplam Tarım Alanı İçindeki Payı	Ekilen tarım alanının toplam tarım alanı içindeki payı	Yüzde	78,5 (2021)	85	TÜİK
ÇKS Üye Sayısı	Çiftçi Kayıt Sistemine üye olan çiftçiler	Adet	39.308 (2021)	50.000	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Hedef 3.1: Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

TR82 Bölgesi'nin arazi yapısının parçalı, dağlık, engebeli, orman alanı varlığının yüksek olması gibi olumsuz etkilere rağmen bölge tarımsal potansiyel açısından belli ürünlerde yüksek potansiyele sahiptir.

Büyükbaş hayvancılıkta, Kastamonu ve Çankırı'da yer alan ilçelerde belirli bir kapasite bulunmakla beraber kırmızı et ve süt üretiminde gelişime açık alanlar mevcuttur. Bölgede büyükbaş hayvancılığa yönelik alınacak tedbirler ile et ve süt üretiminin artması, buna bağlı olarak yem üretimi ve tarımsal sanayinin de gelişmesi beklenmektedir. Ayrıca Çankırı ve ilçeleri konumu ve ulaşım kolaylığı nedeniyle etlik piliç üretimi ve işlenmesinde büyük bir üretim kapasitesine sahiptir. Türkiye etlik piliç üretiminin %1'i bölgeden karşılanmaktadır.

Küre Dağları'nın TR82 Bölgesi sınırlarında yer alması nedeniyle bölge, endemik bitki varlığı bakımından oldukça zengindir. Bölgenin florası değerlendirildiğinde arıcılık faaliyetleri açısından çeşitli türlerde bal üretimi yapılmasına imkân sağlayacak potansiyele sahiptir. Tıbbi ve aromatik bitkilerin yanında odun dışı orman varlığı konusunda oldukça geniş bir potansiyeli ayrıca bölgede yöresel ürün olarak önemli yer tutan Taşkoprü Sarımsağı, Kastamonu Siyez Buğdayı, Tosya Pirinci gibi ürünlerin üretim kapasitesi ve kalitesi artırılacaktır.

TR82 Bölgesi'nde yer alan Kastamonu ve Sinop Karadeniz'e kıyısı olan ve deniz balıkçılığının yoğun şekilde yapıldığı şehirlerdir. Denizde en çok hamsi, palamut ve istavrit avcılığı yapılmaktadır. Son yıllarda denizde kafes balıkçılığı bölgede gelişime açık bir alan olarak değerlendirilmektedir. Elde edilen ürünlerin muhafazası ve işlenmesi için tesislere ihtiyaç duyulmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

2.3. 2030'a kadar tarımsal verimliliğin ve özellikle kadınlar, yerli halklar, çiftçilikle uğraşan aileler, göçebe çobanlar ve balıkçılar olmak üzere küçük çaplı gıda üreticilerinin toprağa, diğer verimli kaynaklara ve girdilere, bilgiye, finansal hizmetlere, piyasalara ve değer temini ve tarım dışı istihdam olanaklarına güvenli ve eşit erişiminin sağlanması aracılığıyla gelirlerinin iki katına çıkarılması.

14.4. 2020'ye kadar balık stoklarını mümkün olan en kısa zamanda eski durumuna getirmek ya da en azından biyolojik karakteristiklerine göre maksimum sürdürülebilir ürünü verecek seviyelere ulaştırmak için balık hasadının etkin bir biçimde düzenlenmesi, aşırı avlanma, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlenmiş balıkçılığın ve doğaya zararlı balıkçılık uygulamalarının sona erdirilmesi ve bilime dayalı yönetim planlarının uygulanması.

14.b Küçük çaplı balıkçıların deniz kaynaklarına ve piyasalarına erişimlerinin sağlanması.

(Hedef 3.1) Tedbirler:

1. Et ürünleri işleme kapasitesi artırılabacaktır.

Kastamonu Merkez, Devrekâni, Taşköprü ve Seydiler ilçelerinde büyükbaş hayvan varlığı diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu doğrultuda söz konusu ilçelerin de faydalanması amacıyla Kastamonu'da kırmızı et işleme tesisi kurulması katma değerli ürün üretime katkı sağlayacaktır. Ayrıca Çankırı Çerkeş, Kurşunlu ve Atkaracalar etlik piliç üretiminde önemli bir yere sahip olup bu bölgeye kurulacak kanatlı et işleme tesisi bölgeye hizmet edecektir.

2. Süt üretiminde soğuk zincir ve süt işleme kapasitesi artırılabacaktır.

Bölgede büyükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı ilçeler olan Kastamonu'da Merkez, Devrekani, Taşköprü ve Daday ilçeleri; Çankırı'da Merkez, Çerkeş, Kurşunlu, Orta; Sinop'ta ise Merkez, Ayancık ve Erfelek'te süt toplama merkezleri kurularak sütün hijyenik ve kaliteli şekilde işleme tesislerine erişimi sağlanacaktır. Böylece üreticilerin arz güvenliği sağlanarak hayvancılığın gelişmesine doğrudan katkı verilecektir.

3. Su ürünleri avcılığı, yetiştiriciliği ve işleme kapasitesi artırılabacaktır.

Sinop ve Kastamonu sahil ilçelerinde balık çiftlikleri kurulmasına yönelik çalışmalar mevcut olup bunların sayılarının artacağı öngörülmektedir. Özellikle Sinop'ta kurulacak su ürünleri işleme tesisinin aktif çalışması sağlanacaktır. İç sularda ve denizlerde avcılık ile yapılan su ürünleri faaliyetleri çerçevesinde balıkçılık faaliyetlerinin sürdürülebilir bir şekilde yapılması amacı ile avcı işletme ve kooperatiflerin ihtiyaç duyduğu eğitim ve danışmanlık faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Avlanan ürünlerin denizden sofraya soğuk zincir kırılmadan, gıda hijyeni ve güvenliği çerçevesinde ulaştırılması amacı ile kooperatif ve birliklerin altyapı, makine-ekipman parkuru yenilenecektir. İşletme ve kooperatifler çerçevesinde çekirdek yeteneklere (şoklama, temel işleme, saklama) ilave olarak ileri işleme ve yeni ürün oluşturma (lakerda, tuzlu balık, hamsi marinasyon vb.) faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

Yetiştiricilik ekosistemi içerisinde kritik role sahip olduğu değerlendirilen balık yumurtası üretimi, yavru üretimi, balık yemi üretimi gibi alanların geliştirilmesi sağlanacaktır. Özellikle balık yemi üretiminde

kullanılan balık unu ve yağının önemli bir üretim noktası olmakla birlikte balık yemi üretiminin kolaylıkla sağlanacağı değerlendirilmektedir.

4. Yem bitkilerinin üretimi artırılabacaktır.

Bölgede hayvancılığın gelişimine bağlı olarak yem bitkileri üretimi de artacaktır. Özellikle Kastamonu ve Çankırı'da büyükbaş hayvan varlığı bakımından önemli potansiyele sahip ilçeler bulunmaktadır. Büyükbaş hayvanların beslenmesinde zorunlu olarak kullanılması gereken kaba yem olarak adlandırılan yonca ve fig ile silajlık mısır gibi yemleri işletmelerin tedarik etmeleri gerekmektedir. Bölgede toprak yapısı ve iklim açısından söz konusu bitkileri üretmeye uygun tarım alanları bulunmakla birlikte bu alanlarda yem bitkileri üretimi artırılabacaktır.

5. Bal üretimi miktarı ve kalitesi artırılabacaktır.

TR82 Bölgesi flora olarak zengin bir yapıya sahip olmasının yanı sıra birçok endemik bitkiye ev sahipliği yapmaktadır. Bölgede bal üreticileri birliklerinin kurumsal ve teknik kapasiteleri geliştirilerek balın tüketiciye kaliteli ve sağlıklı şekilde ulaşması sağlanacaktır. Arz güvenliği ve pazarlama kapasitesinin artışına bağlı olarak bal üreticileri sayısında ve üretilen ürün miktarında artış sağlanacaktır. Ayrıca bölgede potansiyel olarak görülen çiçek ve kestane balının markalaşması önceliklendirilecektir.

6. Yöresel ürünlerin katma değeri artırılabacaktır.

Bölgede üretilen Taşköprü Sarımsağı, Kastamonu Siyez Buğdayı, Tosya Pirinci gibi ürünler Türkiye'de tanınırlığı oldukça yüksek olan coğrafi işaretli ürünlerdir. Ancak bu ürünler daha çok işlenmeden, doğrudan pazarlanmaktadır. Bu gibi ürünlerin işlenmesi ve AR-GE çalışmaları yapılması katma değerlerini artıracaktır. Ayrıca söz konusu ürünlerin satış ve pazarlanmasında etkin çalışmalar yürütülecektir.

7. Tıbbi aromatik bitkilerin üretim ve işleme kapasitesi artırılabacaktır.

Bölgede sarımsak, defne yaprağı, üryani eriği, salep gibi tıbbi aromatik bitkilerin üretimi oldukça yaygındır. Bu ürünlerin bölgede işlenmesine yönelik bir tesis kurulumu önceliklendirilecek ve ürünlerin işleme kapasiteleri artırılabacaktır.

Tablo 14. Hedef 3.1 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Üretilen Süt Miktarı	Büyükbaş ve küçükbaş hayvandan üretilen süt miktarı	Ton	684.214 (2019)	750.000	TÜİK
Büyükbaş Hayvan Sayısı	Büyükbaş hayvan sayısı	Adet	521.414 (2021)	550.000	TÜİK
Üretilen Yem Bitkileri Miktarı	Üretilen yem bitkileri miktarı	Ton	994.522 (2021)	1.200.000	TÜİK
Üretilen Bal Miktarı	Üretilen bal miktarı	Ton	1.270 (2022)	2.000	TÜİK
Üretilen Balık Miktarı	Üretilen balık miktarı	Kilogram	15.895.147 (2020)	18.000.000	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri
Balık Çiftliği Sayısı	Balık yetiştiriciliği yapılan çiftlikler	Adet	39 (2021)	50	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri

Hedef 3.2: Tarımsal Altyapı İyileştirilecektir

TR82 Bölgesi'nin arazi yapısının engebeli, dağlık ve ormanlarla kaplı olması nedeniyle bölgenin tarıma elverişli alanı sadece 610 bin hektardır. Bu sayı Türkiye toplam tarım alanının sadece %2,5'ini oluşturmaktadır. Tarım arazisi büyüklüğü bakımından il sıralaması Kastamonu, Çankırı ve Sinop şeklindedir. Tarım arazilerinin sulama durumunun bölgede yetersiz olduğu görülmektedir. Toplam tarım arazisinin sadece %19,4'ü sulanabilmektedir. İl bazında değerlendirildiğinde Çankırı'nın en düşük sulanan araziye sahip olduğu bunu Kastamonu ve Sinop'un izlediği görülmektedir. Ayrıca bölgenin bitkisel üretim değeri Türkiye ortalamasının oldukça altındadır. 2021 yılı verilerine göre Türkiye'deki toplam bitkisel üretimin sadece %0,79'u TR82 Bölgesi'nden elde edilmektedir. Bölgede modern tekniklerle sulu tarımın yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca orman arazisi bakımından Türkiye ormanlarının %6.6'sını kaplamaktadır. Özellikle Kastamonu orman varlığı ile ön plana çıkmaktadır.

Bölgede özellikle Kastamonu ili, büyükbaş hayvancılıkta önemli bir potansiyele ve hayvancılık kültürüne sahiptir. Kastamonu Merkez, Devrekani, Taşköprü, Seydiler, Ağlı ilçelerini kapsayacak şekilde Devrekani ilçesinde hayvancılık ihtisas OSB kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Ayrıca Çankırı Eldivan ilçesinde arazi ve konumu nedeniyle seracılık ihtisas OSB çalışmaları yürütülmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

2.a. Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde tarımsal üretim kapasitesinin artırılması için geliştirilmiş uluslararası iş birliği aracılığıyla kırsal altyapı, tarımsal araştırma ve yayım hizmetleri, teknoloji geliştirme ve bitki ve hayvan gen bankaları alanlarına yatırımın artırılması.

(Hedef 3.2) Tedbirler:

1. Sulama kapasitesi geliştirilecektir.

Bölgede her ne kadar tarımsal sulama potansiyeli bulunsa da sulanan alan toplam alanın yaklaşık %20'sini oluşturmaktadır. Sulama faaliyetleri DSİ tarafından yapılan sulama kanalları vasıtasıyla yapılmakta ve geleneksel yöntemler daha yoğun olarak kullanılmaktadır. Bölgede bitkisel üretime elverişli ve diğer ilçelere göre üretimin daha yoğun yapıldığı Kastamonu Merkez, Taşköprü, Tosya, Daday; Çankırı Merkez, Kızılırmak, Şabanözü, Durağan ve Saraydüzü ilçelerinde sulama kapasiteleri ve sulama teknikleri geliştirilecektir.

2. İhtisas OSB'ler kurulacaktır.

Kastamonu Merkez, Devrekâni, Taşköprü, Seydiler ve Ağlı ilçelerinde büyükbaş hayvancılık faaliyetleri önemli bir yere sahip olmakla birlikte bu ilçelere hizmet edecek şekilde Devrekâni'de Büyükbaş Hayvancılık OSB kurulacak ve etkin bir şekilde işletilecektir. Ayrıca Eldivan ilçesinde arazisinin uygun olması ve konumu nedeniyle seracılık ihtisas OSB kurulacaktır.

3. Tarımsal altyapı ve ürün deseni iklim değişikliğine uyumlu hale getirilecektir.

Bölgede iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltıcı tedbirlerin alınması kapsamında iklim değişikliği ve kuraklığa bağlı olarak değişen durumlara uyum sağlayacak bitkilerin bölgeye entegrasyonlarına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Ayrıca bölgede üretilen ve su gereksinimleri yüksek olan şeker pancarı ve çeltik için su kullanım miktarını azaltacak tedbirler alınacaktır.

Tablo 15. Hedef 3.2 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Kurulan İhtisas OSB Sayısı	Özel bir alanda ihtisaslaşmış OSB'ler	Adet	1 (2023)	2	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri

Hedef 3.3: Tarımsal Örgütlenme Geliştirilecektir

TR82 Bölgesi'nde faaliyet gösteren tüm örgütler içerisinde birlik ve kooperatif gibi tarımsal amaçlı kurulan örgütlerin sayısının az olduğu bilinmektedir. Birlik ve kooperatiflerde kurumsal kapasitenin zayıf olduğu, iş birliği ve koordinasyon eksikliği göze çarpmaktadır. Ayrıca üretici örgütlerinin işletme yönetimi konusunda bilgi ve deneyim eksikliği mevcuttur. Bölgede tarımın gelişmesinde ve tarım bilincinin artmasında kurumsal yapıları ve kapasiteleri güçlü birlik ve kooperatiflerin önemli bir payı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple işletmeleri bir araya getiren yapıların kurulması, üretici örgütlerinin kapasitelerinin geliştirilerek daha etkin çalışması kooperatifçiliğin yaygınlaştırılması ve verimliliğin artırılması amaçlanmaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

17.17. Ortaklıkların deneyim ve kaynak sağlama stratejileri paydasına dayanan kamu, kamu-özel ve sivil toplum ortaklıklarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi.

(Hedef 3.3) Tedbirler:

1. Birlik, kooperatif ve odaların kurumsal ve hizmet kapasitesi geliştirilecektir.

Bölgede tarımsal üretim amaçlı faaliyet gösteren kooperatif ve birliklerin sayıları görece düşük olup faaliyetleri açısından çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Kooperatiflerin işlevselliğinin ve teknik kapasitelerinin artırılması önem arz etmektedir. Özellikle ortak makine kullanımı ve ürünlerin pazarlanmasında destek sağlamak gerekmektedir. Bu gibi birlik ve kooperatiflerin kurumsal kapasitelerinin gelişmesi amacıyla muhasebe, finansman, yönetim, girişimcilik, pazarlama gibi konularda eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi önceliklendirilecektir.

2. Orman köylülerinin örgütlenmesi ve gelirlerinin artması sağlanacaktır.

Orman köylülerinin birlik ve kooperatif kurmaları ve kurumsal kapasitelerinin gelişmesi amacıyla faaliyetler yürütülecektir. Sahil kısmında bulunan orman köylülerinin defne, kestane, bal ve seracılık gibi ürün ve faaliyetlerden elde edilen gelirleri artırılabilecektir.

Tablo 16. Hedef 3.3 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Kooperatif, Birlik, Oda Üyesi Sayısı	Bölgede faaliyet gösteren kooperatif, birlik ve odaların üye sayıları	Adet	128.726 (2021)	130.000	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Hedef 3.4: Yenilikçi Tarım Uygulamaları Yaygınlaştırılacaktır

İklimsel koşullar ve toprak yapısı nedeniyle verim düşüklüğü görülen bölgede tarımdan elde edilen gelir istenilen düzeyde bulunmamaktadır. Bu olumsuzlukların giderilmesi için bitkisel üretimden elde edilen gelirin ve birim alandan elde edilen ürünün çeşidinin, miktarının ve kalitesinin artırılması gerekmektedir. Seracılık faaliyetlerinin geliştirilmesi ile istenilen hedeflere ulaşılması beklenmektedir. Bölgede özellikle sahil kesimlerinde seracılık faaliyetlerinin yapılabileceği uygun alanlar mevcuttur. Ayrıca Çankırı Eldivan ilçesine seracılık ihtisas OSB kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Tarımsal faaliyetlerde yenilikçi ve alternatif uygulamalar desteklenecektir. Özellikle seracılıkta topraksız tarım ve çevre şartlarına dayanıklı bitki üretim faaliyetleri önceliklendirilecektir. Tarım işletmelerinin, birlik ve kooperatiflerinin yenilikçi tarım uygulamalarına yönelik alet ve ekipman parkurları geliştirilecektir. Yeni uygulamalara yönelik eğitimler ve demonstrasyon çalışmaları yürütülecektir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

2.4. 2030'a kadar sürdürülebilir gıda üretimi sistemlerinin güvence altına alınması ve üretimi ve üretkenliği artıran, ekosistemlerin sürdürülmesine yardımcı olan, iklim değişikliğine, aşırı hava koşullarına, kuraklığa, sellere ve diğer felakete uyum sağlama kapasitesini güçlendiren ve toprak kalitesini devamlı olarak artıran dayanıklı tarım uygulamalarının hayata geçirilmesi

(Hedef 3.4) Tedbirler:

1. Örtü altı tarım uygulamaları geliştirilecektir.

Bölgede özellikle sahil kesimlerinde seracılık faaliyetlerinin yapılabileceği uygun alanlar mevcut olup bu alanlarda seracılık faaliyetleri artırılabilecektir. Ayrıca Eldivan ilçesinde seracılık ihtisas OSB kurulmasına yönelik çalışmalar yürütülecektir. Kurşunlu ilçesinde de termal su kaynakları mevcut olup jeotermal seracılık faaliyetlerine yönelik altyapı oluşturulacaktır.

2. Tarımsal makine kullanımı artırılabilecektir.

Bölgede kişi başına düşen tarla alanı ülke ortalamasının altında yer almaktadır. Bölgede az miktarda ve parçalı olan tarla arazisini işlemek için kullanılacak tarımsal aletlerin ekonomik olmaması nedeniyle bireysel tarım makineleri almak yerine ilgili kurumlar, birlikler ve kooperatifler vasıtasıyla ortak tarım makine parkurları oluşturulacaktır.

3. Alternatif tarım uygulamaları artırılabilecektir.

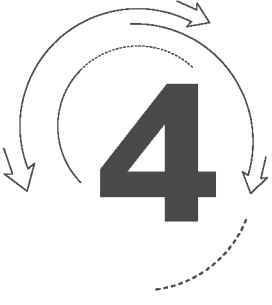
Seracılık, topraksız tarım, modern sulama teknikleri ve çevre şartlarına dayanıklı katma değeri yüksek bitki üretimi gibi tarımsal faaliyetlerde yenilikçi ve alternatif uygulamalarına yönelik eğitimler ve demonstrasyon çalışmaları yürütülecektir.

Tablo 17. Hedef 3.4 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Değer	2028 Yılı Hedef Değer	Doğrulama Kaynağı
Örtü Altı Tarım Alanı	Seracılık yapılan alanlar	Dekar	1.036 (2022)	5.000	TÜİK
Tarımsal Makine Sayısı	Traktör ve diğer tarımsal aletlerin sayısı	Adet	272.063 (2022)	285.000	TÜİK

4.

DEZAVANTAJLI GRUPLARIN
YAŞAM KALİTELERİNİN
ARTIRILMASI

DEZAVANTAJLI GRUPLARIN YAŞAM KALİTELERİNİN ARTIRILMASI

4.1. Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

- Kentsel erişilebilirlik artırılabacaktır.
- Yaşlı ve engelli bakımına yönelik merkezler kurulacaktır.
- Dezavantajlı gruplara yönelik sosyal ve kültürel etkinlikler artırılabacaktır.
- Dezavantajlı gruplara yönelik örgütlenmelerin sayısı artırılabacak ve var olanlar güçlendirilecektir.
- Dezavantajlı gruplara özel sosyal yapılar hayata geçirilecektir.

4.2. Dezavantajlı Grupların Ekonomik Hayata Katılımları Artırılabacaktır

- Dezavantajlı grupların istihdamı artırılabacaktır.
- Dezavantajlı grupların meslek edinmelerine yönelik uygun mesleki eğitim merkezleri kurulacaktır.
- Dezavantajlı grupların çalışabileceği korumalı iş yerlerinin sayısı artırılabacaktır.
- Dezavantajlı grupların girişimcilik faaliyetleri güçlendirilecek ve girişimci sayısı artırılabacaktır.

Stratejik Öncelik 4: Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması

2022 yılı TÜİK ADNKS verilerine göre yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı Türkiye genelinde %9,9 iken bu oran Sinop, Kastamonu ve Çankırı illeri için sırasıyla %20,2, %19,3 ve %17'dir. TR82 Bölgesi, 26 Düzey 2 bölgesi içerisinde yaşlı nüfus oranının en yoğun olduğu bölgedir. Türkiye genelinde toplam yaşlı bağımlılık oranı %14,6 iken Sinop, Kastamonu ve Çankırı illerinde sırasıyla %31,6, %29,6 ve %25,8'dir. Bölgede kadın yaşlı sayısı, erkek yaşlı sayısından fazladır. En az bir yaşlı fert olan hane halklarının toplam hane halkı içindeki oranı Sinop, Kastamonu ve Çankırı illeri için sırasıyla %39,7, %39,2 ve %34,2'dir. Tek kişilik yaşlı olan hane halklarının toplam hane halkı içindeki oranı Sinop, Kastamonu ve Çankırı illeri için sırasıyla %11,8, %11,5 ve %11'dir (Türkiye İstatistik Kurumu, a). Nüfusunun yaklaşık dörtte biri 65 ve üstü yaş grubuna dâhil olan şehirler olarak yaşlıların sosyo-ekonomik durumlarının politika üretirken öncelikli olarak göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Yaşlanma ve şehirleşme 21. yüzyılın sahip olduğu başlıca iki küresel trendi olmakla birlikte önümüzdeki yıllarda çözülmesi gereken en büyük sorunlar olarak karşımıza çıkacaktır. Yaş almanın başarılı bir süreç olarak yönetilmesi ve kavramsallaştırılması amacıyla Dünya Sağlık Örgütü tarafından "Aktif Yaşlanma; yaş alan insanların hayat kalitesinin yükseltilmesi için sağlık, katılımcılık ve güvenlik imkânlarının en iyi şekilde iyileştirilmesi süreci." olarak tanımlanmaktadır. Yaşlıların toplumsal hayata ücretli veya gönüllü olarak daha fazla dâhil olmalarını ve toplum tarafından desteklenmeleri gerektiği ortaya konulmuştur. Aktif yaşlanma politikalarının başarılı olabilmesi için kişi ve bağlı olduğu toplum arasında iş birliklerinin kurulması, devletin destekleyici bir rol üstlenmesi ve aktif yaşlanmayı teşvik etmesi, yaşlı bireylerin sosyo-ekonomik uyumunun sağlanması önemlidir. Bu bakımdan yaşlı nüfusun sosyal içermesinin sağlanması ve ekonomik hayata katılımlarını vurgulayan "Gümüş Ekonomi" kavramının bölgeye uygulanması sağlanacaktır.

TR82 Bölgesi'nde engellilere yönelik hizmetler belediyeler ve ilgili kurumlar tarafından verilmektedir. Bu hizmetler arasında belediyeler tarafında engelsiz yaşam merkezi, engelliler koordinasyon merkezi ve özel sosyal yardım hizmetleri sağlanmaktadır. Bölgede Çankırı ve Sinop'ta engelliler için rehabilitasyon merkezleri bulunmakta iken Kastamonu'da ilgili bakanlığa bağlı rehabilitasyon merkezi bulunmamaktadır. Ayrıca bölge illerinin hepsinde özel eğitim uygulama okulları 3 kademe olarak hizmet vermekle birlikte yaygın eğitimde de engellilere yönelik eğitimler sağlanmaktadır. Engellilerin korunmalı iş yerlerinde çalışabilmeleri ve mesleki eğitim alarak istihdam edilebilmeleri ve gelir getirici faaliyetlere katılımlarının sağlanması gerekmektedir. Engellilere yönelik kurulan dernekler sayıca az olsa da aktif olarak bölgede faaliyet göstermekte ve özellikle belediye ve diğer kamu kurumlarının da destekleri ile sosyal ve kültürel etkinliklere katılımları sağlanmaktadır. Bu etkinliklerin ise düzenli ve hedef kitleye yönelik süreklilik içerisinde yapılması gerekmektedir.

TÜİK'in iş gücü istatistiklerine göre 2022 yılında TR82 Bölgesi'nde istihdam oranı %49,8 olup Türkiye ortalaması olan %47,5'in üzerindedir. Hem ülke genelinde hem de TR82 Bölgesi'nde iş gücüne katılma oranı 2022 yılında %53,1'dir. İş gücüne katılım oranında erkekler için 26 bölge içinde 23. sırada olan TR82 Bölgesi, kadınlar için 26 bölge içinde %40,8 oran ile 3. sırada yer almaktadır. Sosyal İhtiyaç Analizi kapsamında kadınlarla ve düşük gelir düzeyine sahip gruplarla yapılan odak grup toplantılarında da işsizlik ve okul öncesi kurumların ücret ve saat uygulamaları konuları en çok dile getirilen sorunlar olarak ön plana çıkmıştır. İstihdam oranı açısından erkeklerde Türkiye içinde 17. sırada yer alan TR82 Bölgesi, kadınlarda 2. sırada yer almaktadır. Bölge, kadınların işsizlik oranının en düşük olduğu ikinci bölgedir. Bölgedeki işsizlik, verilerde ön plana çıkmasa da nüfus hareketliliği ile birlikte yorumlandığında bölgede çalışma çağındaki nüfusun göç ettiği görülebilmekte ve bu nedenle işsizlik verilerinin düşük seviyelerde seyrettiği anlaşılabilmektedir. Ancak 2021 yılı verilerine göre bölgedeki lisans ve üstü öğrenime sahip

kadınlar arasındaki işsizlik oranı %12,8 gibi yüksek bir seviyededir (Türkiye İstatistik Kurumu, c). Bu duruma sebep olan etkenlerin araştırılması ve eğitilmiş kadın istihdamının artırılmasına yönelik faaliyetler yürütülmesi gerekmektedir. Bölgede üretim yapan kadın örgütlenmelerinin güçlendirilmesi, kadınlara sosyal ve çalışma hayatında daha fazla yer verilmesine yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak bölge Türkiye'nin diğer bölgelerine göre nispeten daha az gelişmiştir. Bu duruma neden olan temel etkenler arasında; yaşlı nüfusunun fazla olması, sosyal ve kültürel etkinliklerin az olması, temel hizmetlerin kalitesiz veya eksik kalması, yoksulluğun yüksek, sosyal yardımların ise yetersiz kalması, kadınların çalışma hayatında yaşadıkları sıkıntılar gibi temel sosyal sorunlar sayılabilmektedir. Bölge nüfus yoğunluğunun az olması ve özel sektörün sosyal sorunlara yönelik ilgisinin düşük kalması da kamu kurumlarının bu alanda daha fazla önem göstermesini zorunlu kılmaktadır.

Bu stratejik öncelik ve hedefler On İkinci Kalkınma Planında yer alan aşağıdaki amaç, politika ve tedbirlerle ilişkilidir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023):

- Başta özel politika gerektiren gruplar olmak üzere toplumun tüm kesimlerine yeterli bir gelirle kayıtlı, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlandığı koşullarda iş imkânlarının sunulması, ikiz dönüşüm sürecinin etkilerinin fırsata dönüştürülmesi, çalışma çağındaki nüfusun azami oranda istihdam edilmesi, insan kaynağı niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı verimli bir işgücü piyasasının oluşturulması temel amaçtır.
- Özel politika gerektiren gruplarda yer alan bireylerin istihdamda kalmalarının temin edilmesi ve sahip oldukları becerilerin günümüz ihtiyaçlarına uyarlanması için hayat boyu öğrenmeye katılım artırılabilecek, sektörlerle iş birlikleri güçlendirilecektir.
- Özel politika gerektiren grupların yeterli bir gelirle kayıtlı, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlandığı koşullarda işgücü piyasasına katılımı sağlanacaktır.

Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması stratejik önceliği için belirlenen sonuç performans göstergeleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 18. Stratejik Öncelik 4 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Engelliler İçin Açılan Özel Tesis Sayısı	Engellilere yönelik özel tesisler	Adet	1 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Huzurevi Sayısı	Yaşlı veya engelli bireylerin yatılı bakımının yapıldığı tesisler	Adet	7 (2023)	10	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Huzurevi Kapasitesi	Yaşlı veya engelli bireylerin yatılı bakımının yapıldığı tesislerin kişi kapasitesi	Kişi	471 (2023)	700	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Kreş Sayısı	0-36 aylık çocukların bakım, eğitim ve öğretimlerinin sağlandığı kurumlar	Adet	7 (2023)	15	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Kreş Kapasitesi	0-36 aylık çocukların bakım, eğitim ve öğretimlerinin sağlandığı kurumların kapasitesi	Kişi	398 (2023)	700	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri

Hedef 4.1: Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

Bölgede yaşayan dezavantajlı grupların toplumsal kimliklerinin tanınması ve kabul edilebilirliklerinin sağlanmasına yönelik özel politika tedbirleri alınması gerekmektedir. Bu açıdan sosyal dışlanma riski ile karşı karşıya kalan bireylerin sosyal ve kültürel hayata katılımlarını temin etmek amacıyla yeni olanaklar yaratılmasına ve yaşam kalitelerinin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Yaşlı, engelli, kadın, genç ve çocukların kentsel erişilebilirliklerinin, bakım hizmetlerine erişimlerinin, sosyal ve kültürel etkinliklere katılımlarının artırılması; bu gruplara yönelik STK'ların sayısının artırılması ve mevcut STK'ların faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi hedeflenmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

10.2. 2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi.

(Hedef 4.1) Tedbirler:

1. Kentsel erişilebilirlik artırılabacaktır.

Kentsel erişilebilirliği yaşlılar başta olmak üzere toplumun tüm kesimleri için kategorilendirerek çalışan Dünya Sağlık Örgütü'nün organize ettiği Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağı'na TR82 Bölgesi'ndeki kentlerin üye olması önceliklendirilecektir. Bu kapsamda ilçelerin kentsel erişilebilirlik altyapıları geliştirilecektir. Kent merkezlerinde kamusal alanların, kamu kurum ve kuruluşlarının, ulaşım hizmeti veren araçların, hizmet sağlayıcısı olan diğer kuruluşların binalarının ve hizmet alma süreçlerinin herkes için uygun dizayn edilmesi sağlanacaktır.

2. Yaşlı ve engelli bakımına yönelik merkezler kurulacaktır.

TR82 Bölgesi'nin yaşlı nüfusun en yoğun olduğu bölge olmasından dolayı bölgede huzurevi kapasitesi artırılabacaktır. Merkez ilçelerde ve YER-SİS çalışmasında hizmet derecesi yüksek olan ilçelerde yeni huzurevleri açılacaktır. Ayrıca 2022 İlçe SEGE çalışmasında 2. ve 3. kademede bulunan ilçelere engelli bireylerin bakımlarının yapılacağı saatlik, gününbirlik veya yatılı olmak üzere bakım hizmeti verecek merkezlerin kurulması, bakım veren aile bireylerinin de sosyal, kamusal ve ekonomik hayata katılımlarını sağlamak amacıyla önceliklendirilecektir.

3. Dezavantajlı gruplara yönelik sosyal ve kültürel etkinlikler artırılabacaktır.

Bölgede sosyal ve kültürel etkinlikler genel olarak yerel festivallerden oluşmaktadır. Dezavantajlı gruplara yönelik yapılan etkinlikler ise bir defaya mahsus kutlama veya kermes gibi organizasyonlardır. Dezavantajlı grupların sürekli olarak yararlanabileceği ve yıllık takvimi olan bölgedeki kurumların hedef grup olarak özelleştireceği etkinliklerin yapılması için çalışmalar yürütülecektir.

4. Dezavantajlı gruplara yönelik örgütlenmelerin sayısı artırılabacak ve var olanlar güçlendirilecektir.

Bölgede kadın, çocuk, yaşlı ve engellilere yönelik dernek ve kooperatif gibi örgütlenmelerin kurulması için farkındalık çalışmaları yapılacaktır. Bölge genelinde özellikle merkez ilçeler haricindeki diğer ilçelerde dezavantajlı gruplar için çalışan örgütlenme sayısı artırılabacaktır.

5. Dezavantajlı gruplara özel sosyal yapılar hayata geçirilecektir.

Dezavantajlı grupların gündüz vakti, zaman geçirebileceği, sosyalleşebileceği ve atölyelerde çalışabileceği alanlar her ilde birer tane olmak üzere bölgede 3 tanedir. Daha fazla ilçede, hedef grubun ihtiyaç duyduğu ve kullanımına uygun şekilde kafe, atölye gibi alanlar kurulacaktır.

Tablo 19. Hedef 4.1 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Yaşlı Rehabilitasyon Merkezi Sayısı	Yaşlı bireylerin rehabilitasyonlarının veya özel bakımlarını sağlandığı merkezler	Adet	4 (2023)	5	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Engelli Rehabilitasyon Merkezi Kapasitesi	Engelli bireylere özel eğitim verilen ve tedavi sunulan merkezlerin kapasitesi	Kişi	148 (2023)	200	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Engelliler İçin Faaliyet Gösteren Merkez Sayısı	Engelli bireylere özel faaliyetlerin gerçekleştirildiği merkezler	Adet	1 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Yaşlılara Yönelik Faaliyet Gösteren Merkez Sayısı	Yaşlı bireylere özel faaliyetlerin gerçekleştirildiği kafe, lokal vb. merkezler	Adet	2 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağına Başvuran Belediye Sayısı	Dünya Sağlık Örgütü Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağına yapılan başvuru	Adet	0 (2023)	2	Dünya Sağlık Örgütü

Hedef 4.2. Dezavantajlı Grupların Ekonomik Hayata Katılımları Artırılacaktır

TR82 Bölgesi işsizlik oranı açısından toplamda ve erkeklerde 26 bölge arasında en düşük işsizliğe sahip olan bölge konumundadır. Kadınlarda ise en düşük işsizlik oranına sahip 2. bölgedir. İstihdam oranında da toplamda 10. sırada ve kadınlarda 2. sırada iken; iş gücüne katılım oranında toplamda 12., erkeklerde 23. ve kadınlarda 3. sıradadır (Türkiye İstatistik Kurumu, c). Ancak kadınlardaki yüksek iş gücüne katılım oranı aynı zamanda kadınlardaki işsizlik oranlarını da oldukça etkilemektedir. Bölgedeki işsizlik verilerinde ön plana çıkmasa da diğer iş gücü göstergeleri ve nüfus hareketliliği ile birlikte yorumlandığında bölgede çalışma çağındaki nüfusun göç ettiği görülebilmekte ve bu nedenle işsizlik verilerinin düşük seviyelerde çıktığı anlaşılabilmektedir. Nitekim Sosyal İhtiyaç Analizi kapsamında kadınlarla ve düşük gelir düzeyine sahip gruplarla yapılan odak grup toplantılarında işsizlik en fazla dile getirilen sorunlardan biri olmuştur.

Diğer taraftan TR82 Bölgesi yaşlı nüfus oranı en yüksek düzey 2 bölgesi olmakla beraber nüfusunun %19'unu 65 yaş ve üzeri yaş grubu oluşturmaktadır. Dolayısıyla bölgedeki yaşlı nüfusun aktif yaşlanma bağlamında ekonomik hayata katılımlarının artırılması da son derece önemlidir. Bu doğrultuda bölgede kadın ve yaşlı nüfusun yanı sıra genç ve engelli nüfusu da kapsayacak biçimde dezavantajlı grupların güçlendirilmesi, sosyal ve çalışma hayatında daha fazla yer edinmelerine yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri İlişkisi

4.5. 2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve engelliler, yerliler ve kırılğan durumdaki çocuklar dâhil, kırılğan insanların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması.

4.a. Çocuklara, engellilere, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesi ve herkes için güvenli, şiddete dayalı olmayan, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması.

8.5. 2030'a kadar gençler ve engelliler de dâhil bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdama ve insana yakışır işlere erişimlerinin sağlanması ve eşit işe eşit ücret ilkesinin tam olarak benimsenmesi.

(Hedef 4.2) Tedbirler:

1. Dezavantajlı grupların istihdamı artırılacaktır.

Kadın, yaşlı, genç ve engellilerin istihdam edilmeleri için özellikle meslek edindirmeye yönelik eğitim ve kurslar düzenlenecektir. Yapılacak atölyeler ile alınan eğitimlere yönelik uygulamalar organize edilecektir. Eğitim ve atölyelerde başarılı olan dezavantajlı bireylerin istihdamını artırmaya yönelik ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği çalışmaları yapılacaktır. Yaşlı bireylerin mesleki becerilerinin güncel ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmesi ve uyumlaştırılması amacıyla yaşlı bireylerin işgücü piyasasında varlığını sürdürmesi için dijital beceriler, iş yaşamına uyum gibi konularda programlar yürütülecektir.

2. Dezavantajlı grupların meslek edinmelerine yönelik uygun mesleki eğitim merkezleri kurulacaktır.

Engelliler başta olmak üzere kadın ve ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin istihdama katılabilmeleri yerel piyasanın ihtiyaçlarına ve iş gücü piyasasındaki bireylerin yetkinliklerine yönelik meslek edindirme kursları verecek ve istihdam edilebilirliği artıracak mesleki eğitim merkezleri 2022 İlçe SEGE çalışmasında 2. ve 3. kademe yer alan ilçelere kurulacaktır.

3. Dezavantajlı grupların çalışabileceği korumalı iş yerlerinin sayısı artırılacaktır.

İş gücü piyasasında çalışma imkanı kısıtlı olan zihinsel veya ruhsal engelli bireylere istihdam ortamları oluşturulması amacıyla teknik ve mali olarak desteklenen işyerlerinin bölge genelinde açılması için farkındalık çalışmaları yapılacaktır. Ayrıca mevcut iş yerlerinin de korumalı iş yerlerine çevrilmesi amacıyla altyapı çalışmaları yürütülecektir.

4. Dezavantajlı grupların girişimcilik faaliyetleri güçlendirilecek ve girişimci sayısı artırılacaktır.

Girişimci olma sürecinde gerekli olan uyumluluk, birlikte çalışma, inovasyon, kritik düşünce, tasarım odaklı düşünce, iletişim gibi 21. yüzyıl yetkinliklerine özgü konu başlıklarında girişimcilik eğitimleri düzenlenecektir. Girişimcilik yetkinliklerinin gelişmesi için dezavantajlı grupların katılımına yönelik girişimcilik kampları düzenlenecektir.

Tablo 20. Hedef 4.2 - Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Engellilere Yönelik Yapılan Korumalı İş Yeri Sayısı	İş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engelli bireylere istihdam oluşturmak amacıyla teknik ve mali yönden desteklenen ve çalışma ortamı özel olarak düzenlenen iş yerleri	Adet	0 (2023)	1	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Bölgede İstihdam Edilen Engelli Sayısı	Ekonomik faaliyetlerde çalıştırılan engelli iş gücü	Kişi	1.007 (2022)	1.300	İŞKUR
Kurulan Girişimcilik Merkezi Sayısı	Girişimcilerin fikirlerini hayata geçirmek ve geliştirmek üzere kurulan iş geliştirme merkezleri	Adet	0 (2023)	1	Belediyeler
Lisans ve Üstü Eğitime Sahip Kadınların İşsizlik Oranı	Lisans ve üstü eğitime sahip kadınların toplam işsiz kadınlara oranı	Yüzde	12,8 (2021)	9	TÜİK

MEKÂNSAL GELİŞME

TR82 Bölgesi'nin 2024-2028 dönemi için belirlenen vizyonu, stratejik öncelikleri ve hedefleri doğrultusunda öngörülen mekânsal gelişimi Şekil 5'te yer almaktadır. Bölge illeri olan Kastamonu, Çankırı ve Sinop'un Merkez ilçeleri; çeşitli fonksiyonların bir arada bulunması ve hizmet derecelerinin yüksek olması özellikleriyle bölgenin kentsel merkezleri konumundadırlar. Kastamonu Merkez ilçesinin öncelikli gelişme alanları sırasıyla; sanayi, turizm, tarım ve hayvancılık şeklinde olup kentin ağaç ve ağaç ürünleri ile gıda ürünleri imalat sanayiinde gelişmesi öngörülmektedir. Ayrıca kentin sahip olduğu doğal, tarihi, kültürel ve gastronomik değerleri ile turizm sektöründeki katkısı artırılabilecektir. Süt toplama merkezlerinin, et işleme tesisinin kurulması ve tarımsal sulama kapasitesinin artırılması ile tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde gelişmeler yaşanacaktır.

Çankırı Merkez ilçesinin öncelikli gelişme alanları sırasıyla; sanayi, tarım ve hayvancılık ve turizm şeklindedir. İmalat sanayi sektöründe gıda ürünleri, tekstil-hazır giyim ve otomotiv yan sanayiinde gelişmesi beklenirken; tarımsal sulama kapasitesinin artırılması, süt toplama merkezlerinin kurulması gibi tedbirlerle tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin iyileştirilmesi planlanmaktadır. Turizmde ise Tuz Mağarası ve gastronomik değerleri kentin gelişimine katkı sağlayacaktır.

Sinop Merkez ilçesinin ise öncelikli gelişme alanları sırasıyla; turizm, sanayi, tarım ve hayvancılık faaliyetleridir. İlçenin kıyı turizmi, doğal ve gastronomik değerleri ile turizmdeki payını artırması beklenmektedir. İmalat sanayiinde su ürünleri, oyuncak imalatı, metal sanayi ve tekstil-hazır giyim faaliyetlerinde gelişme sağlanacaktır. Ayrıca ilçede su ürünleri yetiştiriciliği geliştirilecektir.

Bölgede Taşköprü, Tosya, Çerkeş, Şabanözü, Korgun ve Boyabat ilçeleri 1. derece imalat sanayi alt merkezleri olarak kurgulanmıştır. Faaliyet alanları ise; Taşköprü'de gıda ürünleri ve tekstil-hazır giyim, Tosya'da ağaç ve ağaç ürünleri, Çerkeş'te metal sanayi, Şabanözü'nde elektrikli ev aletleri, Korgun'da gıda ürünleri ve Boyabat'ta metalik olmayan mineral ürünler (tuğlacılık) şeklinde yoğunlaşmaktadır. Ayrıca imalat sanayiinin yanı sıra Taşköprü ve Boyabat ilçelerinde turizm, tarım ve hayvancılık odakları, Tosya ve Çerkeş ilçelerinde ise tarım ve hayvancılık odakları da yer almaktadır. Bölgede gelişimi etkileyecek bir diğer unsur da Sinop İnceburun'a inşa edilecek olan nükleer santraldir. Santralin kurulması ile birlikte Sinop'ta istihdamın artması ve üretimin çeşitlenmesi beklenmektedir.

Diğer taraftan turizm alanında Abana, Cide, Azdavay-Pınarbaşı ve Ilgaz 1. derece turizm alt merkezi konumundadır. Abana ve Cide kıyı turizmi ve doğal değerleri ile ön plana çıkmaktadır. Azdavay-Pınarbaşı odağı doğal değerleriyle birlikte kanyonlar bölgesi olarak ve Ilgaz ilçesi kış turizmi ile markalaşma özelliği taşımaktadır.

Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinde 1. Derece alt merkez bulunmamaktadır. Kızılırmak, Eldivan, Çerkeş, Tosya, Taşköprü, Devrekâni, Boyabat ve Durağan ilçeleri 2. derece tarım ve hayvancılık odakları olarak gelişmektedir. Ayrıca Kastamonu ve Sinop'un kıyı kesimi boyunca su ürünleri yetiştiriciliğinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Ormanlık ise bölge ekonomisinde önemli bir konuma sahip olmakla birlikte Abana, Bozkurt, Araç, İhsangazi ve Ayancık ilçelerinde öne çıkmaktadır. Diğer taraftan Hanönü ve Küre ilçelerindeki maden yatakları ve işletmeleri ile madencilik sektörüne katkı sağlanmaktadır.

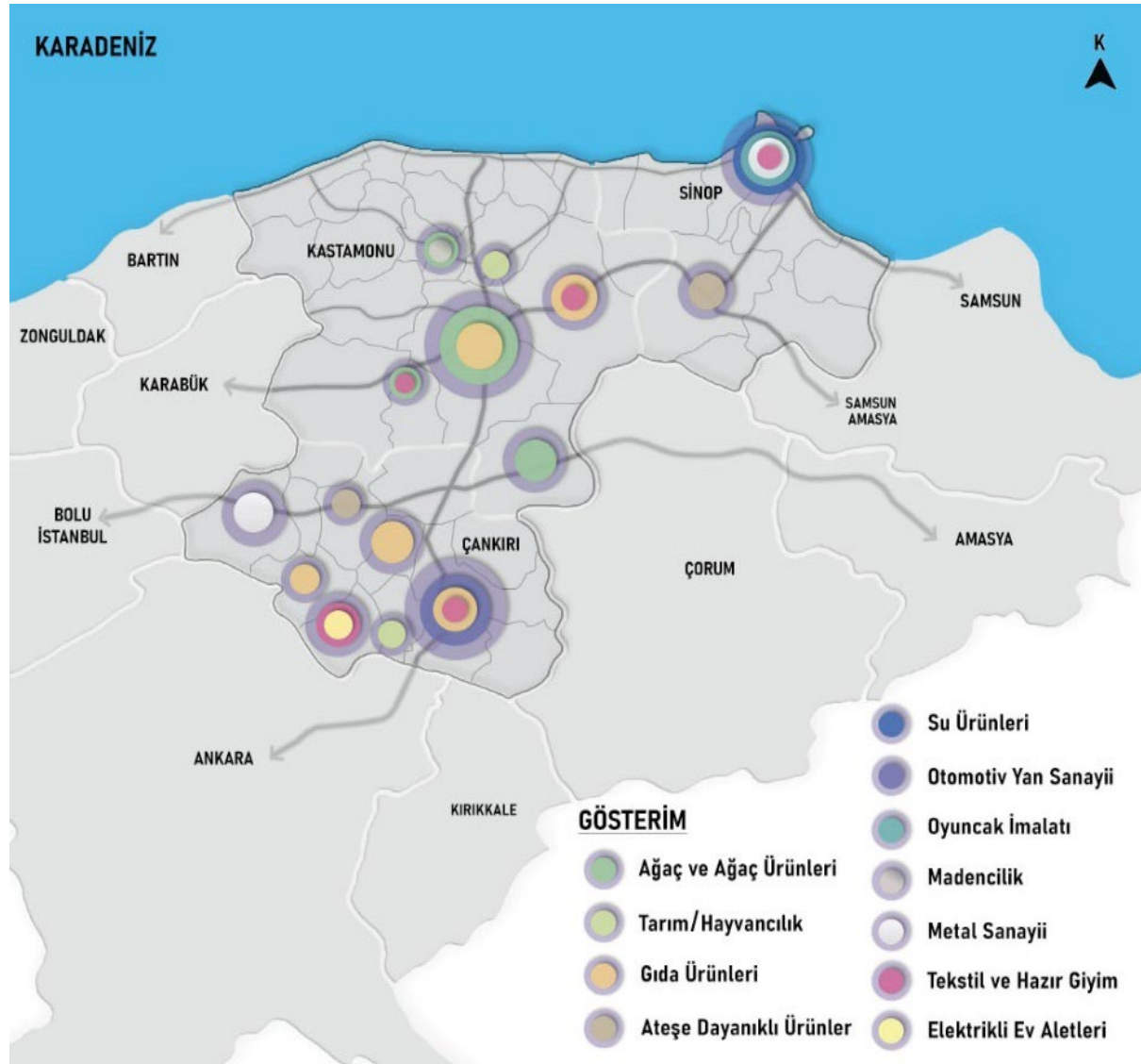
Batı Karadeniz Sahil Yolu'nun yapımı gibi ulaşım alanındaki gelişmeler ile birlikte bölgenin erişilebilirliğin artması ve başta İstanbul, Ankara ve Kocaeli olmak üzere belirlenen diğer yakın iç pazarlar ile ticari ilişkileri gelişmesi beklenmektedir. Kastamonu-İnebolu kara yolu bağlantısının iyileştirilmesiyle İnebolu Limanı'na erişimin kolaylaşması, limanın ticaret kapasitesinin artması ve böylece ihracat kapasitesinin artırılmasına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Diğer taraftan Çankırı ilinden geçen demir yolu güzergâhının Yakınkent OSB ile bağlantısı sağlanarak yük taşınabilecektir.

Şekil 5. TR82 Bölgesi Mekânsal Gelişme Şeması

TR82 Bölgesi'nin merkez ilçeleri dışında özellikle Çankırı ilçelerinde imalat sanayi yoğunlaşmaktadır. Çerkeş'te metal sanayii, Korgun'da gıda ürünleri, Şabanözü'nde tekstil-hazır giyim ve elektrikli ev aletleri, Orta'da gıda ürünleri, Kurşunlu'da metalik olmayan mineral ürünler (seramik) imalatı öne çıkmaktadır. Kastamonu ilçelerinde imalat sanayi Tosya'da ağaç ve ağaç ürünleri, Taşköprü'de gıda ürünleri ve tekstil-hazır giyim, Seydiler'de ağaç ve ağaç ürünleri, madencilik şeklinde yoğunlaşmaktadır. Devrekânî'de tarım ve hayvancılığa dayalı OSB'nin tamamlanması ile sektörün çeşitleneceği düşünülmektedir. Sinop'un ise Merkez ilçesi dışında imalat sanayii Boyabat'ta metalik olmayan mineral ürünler (tuğlacılık) şeklinde ön plana çıkmaktadır. Ayrıca Eldivan ve İhsangazi ilçelerine OSB kurulmasıyla bölgedeki üretimin artması ve çeşitlenmesi beklenmektedir.

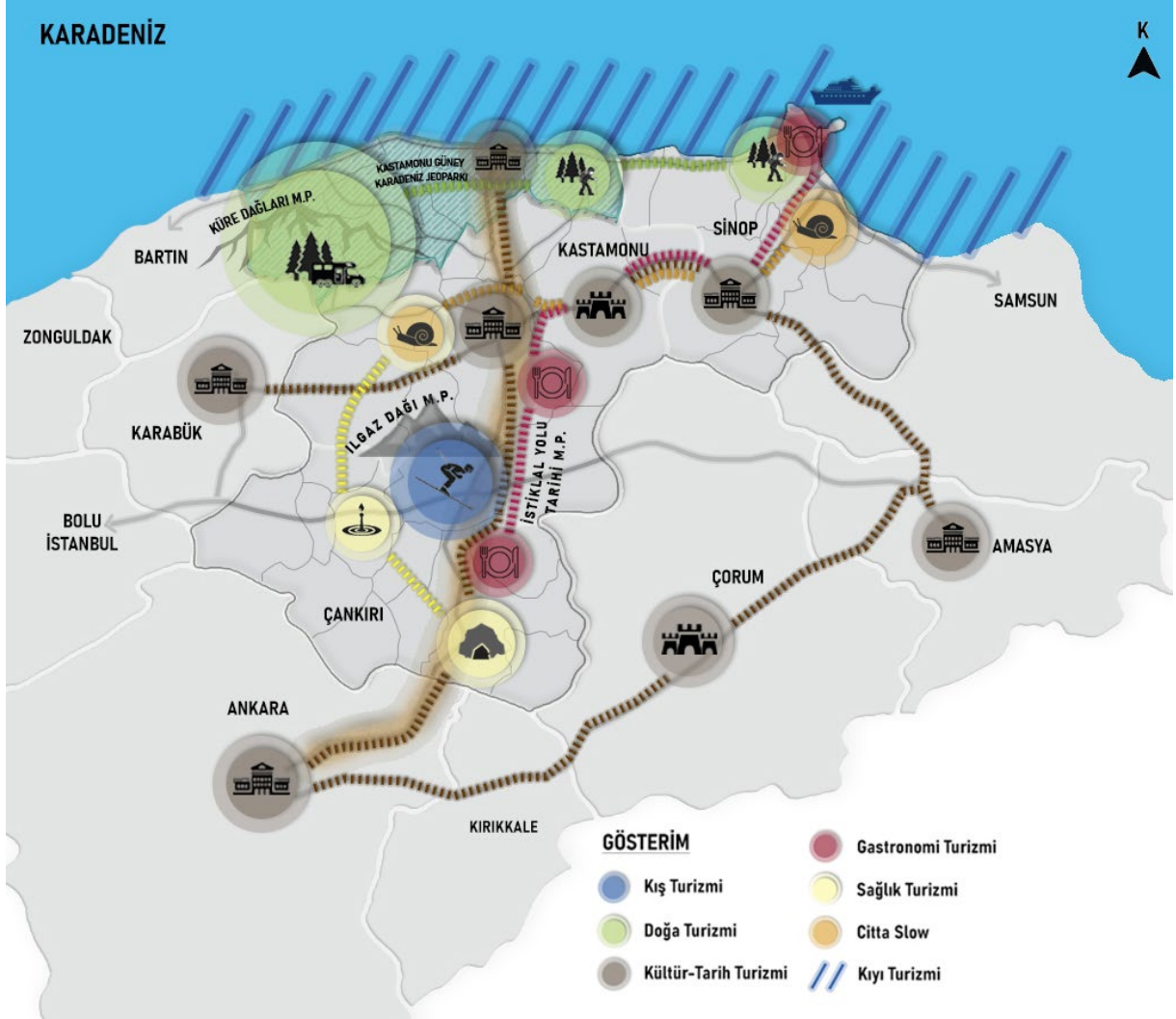
Şekil 6. TR82 Bölgesi'nde İmalat Sanayi Gelişimi

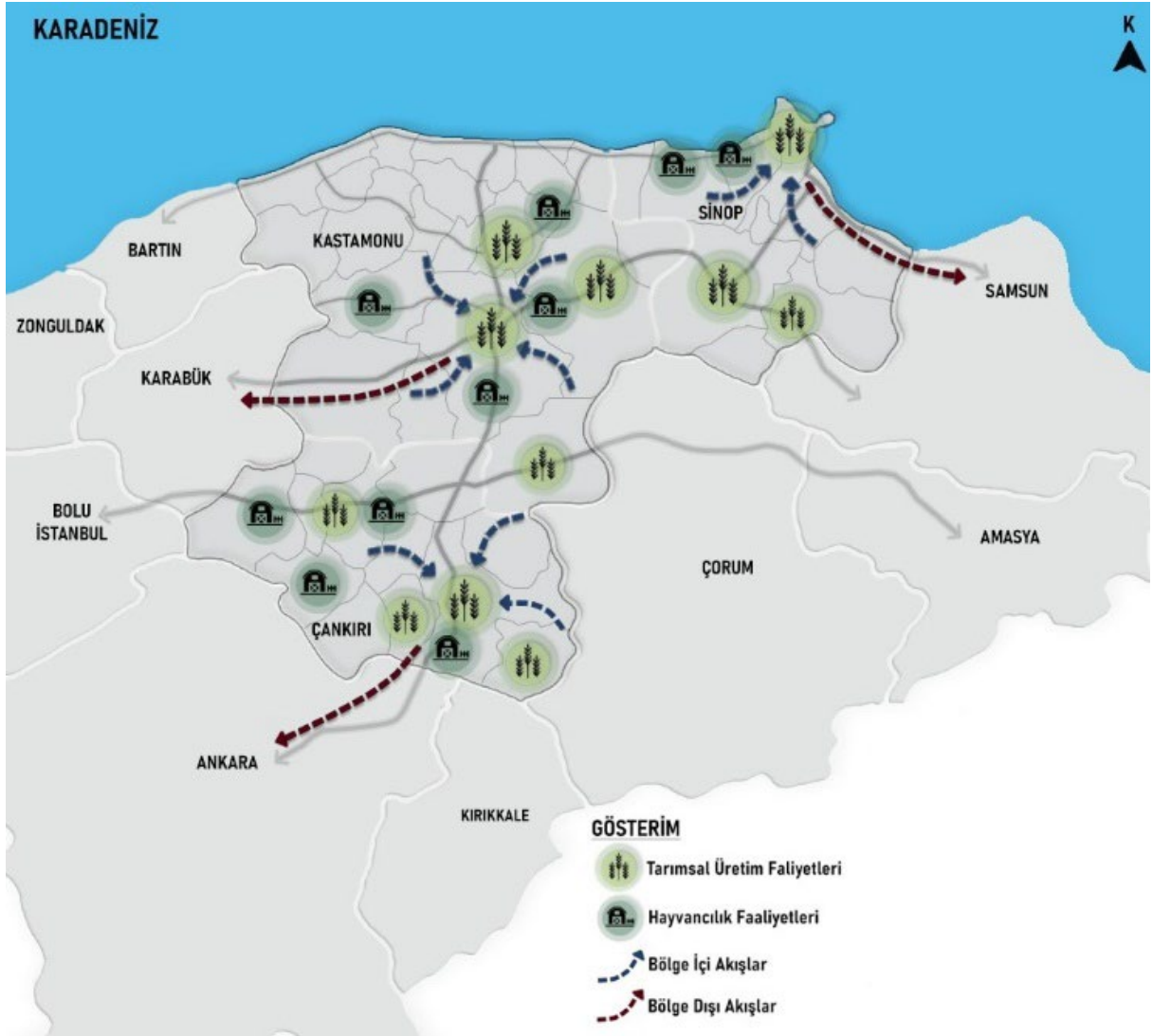
TR82 Bölgesi'nde yer alan Küre Dağları Milli Parkı, İstiklal Yolu Tarihi Milli Parkı ve Ilgaz Dağı Milli Parkı turizmi de çeşitlendirmektedir. TR82 Bölgesi doğa, kültür, tarih, gastronomi, sağlık ve kış turizmi gibi çeşitli turizm alanlarında gelişim göstermektedir. Azdavay-Pınarbaşı, Abana-Çatalzeytin, Erfelek-Sinop Merkez başlıca doğa turizmi odakları olarak ön plana çıkmaktadır. Ilgaz Dağı'ndaki kış turizmi faaliyetleri ülke içinde de önemli bir yere sahiptir. Diğer taraftan Kastamonu Merkez, İnebolu, Taşköprü

(Pompepolis Antik Kenti) ve Boyabat ilçeleri kültür-tarih turizminde katkı sağlamakta olup Çorum (Alacahöyük-Hattuşa), Amasya ve Safranbolu ile bu alanda ilişkileri geliştirilecektir. Bölgenin Merkez ilçeleri coğrafi işaretli önemli yöresel ürünleri ile gastronomi turizminde gelişim sağlamaktadır. Çankırı Merkez’de bulunan Tuz Mağarası, Kurşunlu’daki termal kaynaklar ve Daday Atlı Terapi Merkezi ile bölgedeki sağlık turizminin de gelişmesi beklenmektedir. Ayrıca Batı Karadeniz Sahil Yolu’nun tamamlanmasıyla birlikte Batı Karadeniz Destinasyonunun gelişmesine katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.

Şekil 7. TR82 Bölgesi’nde Turizm Gelişimi

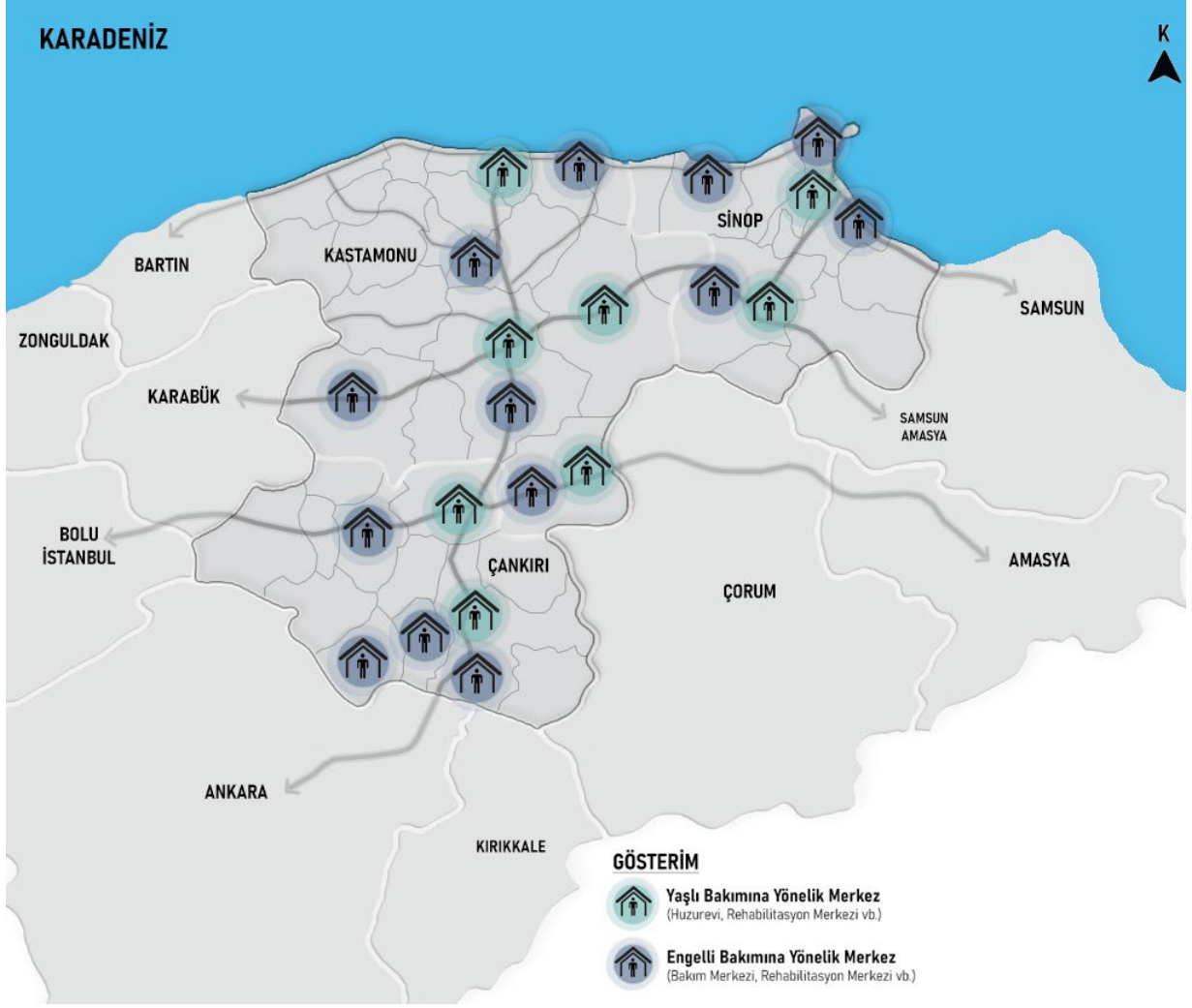

TR82 Bölgesi’nde coğrafi yapı nedeniyle tarım alanları kısıtlı olsa da kırsal alanlarda ana geçim kaynaklarının başında tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetleri gelmektedir. Bölgede tarımsal üretim odakları; Merkez ilçeler, Devrekani, Taşköprü, Tosya, Boyabat, Durağan, Kızılırmak, Eldivan ve Kurşunlu şeklindedir. Eldivan’da Seracılık İhtisas OSB kurulması ve Kurşunlu’da jeotermal seracılığın gelişmesi ile tarımsal üretim payının artacağı düşünülmektedir. Süt toplama merkezlerinin de kurulması ile Kastamonu Merkez, Devrekani, Taşköprü, Daday, Çankırı Merkez, Çerkeş, Kurşunlu, Orta, Sinop Merkez, Ayancık ve Erfelek ilçelerinde hayvancılık faaliyetlerinin gelişmesi beklenmektedir. Tarım ürünleri ile süt ve süt ürünlerinin Bölge içinde kırsal yerleşimlerden Merkez ilçelere ve bölge dışına ticari akışları sağlanacaktır.

Şekil 8. TR82 Bölgesi'nde Tarım ve Hayvancılık Gelişimi

TR82 Bölgesi'nde dezavantajlı gruplardan biri olan yaşlı nüfus oranı oldukça yüksek olmakla beraber plan dönemi boyunca bölge nüfusunun yaşlanmaya devam edeceği öngörülmektedir. Bu kapsamda yaşlı bakımına yönelik merkezler bölge için önem arz etmektedir. Kastamonu Merkez, Taşköprü, Tosya, İnebolu, Sinop Merkez, Boyabat, Çankırı Merkez ve Ilgaz ilçelerinde huzurevi, rehabilitasyon merkezi gibi yaşlı bakımına yönelik merkezlerle kapasite artırılabacaktır. Diğer taraftan bir diğer dezavantajlı grup olan engellilerin bakımına yönelik; Kastamonu Merkez, Abana, Araç, Seydiler, Tosya, Çankırı Merkez, Eldivan, Şabanözü, Kurşunlu, Sinop Merkez, Ayancık, Boyabat ve Gerze ilçelerinde kapasite gelişecektir.

Şekil 9. TR82 Bölgesi'nde Yaşlı ve Engelli Bakımına Yönelik Merkezler

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ İLİŞKİSİ

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Bölge Planı Hedefleri	1 YOKSULLUĞA SON	2 AÇLIĞA SON	3 SAĞLIK VE KALİTELİ YAŞAM	4 NİTELİKLİ EĞİTİM	5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ	6 TEMİZ SU VE SANİTASYON	7 ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ	8 İNSANA YAKINLAŞTIRILAN VE EKONOMİYİ BÜYÜTME	9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPIM	10 EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI	11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRCİLİKLER VE TOPLULUKLAR	12 SORUNLU ÜRETİM VE TÜKETİM	13 İKLİM EYLEMİ	14 SUDAN YASAM	15 KARASAL YAŞAM	16 BARIS, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR	17 AMACI ARKAN OYUNAKLIKLAR
Hedef 1.1.								◆	◆								
Hedef 1.2.				◆													
Hedef 1.3.																	◆
Hedef 1.4.							◆	◆				◆					
Hedef 1.5.								◆									
Hedef 2.1.								◆			◆						
Hedef 2.2.			◆			◆					◆						
Hedef 2.3.								◆			◆						
Hedef 2.4.	◆										◆	◆	◆				
Hedef 3.1.		◆												◆			
Hedef 3.2.		◆															
Hedef 3.3.																	◆
Hedef 3.4.		◆															
Hedef 4.1.										◆							
Hedef 4.2.				◆				◆									

PLANIN İZLENMESİ

Tablo 21. Bölge Planı Performans Göstergeleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Stratejik Öncelik 1 – İmalat Sanayiinde Rekabet Gücünün Artırılması					
Bölgede Kişi Başına Düşen GSYH	Cari fiyatlarla il düzeyinde gayri safi yurt içi hâsılanın yıl ortası il nüfus tahminine bölünmesi ile bulunan değer	Dolar	6.988 (2021)	8.000 USD	TÜİK
İhracat Tutarı	Bölgede üretilen mal veya hizmetlerin yurt dışına satışı	Dolar	669.685 (2022)	1,5 Milyar	TÜİK
İhraç Edilen Ürünün Net Kilogram Değeri	İhraç edilen ürünün kilogram başına net değeri	Dolar	1,43 (2021)	3	GBS
Bölgesel AR-GE Harcaması	İşletmelerin gelir tablolarında yer alan Ar-Ge harcamaları	Türk Lirası	38.088.232 (2020)	100 Milyon (2023 fiyatlarıyla)	GBS
İmalat Sanayiide Ortalama Ücret	İmalat sanayi sektöründe çalışanların aldıkları ortalama ücret	Türk Lirası	4,56 Bin (2021)	5,5 Bin (2021 fiyatlarıyla)	GBS
Patent Sayısı	Sınırlı bir süre ve yer için sahibine, üçüncü kişiler tarafından buluşun izinsiz olarak üretilmesini, satılmasını, kullanılmasını vb. engelleme amacıyla verilen belge	Adet	21 (2018-2022)	30	Türk Patent ve Marka Kurumu
Faydalı Model Sayısı	Sınırlı bir süre ve yer için sahibine, üçüncü kişiler tarafından buluşun izinsiz olarak üretilmesini, satılmasını, kullanılmasını vb. engelleme amacıyla verilen belge	Adet	21 (2018-2022)	28	Türk Patent ve Marka Kurumu
Düşük Teknolojinin İmalat Sanayi Üretimindeki Payı	İmalat sanayi toplam üretiminde düşük teknoloji ürünlerinin payı	Yüzde	59,7 (2019)	49,7	GBS
Teknokent Sayısı	Yükseköğretim kurumu ve araştırma merkezleri ile ilişkili, bünyesinde bilgiye ve ileri teknolojilere dayalı sanayi firmalarının kurulup gelişmesini teşvik etmek üzere tasarlanmış teşebbüsler	Adet	2 (2022)	3	GBS

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Öğrenci Sayısı	Mesleki ve Teknik liselerde öğrenim gören öğrenciler	Kişi	20.394 (2021-2022)	26.000	MEB
Sanayide İstihdam Edilen Yükseköğretim Mezunlarının Toplam Sanayi İstihdamı İçindeki Oranı	Sanayi sektöründe çalışanların içindeki yükseköğretim mezunlarının payı	Yüzde	12,28 (2021)	%15	TÜİK
Mesleki Eğitim Merkezinde Toplam Öğrenim Gören Öğrenci Sayısı	Mesleki Eğitim Merkezlerinde öğrenim gören öğrenciler	Kişi	3158 (2022)	5600	MEB
Mesleki Eğitim Merkezi	Mesleki eğitim verilen kurumlar	Adet	10 (2023)	13	MEB
İmalat Sanayiinde Düşük Teknoloji Ürünlerin Toplam İhracattaki Payı	Bölgeden yapılan toplam ihracat içinde imalat sanayiindeki düşük teknoloji ürünlerinin payı	Yüzde	%18,44 (2021)	%10	GBS
İhracat Yapan İşyeri Sayısı	Ürettikleri mal veya hizmetlerinin yurt dışına satışını yapan girişimler	Adet	139 (2021)	160	GBS
İhtiyaç Fazlası Olarak Sisteme Verilen Enerji Miktarı	Lisanssız elektrik üretim tesislerinden sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji	MWh	111.950,89 (2021)	125.000 MWh	EPDK
Verimlilik Artırıcı Proje (VAP) Sayısı	Gereksiz enerji kullanımının, atık enerjinin, enerji kayıp ve kaçaklarının önlenmesi veya en aza indirilmesi ile birlikte atık enerjinin geri kazanılması gibi konulardaki çözümleri de kapsayan projeler	Adet	0 (2022)	5	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Sfır Atık Belgesi Alan Firma Sayısı	Sfır atık yönetimini kuran ve işleten firmalar	Adet	176 (2022)	500	Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri
Yeni Kurulan Firma Sayısı	Faaliyete geçen firmalar	Adet	376 (2021)	600	TOBB

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
OSB Alan Büyüklüğü	Bölgedeki OSB'lerin toplam alanı	Hektar	1.543 (2022)	2.000	OSB'ler
Yeni Kurulan KSS Sayısı	Yeni faaliyet geçen KSS'ler	Adet	0 (2023)	3	TSO'lar
Tevsi/Yeni yatırım Teşvik belgesi sayısı	Yeni yatırımların teşvik edilmesi amacıyla düzenlenen belgeler	Adet	97 (2022)	149	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Demir Yolu Bağlantısı Olan OSB Sayısı	Demir yolu ağına bağlantısı sağlanan OSB'ler	Adet	0 (2023)	3	OSB'ler
Atık Arıtma Tesisi Olan OSB Sayısı	Bünyesinde atık arıtma tesisi bulunduran OSB'ler	Adet	1 (2022)	3	OSB'ler
Stratejik Öncelik 2 – Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması					
Katılım Sağlanan Uluslararası Ağ Sayısı	Üye olunan uluslararası ağlar	Adet	2 (2023)	6	UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Citta Slow Türkiye
Toplam Geceleme Sayısı	Konaklama tesislerinde konaklayan turistlerin tesislerde geçirdikleri gecelerin sayısı	Adet	979.024 (2022)	1.600.000	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Ortalama Kalış Süresi	Bir otel, ilçe veya şehirde yapılan gecelemlerin, tesis giriş sayısına bölünmesi ile bulunan, giriş başına ortalama geceleme sayısı	Gün	1,89 (2021)	3	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Turizm Hizmetleri Memnuniyet Düzeyi	Memnuniyet araştırmalarına göre turizm hizmetlerinden duyulan memnuniyet	Yüzde	80,4 (2021)	85	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Gastronomi Merkezi Sayısı	Yöresel yemeklerin sunulduğu işletme	Adet	0 (2023)	1	Belediyeler
Hizmete Sunulan Bisiklet Yolu Uzunluğu	Motorlu taşıt trafiğinden ayrılan ve bisikletlilerin kullanımına ayrılan yol	Kilometre	0 (2023)	125	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Hizmete Sunulan Trekking Yolu Uzunluğu	Doğa yürüyüşü için ayrılan yol	Kilometre	0 (2023)	350	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
4 ve 5 Yıldızlı Otel Sayısı	Konaklama hizmet düzeyinin yüksek olduğu oteller	Adet	4 (2023)	6	Kültür ve Turizm Bakanlığı

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Kişi Başına Düşen Sinema Koltuk Sayısı	Bölgedeki toplam sinema koltuk sayısının toplam nüfusuna oranı	Adet	0,0033 (2022)	0,0044	TÜİK
Kişi Başına Düşen Tiyatro Koltuk Sayısı	Bölgedeki toplam tiyatro koltuk sayısının toplam nüfusuna oranı	Adet	0,006 (2022)	0,008	TÜİK
Sokak Sağlıklaştırması Yapılan Alan	Sağlıklaştırma çalışmaları yapılan tarihi alan	Hektar	0 (2023)	5	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri
İşlevlendirilen Yapı Sayısı	Restore edilerek ticaret, turizm gibi işlevler kazandırılan tarihi yapılar	Adet	0 (2023)	50	İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri
İçme ve Kullanma Suyu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı	İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	Yüzde	%54,2 (2020)	%57	TÜİK
Başvurulan Uluslararası Ağ Sayısı	Gerekli kriterlerin sağlanması ile başvuru yapılan uluslararası ağlar	Adet	1 (2023)	4	UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Citta Slow Türkiye
AFAD Tarafından Eğitim Verilen Kişi Sayısı	AFAD'ın bilinçlendirme ve farkındalık eğitimi verdiği kişi sayısı	Kişi	385.496 (2022)	500.000	AFAD İl Müdürlükleri
İRAP'ların Gerçekleşme Düzeyi	İl Afet Risk Azaltma Planlarında belirlenen eylemlerin gerçekleşmeleri	Yüzde	Kastamonu %51 Çankırı %33 Sinop %32 (2023)	%100	AFAD İl Müdürlükleri
Sıfır Atık Belgesi Alan Bina Sayısı	Sıfır atık yönetimini kuran ve işleten binalar	Adet	1263 (2018-2021)	2000 (2018-2028)	Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlükleri
Stratejik Öncelik 3 – Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması					
Toplam Bitkisel Üretim Değeri	Üretim miktarı ile fiyatın çarpımından elde edilen satış değerinin pazarlama oranları ile çarpımından pazarlanan satış değeri	Bin Türk Lirası	2.440.121 (2021)	3.000.000	TÜİK

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Ekilen Tarım Alanının Toplam Tarım Alanı İçindeki Payı	Ekilen tarım alanının toplam tarım alanı içindeki payı	Yüzde	78,5 (2021)	85	TÜİK
ÇKS Üye Sayısı	Çiftçi Kayıt Sistemine üye olan çiftçiler	Adet	39.308 (2021)	39.308	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Üretilen Süt Miktarı	Üretilen süt miktarı	Ton	684.214 (2019)	750.000	TÜİK
Büyükbaş Hayvan Sayısı	Büyükbaş hayvan sayısı	Adet	521.414 (2021)	550.000	TÜİK
Üretilen Yem Bitkileri Miktarı	Üretilen yem bitkileri miktarı	Ton	994.522 (2021)	1.200.000	TÜİK
Üretilen Bal Miktarı	Üretilen bal miktarı	Ton	1.270 (2022)	2.000	TÜİK
Üretilen Balık Miktarı	Üretilen balık miktarı	Kilogram	15.895.147 (2020)	18.000.000	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri
Balık Çiftliği Sayısı	Balık yetiştiriciliği yapılan çiftlikler	Adet	39 (2021)	50	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri
Kurulan İhtisas OSB Sayısı	Özel bir alanda ihtisaslaşmış OSB'ler	Adet	(2023)	2	İl Tarım ve Orman Müdürlükleri
Kooperatif, Birlik, Oda Üyesi Sayısı	Bölgede faaliyet gösteren kooperatif, birlik ve odaların üye sayıları	Adet	128.726 (2021)	130.000	İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Örtü Altı Tarım Alanı	Seracılık yapılan alanlar	Dekar	1.036 (2022)	5.000	TÜİK
Tarımsal Makine Sayısı	Traktör ve diğer tarımsal aletlerin sayısı	Adet	272.063 (2022)	285.000	TÜİK
Stratejik Öncelik 4 – Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması					
Engelliler İçin Açılan Özel Tesis Sayısı	Engellilere yönelik özel tesisler	Adet	1 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Huzurevi Sayısı	Yaşlı veya engelli bireylerin yatılı bakımının yapıldığı tesisler	Adet	7 (2023)	10	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Huzurevi Kapasitesi	Yaşlı veya engelli bireylerin yatılı bakımının yapıldığı tesislerin kişi kapasitesi	Kişi	471 (2023)	700	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Kreş Sayısı	0-36 aylık çocukların bakım, eğitim ve öğretimlerinin sağlandığı kurumlar	Adet	7 (2023)	15	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Kreş Kapasitesi	0-36 aylık çocukların bakım, eğitim ve öğretimlerinin sağlandığı kurumların kapasitesi	Kişi	398 (2023)	700	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Yaşlı Rehabilitasyon Merkezi Sayısı	Yaşlı bireylerin rehabilitasyonlarının veya özel bakımlarını sağlandığı merkezler	Adet	4 (2023)	5	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Engelli Rehabilitasyon Merkezi Kapasitesi	Engelli bireylere özel eğitim verilen ve tedavi sunulan merkezlerin kapasitesi	Kişi	148 (2023)	200	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Engelliler İçin Faaliyet Gösteren Merkez Sayısı	Engelli bireylere özel faaliyetlerin gerçekleştirildiği merkezler	Adet	1 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Yaşlılara Yönelik Faaliyet Gösteren Merkez Sayısı	Yaşlı bireylere özel faaliyetlerin gerçekleştirildiği kafe, lokal vb. merkezler	Adet	2 (2023)	3	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağına Başvuran Belediye Sayısı	Dünya Sağlık Örgütü Yaşlı Dostu Şehirler ve Topluluklar Küresel Ağına yapılan başvuru	Adet	0 (2023)	2	Dünya Sağlık Örgütü
Engellilere Yönelik Yapılan Korumalı İş Yeri Sayısı	İş gücü piyasasına kazandırılmaları güç olan engelli bireylere istihdam oluşturmak amacıyla teknik ve mali yönden desteklenen ve çalışma ortamı özel olarak düzenlenen iş yerleri	Sayı	0 (2023)	1	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri
Bölgede İstihdam Edilen Engelli Sayısı	Ekonomik faaliyetlerde çalıştırılan engelli iş gücü	Kişi	1.007 (2022)	1.300	İŞKUR

Performans Göstergesi	Verinin Tanımı	Birim	Mevcut Durum	2028 Yılı Hedef Değer	Veri Kaynağı
Kurulan Girişimcilik Merkezi Sayısı	Girişimcilerin fikirlerini hayata geçirmek ve geliştirmek üzere kurulan iş geliştirme merkezleri	Adet	0 (2023)	1	Belediyeler
Lisans ve Üstü Eğitime Sahip Kadınların İşsizlik Oranı	Lisans ve üstü eğitime sahip kadınların toplam işsiz kadınlara oranı	Yüzde	12,8 (2021)	9	TÜİK

KAYNAKÇA

- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2007). Türkiye Turizm Stratejisi 2023.
- Nilson, E. J. (2009). Perspectives on the European Union - Regions in Europe. Karlskrona, İsveç.
- OECD. (2022, 9 3). Glossary of Statistical Terms. <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3163> adresinden alındı
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (a). Bölgesel Kalkınma Ulusal Stratejisi 2024-2028.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (b). İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Araştırması 2017.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (c). İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Araştırması 2022.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü. (d). Türkiye’de Kentsel ve Kırsal Yerleşim Sistemleri Araştırması Projesi Anket Verileri.
- Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2023). On İkinci Kalkınma Planı.
- Tarım ve Orman Bakanlığı. (2020). Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (a). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi İstatistikleri. adresinden alındı
- Türkiye İstatistik Kurumu. (b). Kent-Kır Nüfus İstatistikleri- 2022.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (c). İşgücü İstatistikleri.
- United Nations. (2022). <https://www.un.org/en/climatechange/what-is-climate-change> adresinden alındı
- WEF. (1996). World Competitiveness Yearbook 1996.

EK-1**TR82 Bölgesi 2024-2028 Bölge Planı Örnek Yatırım Fırsatı ve Proje Fikri Künyeleri¹****KÜNYE 1**

Proje adı	Dış Ticaret İstihbarat Merkezinin Kurulması
Proje konusu	Rekabetçilik, Dış Ticaret
Proje Özeti	Proje ile firmaların yurt dışında hedef pazarlar bulması ve potansiyel müşterilerini tespit edebilmesi amacıyla ticari bilgi ve istihbarat sağlayan kurumsal yapı olan dış ticaret istihbarat merkezi kurularak hedef pazar araştırması, hedef müşteri araştırması, rekabetçi ithalat araştırması, uluslararası ihale sorgulama gibi konularda hizmet verilecektir. Bölgede faaliyet gösteren firmalara operasyonel ihracat yetkinliği kazandırma hedefiyle eğitimler verilecektir. Hizmet alan firmaların personeline verilecek eğitimlerle firma bünyesinde ihracat departmanlarının etkin bir şekilde işletilmesi hedeflenmektedir.
Sektör	70. İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri
Projenin amacı	TR82 Bölgesi ihracatının artırılması ve ihracatta pazar çeşitliliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	TR82 Bölgesi, 2023 yılı ihracat tutarları bakımından düzey 2 bölgeleri arasında ihracat tutarı en düşük dördüncü bölge konumundadır. Dolayısıyla proje ile bölgenin hâlihazırda düşük olan ihracat kapasitesinin iyileştirilmesi, ihracata yönelik satış ve pazarlama becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	Eğitim verilen kişi sayısı: 50 kişi
Proje yürütücüsü	Ticaret ve Sanayi Odaları
Uygulama yeri	Kastamonu, Çankırı, Sinop İl Merkezleri (Tosya, Taşköprü, İnebolu, Boyabat)
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	175.540 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	35 kişi
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Bölgede faaliyet gösteren firmalar, genç işsizler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı 17. Amaçlar İçin Ortaklıklar
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.2. İnsan Kaynakları Niteliği Artırılacaktır Hedef 1.3. İhracat Kapasitesi ve Niteliği Artırılacaktır

¹Bu proje fikirleri bölge planı kapsamında yapılan sosyo ekonomik analizler ve saha çalışmaları çerçevesinde ilgili paydaşlarla örnek olarak geliştirilmiş olup bölge planlarının hayata geçirilmesi için gereken bütün projeleri kapsamamaktadır. Ayrıca bu projeler, proje konusunun tabi olduğu mevzuat çerçevesinde izin, onay, görüş ve ruhsat gibi gerekli ön koşulların yerine getirilmesi halinde uygulanabilecektir.

KÜNYE 2

Proje adı	Ahşap Kent
Proje konusu	Kuluçka Merkezi
Proje Özeti	Bu proje ile İŞGEM gibi küçük ölçekli atölyelerde üretim yaparak büyüyen ancak OSB'de yer alacak kadar ölçeklendirilemeyen ahşap sektöründeki işletmelere yönelik bir ara model geliştirilecektir. Kuluçka merkezi olarak kurgulanan projede işlikler, ortak inovasyon ve tasarım merkezi, ortak kullanım tesisi ve aktivite alanları yer alacaktır. Ahşap Kent bir fabrika ölçeğinde kurulacak olup yapı içinde firmalar kendilerine ait işliklere sahip olacaktır. İşlikler bedeli karşılığında kiralanacaktır. Firmalar kendi işliklerinde yer alan makine ekipmanların yapamayacağı veya yapmalarının maliyet etkin olmadığı işleri, ortak kullanım tesisinin makine ekipman parkının ve çalışanların yetenek ve imkanlarını kullanarak yapacaklardır/yaptıracaklardır. Firmalar ortak ve bireysel aktivitelerini (sergi, B2B görüşmesi vb.) gerçekleştirmek için Ahşap Kent bünyesindeki fiziki ve teknik imkânları kullanabileceklerdir.
Sektör	16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek eşyaların imalatı
Projenin amacı	Ahşap girişimciliğinin desteklenmesi, ahşap sektöründeki insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi, ahşap sektörünün ortak üretim ve tasarım ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Kastamonu'da ağaç ve ağaç ürünleri imalatında ulusal düzeyde de öneme sahip, üretim kapasitesi yüksek firmalar faaliyet göstermektedir; ancak orta ölçekli firmalar için yeterli büyüklükte üretim alanları bulunmamaktadır. Bu ihtiyacı gidermek amacıyla söz konusu proje ile ağaç ve ağaç ürünleri imalatı sektöründe bir ara sanayi alanı modeli oluşturulacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	1000 m ² büyüklükte 10 iş yeri 10.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	OSB, TSO, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği
Uygulama yeri	Kastamonu/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	2.600.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	100 kişi
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Ahşap oyuncak firmaları, masif ahşap mobilya firmaları, ahşap oymacılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

KÜNYE 3

Proje adı	KOBİ Destek Merkezi
Proje konusu	Su Ürünleri ve Turizm Sektörlerine Yönelik Kobi Destek Merkezi
Proje Özeti	KOBİ Destek Merkezi ile mevcut KOBİ'lerin rekabet gücünün artırılması ve insan kaynakları kapasitesinin ve girişimciliğin geliştirilmesi için eğitimler ve danışmanlık hizmetleri yoluyla su ürünleri ve turizm sektörlerinde yer alan KOBİ'lere hizmet verilecektir.
Sektör	10. Gıda ürünlerinin imalatı 55. Konaklama 70. İdare merkezi faaliyetleri; idari danışmanlık faaliyetleri
Projenin amacı	Hedef sektörlerde yer alan işletmeler ve kooperatifler tarafından sunulan hizmetlerin iyileştirilmesi ile birlikte KOBİ Destek Merkezi tarafından sunulacak olan eğitim/danışmanlık hizmetleri yoluyla hedef sektörlerde yer alan işletmelere destek sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca yönetim desteği ve beceri geliştirme programları aracılığıyla yeni işletmelerin oluşması beklenmektedir.
Projenin bölge için önemi	Su ürünleri, Sinop ekonomisinde temel sektörlerden biri olmakla birlikte kurulumu tamamlanan ve küçük ve orta ölçekli balıkçılara hizmet veren Su Ürünleri İşleme, Şoklama ve Depolama Tesisi ile de sektörün büyümesi beklenmektedir. Diğer taraftan Sinop'ta doğa, gastronomi, deniz turizmi gibi çeşitli turizm alanları da ön plana çıkmaktadır. Bu proje ile Sinop ilinde önemli bir yere sahip olan su ürünleri ve turizm sektöründeki KOBİ'lerin kapasitelerinin geliştirilmesine ve yeni girişimlerin oluşmasına katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Yılda danışmanlık verilen KOBİ sayısı: 100
Proje yürütücüsü	Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
Uygulama yeri	Sinop/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	216.500 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	80
Proje uygulama süresi	18-24 ay
Projenin hedef kitlesi	Su ürünleri ve turizm sektörlerinde yer alan KOBİ'ler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 14. Sudaki Yaşam
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır Hedef 1.2. İnsan Kaynakları Niteliği Artırılacaktır

KÜNYE 4

Proje adı	Çankırı ve Sinop Toplu Konut Projesi
Proje konusu	Konut Üretimi
Proje Özeti	Konut stoku sorunu yaşanan Çankırı Merkez ve Sinop Merkez ilçelerinde bölgenin dokusuyla uyumlu olarak konut ve yaşam alanları inşa edilecektir.
Sektör	41. Bina inşaatı
Projenin amacı	Konut ve altyapı sorunları yaşanan Çankırı ve Sinop illerinde konut üretiminin artırılması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	TR82 Bölgesi illerinden Çankırı ve Sinop'ta konut arzının yeterli düzeyde olmamasının yanı sıra mevcut konutların kira/satış bedelleri yüksektir. Söz konusu proje ile konut arzı ve altyapı konusunda sorun yaşanan Çankırı ve Sinop illerinde konut arzının artırılmasıyla konuta erişimin kolaylaşmasına katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Çankırı'da üretilecek konut: 1.000 Sinop'ta üretilecek konut: 1.000
Proje yürütücüsü	İlgili Kamu Kurumları
Uygulama yeri	Çankırı/Merkez ve Sinop/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	112.495.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	-
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Çankırı ve Sinop halkı, Yerel Yönetimler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 2. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması Hedef 2.2. Kentsel ve Kırsal Yaşam Kalitesi İyileştirilecektir

KÜNYE 5

Proje adı	Örnek Köy Projesi
Proje konusu	Kırsal Turizm
Proje Özeti	Proje ile bölgenin en önemli destinasyonlarından biri haline gelen Horma Kanyonu yürüyüş yolunun varış noktası olan İlica Köyü, güncellenen Küre Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi'ne göre yenilenerek örnek köy haline getirilecektir. Köy pansiyonculuğu yapmayı taahhüt edecek kişiler desteklenerek gelir elde etmeleri sağlanacaktır. Ayrıca köy kooperatifleri kurularak hediyelik ürün satışları, restoran gibi hizmetlerin sunulması yoluyla kooperatif ile ortak iş yapma kültürü teşvik edilecek ve gelirlerin artırılması sağlanacaktır.
Sektör	41. Bina inşaatı 55. Konaklama
Projenin amacı	Horma Kanyonu'nun varış noktası olan İlica Köyü'nde yerel mimariye uygun sağlıklılaştırma ve yeniden işlevlendirme çalışmalarının yapılması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Kastamonu için önemli bir turizm unsuru olan Horma Kanyonu'nu 2022 yılında 150 bin kişi ziyaret etmiş olup sonraki dönemler için bu sayının hızla artması beklenmektedir. Bu proje ile ziyaretçilerin yürüyüş yolunun varış noktasında yer alan İlica Köyü'nde daha kaliteli ve uzun zaman geçirmeleri, böylece ziyaretçi memnuniyetinin artırılması sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Sağlıklılaştırma yapılan köy sayısı: 1 Eğitim verilen kişi: 30 kişi Kurulan köy kooperatifi sayısı: 1 Ev Pansiyonculuğu yapan hane sayısı: 5 hane
Proje yürütücüsü	Yerel Yönetim ve İlgili Kamu Kurumları
Uygulama yeri	Kastamonu/Pınarbaşı
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	1.514.355 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	20 kişi
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Destinasyonu ziyaret eden turistler, köy halkı
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 2. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması Hedef 2.2. Batı Karadeniz Destinasyonu ve Turizm Rotaları Geliştirilecektir

KÜNYE 6²

Proje adı	Ekolojik Karavan Park Alanı Projesi
Proje konusu	Alternatif Turizm
Proje Özeti	Karavan kullanıcılarının Çankırı ilini ziyaret etmek istediklerinde hâlihazırda kullanımlarına açık olan bir karavan park alanı bulunmamakta olup bu ihtiyacın giderilebilmesi için bir karavan park alanı oluşturulacaktır. Karavan park alanında güvenlik, su, elektrik, atık su boşaltma sistemi, tuvalet boşaltma sistemi, tuvalet, duş, çamaşırhane, market ve çöp hizmetleri yer alacaktır. Karavan park alanında verilecek hizmetler koşullar elverdiğince ekolojik uygulamaları içerecektir. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı, yağmur suyu hasadı, sıfır atık uygulaması ve organik atıklardan kompost yapılması uygulamalarını içerecek karavan park alanı, karbon ayak izini azaltacağı gibi turizm uygulamaları açısından örnek teşkil edecektir.
Sektör	55. Konaklama
Projenin amacı	Çankırı ilinde yapılması planlanan karavan park alanı ile karavan kullanıcıları tarafından şehirde bulunan turizm unsurlarına yapılan ziyaretlerin artırılması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Çankırı ilinde Buğday Pazarı Medresesi, Çivitçioğlu Medresesi, Ferit Akalın Radyo ve İletişim Müzesi vb. birçok kültür turizmi unsuru yer almasının yanı sıra Tuz Mağarası, Kadınçayırı Tabiat Parkı, Ilgaz Dağı Milli Parkı gibi çeşitli unsurları da ön plandadır. Öte yandan karavan ile Çankırı'yı ziyaret etmek isteyen karavan kullanıcıları için park alanı bulunmamaktadır. Bu nedenle proje ile Çankırı ilindeki karavan park alanı ihtiyacı giderilerek bölgede karavan turizminin gelişmesine ve turizm imkânlarının çeşitlenmesine katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	12.000 m ² alan üzerine kurulu 10 ünitelik park alanı
Proje yürütücüsü	Yerel Yönetim
Uygulama yeri	Çankırı/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	86.535 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	4 kişi
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Karavan kullanıcıları
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 2. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması Hedef 2.1. Batı Karadeniz Destinasyonu ve Turizm Rotaları Geliştirilecektir

² Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

KÜNYE 7

Proje adı	Et İşleme Tesisi
Proje konusu	Tarımsal Sanayi
Proje Özeti	Proje ile Kastamonu'da et işleme tesisi kurulması planlanmaktadır. Hayvan kesimleri Kastamonu Belediyesinin kesimhanesinde yapıldıktan sonra etlerin işlenmesi amacıyla tesise gönderilecektir. Tesiste, etlerin işlenmesi ile türev ürünlerin üretilmesi, paketlenmesi ve satışa hazır hale gelmesi sağlanacaktır.
Sektör	10. Gıda ürünlerinin imalatı
Projenin amacı	Kurulacak et işleme tesisinde üretilen etin işlenmesi ve istihdam sağlanması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	YER-SİS'in kırsal anket çalışması sonuçlarına göre Kastamonu'nun kırsal yerleşimlerinde, tarım ve hayvancılık faaliyetleri ana geçim kaynaklarının başında gelmektedir. Kastamonu'da hayvan sayısında yıllara göre artış görülmekte olup özellikle canlı ağırlığı 1100-1400 kg ve %58 oran ile et randımanı yüksek olan simental ırkı sığır yetiştiriciliği yaygındır. Bu proje ile hayvancılık faaliyetlerinin önemli bir gelir kaynağı olduğu TR82 Bölgesi'nin kırsal yerleşimlerinde üretilen et ve et ürünlerinin katma değerinin artırılması sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	Yıllık 1.000 ton karkas et üretimi, 2.500 m ² tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	1.427.820 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	50 kişi
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Çiftçiler, kasaplar, şarküteriler, bölge halkı
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	2. Açlığa Son 8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması Hedef 3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

KÜNYE 8

Proje adı	Açık Deniz Balık Yetiştiriciliği
Proje konusu	Su Ürünleri Üretimi
Proje Özeti	Kastamonu ve Sinop kıyılarında kurulacak olan deniz kafesleri ile birlikte Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen açık deniz yetiştirme sahalarında tüketime uygun deniz balığı üretimi yapılacaktır.
Sektör	03. Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği
Projenin amacı	Balık üretiminin artırılması ve kırsalda gelir çeşitlendirmesi amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Karadeniz'e kıyısı olan Kastamonu ve Sinop illerinde su ürünleri önemli bir sektör konumundadır. Ayrıca Sinop'ta kurulan Su Ürünleri İşleme, Şoklama ve Depolama Tesisi ile birlikte bölgede su ürünleri sektörünün büyümesi beklenmektedir. Günlük 60 ton ürün şoklama kapasitesi olan tesis için su ürünleri üretiminin de artırılması gerekmektedir. Böylece proje ile Kastamonu ve Sinop kıyılarında balık yetiştiriciliği kapasitesi artırılarak su ürünleri sektörünün gelişimine katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	1.000 ton/yıl
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu ve Sinop sahil şeridi
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	865.345 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	20 kişi
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Su ürünleri yetiştiricileri ve yetiştirici birlikleri, Sinop Balık İşleme Ortak Kullanım Tesisi
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	14. Sudaki Yaşam
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması Hedef 3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

KÜNYE 9

Proje adı	Tarımsal Soğuk Hava Deposu
Proje konusu	Tarımsal Üretim
Proje Özeti	Proje ile Kastamonu, Çankırı ve Sinop illerinde, her ilde üçer adet olmak üzere toplam dokuz adet tarımsal soğuk hava deposu kurulması planlanmaktadır. TR82 Bölgesi Soğuk Hava Deposu İhtiyaç Analizi Raporu ile bölgede üretilen yaş meyve, sebze, muhtelif gıda ve tarımsal ürünlerin soğuk hava deposu ihtiyacı belirlenecektir. Analiz sonucunda belirlenen ürünler için soğuk hava depoları kurulacak olup söz konusu ürünlerin soğuk hava deposunda muhafaza edilmesiyle birlikte taze bir şekilde tüketiciye ulaşması sağlanacak ve tedarik zinciri güçlendirilecektir.
Sektör	52. Taşımacılık için depolama ve destekleyici faaliyetler
Projenin amacı	Bölge'de üretilen tarımsal ürünlerin uygun koşullarda saklanarak katma değerinin ve arz sürekliliğinin artırılması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	TR82 Bölgesi kırsal yerleşimleri için tarımsal üretim faaliyetleri başlıca ana geçim kaynakları arasındadır. Ancak kırsalda üretilen ürünlerin muhafaza edilerek pazara sunulması konusunda sorun yaşanmaktadır. Ayrıca YER-SİS kırsal anket çalışması sonuçlarına göre 41 ilçesi bulunan bölgenin 28 ilçesinde soğuk hava deposu ihtiyacı olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla proje ile tarımsal ürünler uzun süreli muhafaza edilerek kırsalda gelirin ve üretimin artmasına katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	200 ton/yıl x 9 adet (500 m ² büyüklüğünde tesis)
Proje yürütücüsü	İlgili Birlik ve Kooperatifler, İlgili Kamu Kurumları
Uygulama yeri	Kastamonu, Çankırı, Sinop
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	1.168.218 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	30 kişi
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Çiftçiler, sebze ve meyve toptancıları, perakende satıcılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	2. Açılığa Son
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması Hedef 3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

KÜNYE 10

Proje adı	Yaşlı Yaşam Köyü
Proje konusu	Yatılı Hizmet Veren Yaşlı Yaşam Merkezi
Proje Özeti	Proje ile huzurevi ve yaşlı bakım hizmetlerinin verileceği Yaşlı Yaşam Köyü kurulacaktır. Bu tesiste, 5 yıldızlı otel standartlarında konaklamanın yanı sıra hobi atölyelerinde misafirlerin tercihlerine göre ahşap boyama, resim, müzik, el sanatları, tiyatro ve gençlerle bir araya gelme imkânlarının sunulduğu etkinlikler ve çeşitli kurslar düzenlenecektir. Ayrıca tesisin fiziki altyapısı Teknoloji Uyum Atölyesi gibi yeni çalışmaları destekleyecek nitelikte olacaktır. Yaşam alanları dışında yönetim merkezi, spor ve sağlık merkezi, hobi atölyeleri, uygulama tiyatro salonu ve yemekhane bölümleri yer alacaktır.
Sektör	87. Yatılı bakım faaliyetleri
Projenin amacı	Yaşlıların bakım hizmeti aldıkları bir merkezde, yaşlılık süreçlerini aktif ve sağlıklı bir şekilde geçirebilmelerinin yanı sıra sosyalleşme imkânlarının artırılması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	TR82 Bölgesi, düzey 2 bölgeleri arasında %19 oran ile yaşlı nüfus oranı en yüksek olan bölgedir. Kastamonu ili de %19,3 oran ile yaşlı nüfus oranı en yüksek ikinci il konumundadır. Bu proje ile yaşlı nüfus oranı yüksek olan bölgede; yaşlı bireylerin sağlıklı yaşam biçimlerinin desteklenmesine, yaşlılara yönelik koruyucu ve tedavi edici hizmetlerin güçlendirilmesine ve sektördeki hizmet çeşitliliğinin artmasına katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Yaşlı Yaşam Merkezi kişi kapasitesi: 200 yaşlı, 10.000 m ² konaklama alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/Daday
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	6.736.433 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	50 kişi
Proje uygulama süresi	12 Ay
Projenin hedef kitlesi	60 yaş ve üstü bakım ihtiyaçları basit ve gücü yerinde olan bağımsız ve sağlıklı yaşlılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	10. Eşitsizliklerin Azaltılması
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması Hedef 4.1. Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

KÜNYE 11

Proje adı	Mutlu Çocuk Köyü
Proje konusu	Çocuklar İçin Etkinlik Alanı
Proje Özeti	Proje ile oluşturulacak Mutlu Çocuk Köyü'nde çocukların doğayı deneyimlemelerine, takım çalışması ve birlikte eğlenme becerilerini geliştirmelerine imkân sağlayan konaklamalı ve günübirlik kullanım imkânları sunulacaktır. Tesiste çocuk oyun alanı, hayvan çiftliği, perma kültür alanı, macera alanı ve meyve bahçesi gibi alanlar yer alacaktır.
Sektör	55. Konaklama
Projenin amacı	Projenin temel amacı; çocuklara kentselleşen dünyada kendi köklerini ve özlerini kaybetmeden köy yaşantısının öğretilmesi, doğadan kopmadan doğa ile bütün bir şekilde yaşanabileceği bilincinin verilmesidir.
Projenin bölge için önemi	Kırsal niteliği ağır basmasına rağmen Sinop ilinde, ülke genelinde olduğu gibi, çocuklar doğal yaşamdan ve köy hayatından uzak şekilde büyümektedir. Proje ile doğal yaşamdan ayrılan çocukların doğayı ve köy yaşamını deneyimleyerek yeteneklerini geliştirmelerine katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	Konaklama kapasitesi; 34 kişilik 20 odalık konaklama birimi, 5 bungalov, 10 çadırılık kamp alanı Günlük kullanım kapasitesi; 500 kişi Restoran kapasitesi; 200 kişi
Proje yürütücüsü	Yerel Yönetim ve İlgili Kamu Kurumları
Uygulama yeri	Sinop/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	8.005.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	25 kişi
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	3-5 yaş grubu, 5-10 yaş grubu, 10-15 yaş grubu çocuklar ile ebeveynleri
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması Hedef 4.1. Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

KÜNYE 12

Proje adı	Gündüzlü Bakım Evi
Proje konusu	Günübirlik Bakım Hizmetleri
Proje Özeti	Proje ile oluşturulacak gündüzlü bakım evinde, engelli ve kronik hastalığı yüzünden başkasının bakımına ihtiyaç duyan bireylere, yaş sınırı olmadan gündüz bakım hizmeti verilecektir. Tesiste etkinlik sınıfları, dinlenme odaları, sosyal servis ve bireysel görüşme odası yer alacaktır.
Sektör	88. Barınacak yer sağlanmaksızın verilen sosyal hizmetler
Projenin amacı	Çankırı ilinde engelli ve ağır hasta yaşlı bireylerin yaşam kalitelerinin artırılmasının yanı sıra söz konusu bireylere bakım veren kişilerin, hafta içi mesai saatleri içerisinde sosyal, kamusal ve ekonomik hayata katılabilmeleri için gündüzlü bakım hizmeti veren merkezlerin oluşturulması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	TR82 Bölgesi, düzey 2 bölgeleri arasında %19 oran ile yaşlı nüfus oranı en yüksek olan bölgedir. Çankırı ili ise %17 oran ile yaşlı nüfusu en yüksek beşinci il konumundadır. Bu proje ile engelli ve ağır hasta yaşlı bireylerin yaşam ortamlarının iyileştirilmesi ve aktivitelerinin artırılması ile bölgedeki dezavantajlı grupların ve söz konusu bireylere bakım sağlayan kişilerin yaşam kalitelerinin artırılmasına katkı sağlanacaktır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	50 kişi kapasiteli, 500 m ² büyüklüğünde tesis
Proje yürütücüsü	Yerel Yönetim ve İlgili Kamu Kurumları
Uygulama yeri	Çankırı/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	216.500 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	30 kişi
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Evlerinde engelli veya yaşlı bireylere bakım veren kişiler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması Hedef 4.1. Dezavantajlı Grupların Sosyal İçermeleri Sağlanacaktır

KÜNYE 13³

Proje adı	CLT ve CLT'den Modüler Ahşap Ev Üretim Tesisi
Proje konusu	Ağaç Ürünleri İmalatı
Proje Özeti	Verimli orman alanı bakımından birinci sırada olan Kastamonu'da Seydiler ilçesinde CLT ve CLT'den ahşap ev üretim tesisi kurulacaktır. Katma değerli yeni bir ürün olarak CLT'nin Kastamonu'da üretilmesi sektörde ürün çeşitlendirmesine ve insan kaynağı kapasitesinin geliştirilmesine katkı sağlayacak ve benzer tesislerin Kastamonu'da yoğunlaşmasına imkân tanıyacaktır. Ahşap bina yapım süresinin betonarme binalara kıyasla oldukça kısa olması nedeniyle afet bölgelerinde yapılacak konutların hızlı bir şekilde afetzedelere teslim edilebilmesinin yanı sıra deprem ve yangına oldukça dayanıklı olması sebebiyle olası afetlerden doğabilecek zararların minimize edilmesine katkı sağlanacaktır.
Sektör	16. Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç); saz, saman ve benzeri malzemelerden örülerek yapılan eşyaların imalatı
Projenin amacı	Projenin amacı, yerel üretim kapasitesini artırmak ve Kastamonu'yu ahşap yapı sektöründe önemli bir merkez haline getirmektir. Ayrıca bölgenin ekonomik gelişimine katkı sağlamak ve sürdürülebilir malzeme üretimi ile çevre dostu bir yapı sektörü gelişmesi hedeflenmektedir.
Projenin bölge için önemi	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) için kapasite kullanım oranı %84,53 olmakla birlikte ülke genelinde CLT üretimi yapan yalnızca 1 işletme bulunmaktadır. Ağaç ve orman ürünleri sektörü büyüklük, başatlık ve uzmanlaşma bakımından Kastamonu'da öne çıkmaktadır. Sektörün ürün çeşitlendirmeye ihtiyacı bulunmaktadır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	35.000 m ³ /yıl CLT panel 40 adet/yıl ahşap ev 10.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/Seydiler
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	20.000.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	109
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Sektörde faaliyet gösteren KOBİ'ler, nihai kullanıcılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme 9. Sanayi, yenilikçilik ve altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

³ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

KÜNYE 14⁴

Proje adı	Ahşap Bağlantı Elemanları Üretim Tesisi
Proje konusu	Metal Bağlantı Elemanları İmalatı
Proje Özeti	Proje ile ahşap yapılarda kullanılan bağlantı elemanlarının yerli üretimini gerçekleştirmek amacıyla bir üretim tesisi kurulacaktır. Üretim süreci; hammadde alımından başlayarak, malzemelerin işlenmesi, şekillendirilmesi, yüzey işlemleri ve kalite kontrol süreçlerini içerecektir. Tesis, ithal ikame ürün üretilmesine katkı sağlayacaktır.
Sektör	25. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)
Projenin amacı	Projenin amacı, yerel üretim kapasitesini artırmak ve Kastamonu'yu ahşap yapı sektöründe önemli bir merkez haline getirmektir. Ayrıca bölgenin ekonomik gelişimine katkı sağlamak ve sürdürülebilir malzeme üretimi ile çevre dostu bir yapı sektörünün geliştirilmesi hedeflenmektedir.
Projenin bölge için önemi	Ahşap yapılarda parçaları birleştirmekte ihtiyaç duyulan bağlantı elemanları ithal edilmektedir. Ahşap Binaların Tasarım, Hesap Ve Yapım Esaslarına Dair Yönetmelik yayınlanmış ve ahşap yapı stokunun artmasının önü açılmıştır. Bununla paralel olarak ahşap bağlantı elemanlarına olan talebin artması beklenmektedir. Bu kapsamda, CLT'den modüler ahşap ev üretiminin tamamlayıcısı olan ahşap bağlantı elemanları üretiminin de Kastamonu'da yapılması bu ekosistemi destekleyecektir.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	206.700 adet/yıl 5.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	2.350.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	50
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Sektörde faaliyet gösteren KOBİ'ler, nihai kullanıcılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme 9. Sanayi, yenilikçilik ve altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

⁴ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

KÜNYE 15⁵

Proje adı	Modüler Mobilya Üretim Tesisi
Proje konusu	Mobilya İmalatı
Proje Özeti	Proje ile kurulacak olan modüler mobilya üretim tesisinde TV ünitesi, kitaplık, ayakkabılık vb. ürünlerin üretimi yapılacaktır. Kastamonu Üniversitesi Tabiat Turizmi ve Ormanlık konularında ihtisas üniversitesi olması ve üniversite bünyesinde kurulan Ahşap Araştırma Geliştirme ve İnovasyon Merkezinin varlığı, tasarım ve ürün geliştirme noktasında katkı sağlayacaktır.
Sektör	31. Mobilya imalatı
Projenin amacı	Projede, Kastamonu'da üretilen hammaddelerinin yüksek katma değerli modüler mobilyaya dönüştürülerek bölgedeki ekonomik değerin artırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca mobilya sektöründe küresel pazarın ihtiyaçlarına yönelik modüler çözümler geliştirilmesi ile Kastamonu'nun pazarda rekabet gücünün artırılması hedeflenmektedir. Diğer taraftan proje, mesleki eğitim alan öğrencilerin kendi sektöründe istihdam edilmesine olanak sağlayacaktır.
Projenin bölge için önemi	Kastamonu'da yonga levha üretimi yapan küresel işletmelerin yer alması MDF gibi modüler mobilya hammaddelerine ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Odunun yonga levha yerine nihai ürün olan mobilya olarak satılabilmesi katma değerini Kastamonu'da kalmasına imkân sağlayacaktır. Ekonomik kompleksite ve ürün uzayı analizi çalışmasında büro ve mağaza mobilyaları gizil sektör olarak değerlendirilmiştir.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	200.000 adet/yıl 17.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	5.500.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	50
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Sektörde faaliyet gösteren KOBİ'ler, nihai kullanıcılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme 9. Sanayi, yenilikçilik ve altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

⁵ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

KÜNYE 16⁶

Proje adı	Bentonitten Alternatif Ürünlerin Üretim Tesisi
Proje konusu	Bentonitten Üretilen Alternatif Ürünler İmalatı (Döküm Kumu, Yapı Kimyasalları İçin Katkı Maddesi)
Proje Özeti	Kurulacak tesiste bentonitten; kedi kumu, döküm kumu, yapı kimyasalları için katkı maddeleri ve endüstriyel süreçlerde kullanılan çeşitli ürünler üretilecektir. Bu sayede bentonit daha geniş bir kullanım alanına sahip olacaktır. Proje, Çankırı'daki bentonit kaynaklarının daha verimli değerlendirilmesine katkı sağlayacak ve bölgenin ekonomik kalkınmasına destek olacaktır.
Sektör	23. Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı
Projenin amacı	Proje ile Çankırı'da çıkarılan bentonit doğal kaynağının katma değerli ürün haline getirilmesine, birim ihracat değerinin ve ihracat imkânlarının artırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Çankırı, bentonit rezervini işleyen tesis sayısı ve tesislerin kurulu kapasitesi bakımından Türkiye'de 2. sırada yer almaktadır. Türkiye'de toplam 1,3 milyon ton/yıl öğütülmüş bentonit üretim kapasitesi bulunmaktadır. Bu kapasitenin yaklaşık %11'i Çankırı'daki 4 işletmeye aittir.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	70.000 ton/yıl 10.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Çankırı/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	3.000.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	20
Proje uygulama süresi	18 ay
Projenin hedef kitlesi	Sektörde faaliyet gösteren KOBİ'ler, nihai kullanıcılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

⁶ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

KÜNYE 17

Proje adı	Tuz Hammaddesinden Katma Değerli Kimyasal Ürün Üretim Tesisi
Proje konusu	Kimyasal Madde İmalatı
Proje Özeti	Hammadde olarak tuzun (sodyum klorür) kullanılmasıyla üretilen inorganik kimyasal maddeler, kaya tuzu kullanılarak üretilebilecek en katma değerli ürünlerden olup ülkemiz bu ürünleri ciddi miktarda ithal etmektedir. Söz konusu ürünler tekstil, gıda, madencilik, arıtma vb. birçok sektörde girdi olarak kullanılmaktadır. Proje ile tuz hammaddesinden sodyum hidroksit, sodyum hidrosülfat, sodyum bisülfat kimyasal ürünleri üretilecek ve ihraç edilecektir.
Sektör	20. Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı
Projenin amacı	Tuz hammaddesinden katma değerli ürünlerin üretilmesi yoluyla ithal ikameci üretim gerçekleştirilmesi ve ihracatın artırılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Çankırı'da 1,18 milyar ton kaya tuzu rezervi mevcut olup Türkiye'de 1. sırada yer almaktadır. Dolayısıyla, söz konusu ürünlerin Çankırı'da üretilmesi doğal kaynakların yerinde işlenmesine imkân sağlayacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	Sodyum Hidroksit: 30.000 ton/yıl Sodyum Hidrosülfat: 10.000 ton/yıl Sodyum Bisülfat: 30.000 ton/yıl 25.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Çankırı/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	20.000.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	80
Proje uygulama süresi	36 ay
Projenin hedef kitlesi	Kimya sektöründeki firmalar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

KÜNYE 18

Proje adı	Elektrikli Küçük Ev Aletleri Üretim Tesisi
Proje konusu	Elektrikli Ev Aletlerinin İmalatı
Proje Özeti	Proje ile yüksek teknolojili ve farklı kullanım alanlarına hitap eden elektrikli küçük ev aletleri üretilecektir. Mutfak robotları, elektrikli süpürgeler, ütüler, saç kurutma makineleri gibi çeşitli ürünlerin üretimi gerçekleştirilecektir. Ürünlerin kalite standartlarına uygun, dayanıklı ve çevre dostu olması hedeflenmektedir.
Sektör	28. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı
Projenin amacı	Proje, yerli üretimi teşvik ederek Türkiye'nin küresel pazarda rekabet gücünü artırmayı, ithalat bağımlılığını azaltmayı ve bu sektördeki yerel yatırımları güçlendirmeyi amaçlamaktadır.
Projenin bölge için önemi	Dünya'da elektrikli küçük ev aletleri üretiminin %80'i Çin'de yapılmaktadır. Çankırı'nın Şabanözü ilçesinde faaliyet gösteren firma ise elektrikli küçük ev aletleri üretiminde Türkiye ve Avrupa'daki en büyük entegre üretici ve ihracatçı firmadır. Böylece Şabanözü ilçesi elektrikli küçük ev aletleri üretiminde öne çıkmaktadır. Proje önerisi kapsamındaki ürünlere ait dış ticaret istatistikleri incelendiğinde ülkemizin 2023 yılında toplamda 12,9 Milyar \$ dış ticaret açığı verdiği görülmektedir. Söz konusu dış ticaret açığının azaltılabilmesi için Çankırı'da hali hazırda yan sanayileriyle beraber bir ekosistem haline gelen sektördeki yeni yatırımların teşvik edilmesinin önemli olacağı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, mevcut yatırımların artırılması ülkemizin uluslararası rekabetçiliğinin artırılmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca yeni yatırımın Çankırı'da yapılması, ilde sektörel uzmanlaşmaya ve istihdamın artırılmasına imkân sağlayacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	400.000 Adet/Yıl 15.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Çankırı/Şabanözü, Korgun
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	7.000.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	80
Proje uygulama süresi	18 ay
Projenin hedef kitlesi	Nihai kullanıcılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

KÜNYE 19⁷

Proje adı	4 ve Üstü Yıldızlı Termal Otel ve Sağlık Merkezi
Proje konusu	Konaklama Hizmeti
Proje Özeti	Proje ile kurulması planlanan tesis fizik tedavi ve rehabilitasyon hizmeti, bazı kozmetik amaçlı uygulamalar, dinlenme, eğlenme gibi olanaklar sunulacaktır. Projenin tamamlanmasıyla birlikte Kurşunlu'nun jeotermal kaynaklarını değerlendiren modern bir tesis, bölgenin turizm potansiyelini artıracak ve sağlık turizmi alanında önemli bir merkez haline gelecektir.
Sektör	55. Konaklama
Projenin amacı	Erişilebilirliği yüksek olan ve D-100 (E-80) karayolu üzerinde yer alan Kurşunlu ilçesinde yurtiçi ve yurtdışı turizm hareketliliğinin artması ve bölgede sağlık turizminin gelişmesi amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Kurşunlu ilçesi başta Ankara olmak üzere büyük yerleşim yerlerine yakınlığı ve jeotermal doğal kaynak varlığı ile önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Kurşunlu jeotermal alanındaki Çavundur sahasında 270 m derinlikte açılan kuyuda 54°C sıcaklık ve 47 lt/sn debide üretim sağlanmaktadır. Çavundur mevkiindeki jeotermal kaynağın 76 lt/sn olduğu ve yaklaşık 40 lt/sn rezervin kullanılmaya hazır olduğu bilinmekte olup bu kapasitede bir otel için yaklaşık 3 lt/sn suyun yeterli olacağı değerlendirilmektedir. Böylelikle bölgede termal turizm potansiyeli kullanılacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	200 yatak
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Çankırı/Kurşunlu
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	3.413.233 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	103
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Termal tedaviye ihtiyaç duyan kişiler, turistler, bölge halkı
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	3. Sağlık ve Kaliteli Yaşam
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması Hedef 2.1. Batı Karadeniz Destinasyonu ve Turizm Rotaları Geliştirilecektir

⁷ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

KÜNYE 20

Proje adı	Kapalı Devre Su Ürünleri Yetiştiriciliği Tesisi
Proje konusu	Alabalık / Kapalı Devre Su Ürünleri Yetiştiriciliği
Proje Özeti	Proje ile su kaynaklarının sürdürülebilir şekilde kullanılmasını sağlayan kapalı devre sistemleri kullanılarak üretimde kalite, verimlilik ve çevre dostu uygulamalar öne çıkarılacaktır. Proje, suyun sürekli olarak filtre edilip tekrar kullanılmasını, çevresel etkilerin en aza indirilmesini ve düşük enerji tüketimi ile üretim yapılmasını mümkün kılmaktadır. Ayrıca kurulması planlanan tesis, Sinop Organize Sanayi Bölgesi'nde bulunan Su Ürünleri İşleme, Şoklama ve Depolama Tesisleri ile entegre çalışarak bölgedeki su ürünleri ekosistemine katkı sağlayacaktır.
Sektör	03. Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği
Projenin amacı	Proje ile ileri teknolojiye sahip kapalı devre sistemler (RAS) kullanılarak, su kaynaklarının verimli kullanılması ve üretim kapasitesinin artırılmasının yanı sıra Sinop ilinin ülkemizdeki su ürünleri ekosisteminde ve kapalı devre sistemleri (RAS) teknolojisi kullanımında öncü olması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Sinop, ülkemiz denizlerinde yapılan Türk somonu (Gökkuşuğu Alabalığı) üretiminin yaklaşık olarak %38'ini karşılamaktadır. 2023 Yılı TÜİK verilerine göre ülkemizde 66.055 ton Türk somonu üretilmiş olup bu üretimin 25.657 tonu Sinop ilinde gerçekleşmiştir. Söz konusu üretim verilerinden de görüleceği üzere Sinop ili alabalık üretiminde sektöre öncülük eden bir konumdadır. Sinop Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulan Sinop Su Ürünleri İşleme, Şoklama ve Depolama Tesisinin faaliyetleri ile söz konusu proje birbirini tamamlayıcı niteliktedir.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	2.000 ton/yıl 10.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Sinop/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	32.000.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	25
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Su ürünleri yetiştiricileri ve yetiştirici birlikleri, su ürünleri işleyen firmalar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı 14. Sudaki Yaşam
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 3. Tarımsal Üretimde Verimliliğin, Katma Değerin ve Kalitenin Artırılması Hedef 3.1. Tarımsal Üretim ve Sanayii Geliştirilecektir

KÜNYE 21

Proje adı	Balık Yağı Rafinasyon Tesisi
Proje konusu	Rafine Edilmiş Balık Yağı Üretimi
Proje Özeti	Ülkemizde hamsi yağı, balık unu tesislerinde yan ürün olarak elde edilmekte olup elde edilen balık yağı herhangi bir rafinasyon işlemine tabi tutulmamaktadır. Ülkemiz, ham balık yağını ihraç ederken insan tüketimine uygun katma değeri yüksek rafine edilmiş balık yağını ithal etmektedir. İnsan tüketimine uygun hale getirilmesi için ham balık yağının rafine edilmesi gerekmektedir. Proje ile kurulması planlanan tesis ham balık yağını rafine ederek, yağ asit kompozisyonunu düzenleyecek ve elde edilen ürünleri şurup, kapsül, tablet gibi formlarda paketlenip pazara sunacaktır. Rafine balık yağının sağlıklı yaşam ürünleri ve gıda takviyeleri sektörüne sunulması ülke ekonomisine katma değer sağlayacak ve sektörde rekabet gücünü artıracaktır.
Sektör	10. Gıda ürünlerinin imalatı
Projenin amacı	Proje kapsamında tesisin kurulması ile ülkemizin balık yağı rafinasyon yetkinliğine sahip olması ve ithal edilen rafine balık yağının yerli olarak üretilebilmesi amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Ülkemizde toplam deniz ürünleri avcılığının %75'i Karadeniz'de yapılmaktadır. Sinop ilinin Karadeniz'deki üretim miktarı içerisindeki payı yaklaşık %10'dur. Sinop ilinde balık unu ve yağı tesisleri bulunmaktadır. Proje ile kurulacak tesis, elde edilen balık yağının il içinde işlenmesine olanak sağlayacaktır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	10.000 ton/yıl 10.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Sinop/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	35.000.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	50
Proje uygulama süresi	18 ay
Projenin hedef kitlesi	Balık yağı üretimi yapan firmalar, nihai tüketiciler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

KÜNYE 22

Proje adı	Mikroalglerden Omega-3 Gıda Takviyesi Üretim Tesisi
Proje konusu	Alg Yağı ve Omega-3 Üretimi
Proje Özeti	Proje kapsamında mikroalg biyoteknolojisi kullanılarak yüksek kaliteli Omega-3 yağ asitleri üretilecek ve bu yağlar gıda takviyesi, sağlık ürünleri ve beslenme amaçlı kullanılacaktır. Tesis, mikroalglerin kültürlenmesi, hasat edilmesi, Omega-3 yağ asitlerinin ekstrakte edilmesi ve işlenmesi gibi süreçlerden oluşacak, nihai ürünler kapsül, sıvı veya diğer uygun formlarda pazara sunulacaktır.
Sektör	10. Gıda ürünlerinin imalatı
Projenin amacı	Projenin amacı, Türkiye'de mikroalglerden elde edilen Omega-3 yağ asitlerinin üretimi için bir tesis kurarak, bu alandaki boşluğu doldurmak ve ithalata bağımlılığı azaltmaktır. Proje ile mikroalg biyoteknolojisi kullanılarak sürdürülebilir ve çevre dostu bir üretim modeli geliştirilecek, yüksek kalitede Omega-3 yağ asitleri içeren besin takviyeleri ve sağlık ürünleri üretilerek bölgenin ve ülkemizin ekonomik kalkınmasına katkı sağlanacaktır.
Projenin bölge için önemi	Ülkemizde mikroalglerden Omega-3 üretimi için özel ve ticari ölçekte bir tesis bulunmamaktadır. Planlanan üretim tesisi, bu alandaki ilk yatırım olacaktır. Ayrıca KUZKA tarafından yürütülen Temel Sektörlerde Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı doğrultusunda Sinop'ta "Su Ürünleri Ekosisteminin Geliştirilmesi" özel amacı faaliyetleri kapsamında yürütülen çalışmalar ile elde edilen bilgi ve tecrübe birikiminin, projenin hayata geçirilmesi noktasında çarpan etkisi oluşturacağı değerlendirilmektedir. Öte yandan Kahramanmaraş ili Mikroalglerden Omega -3 Üretimi başlıklı ön fizibilite raporunda yer alan verilere göre ülkemizin 2025 yılındaki Omega 3 ihtiyacının 1.982 ton olacağı öngörülmektedir. Proje kapsamında kurulacak tesis ile bu ihtiyacın yaklaşık %8'i karşılanabilecektir.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	150 ton/yıl 2.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Sinop/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	1.500.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	40
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitlesi	Takviye edici gıda ve sağlık ürünleri üreten firmalar, nihai tüketiciler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

KÜNYE 23

Proje adı	Cam Takviyeli Plastik (GRP) Yat ve Tekne İmalatı
Proje konusu	Plastik Yat ve Tekne Üretimi
Proje Özeti	Proje, Karadeniz Bölgesinde denizcilik sektöründe kullanılan GRP yat ve teknelerin üretimi için bir imalat tesisinin kurulmasını kapsamaktadır. GRP, hafif, dayanıklı ve uzun ömürlü olması nedeniyle yat ve tekne imalatında yaygın olarak kullanılan bir malzemedir. Bu proje, Karadeniz Bölgesinde denizcilik sanayisinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.
Sektör	30. Diğer ulaşım araçlarının imalatı
Projenin amacı	Projenin temel amaçları; Karadeniz Bölgesinde yat ve tekne üretim kapasitesini artırmak, bölgedeki sanayi altyapısını çeşitlendirmek ve bu alanda yerel üretimi teşvik etmektir. Ayrıca denizcilik sektörüne olan talebin karşılanması ve bölgede ekonomik kalkınmaya katkı sağlanması hedeflenmektedir.
Projenin bölge için önemi	Cam takviyeli plastik (GRP) yat ve tekne imalatı daha çok Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinde görülmektedir. Karadeniz Bölgesine bu iş kolunun kazandırılmasının, bölgedeki yat ve tekne üretimine artı bir değer katarak istihdama ve bölgesel gelişmeye olumlu katkı sağlaması beklenmektedir.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	60 adet/yıl 1.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Sinop/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	1.000.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	20
Proje uygulama süresi	24 ay
Projenin hedef kitle	Yat ve tekne kullanıcıları
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

KÜNYE 24

Proje adı	Turizm Kompleksi (Kongre Merkezi ve Otel)
Proje konusu	Konaklama ve Kongre Hizmetleri
Proje Özeti	Proje ile kurulacak olan turizm kompleksi, Turizm Tesislerinin Nitelikleri Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde asgari 500 yatak kapasiteli 5 yıldızlı otel ve en az 1000 kişiye hizmet verebilecek büyüklükte bölünebilir bir kongre salonuna ve ilgili yönetmelikte belirtilen asgari standartlara sahip olacaktır. Mevcut durumda 261 oda ve 538 yatak ile bir adet otel Ilgaz Dağı'nda hizmet vermektedir. Önerilen yeni yatırım bu otel ile yakın konumlanmış olacak iki tesisin toplamda asgari 500 oda kapasitesi olacak ve böylece Ilgaz Dağı kongrelere ev sahipliği yapabilir kapasiteye ulaşacaktır.
Sektör	55. Konaklama
Projenin amacı	Proje ile Kastamonu'ya düzenlenecek tur sayısının ve başta Ilgaz Dağı olmak üzere Küre Dağları Milli Parkı sınırlarındaki kanyonlar bölgesi gibi diğer destinasyonların turizm hareketliliğinin artmasına, özellikle turizmde yaşanan sezonsallık probleminin azaltılmasına katkı sağlanması amaçlanmaktadır.
Projenin bölge için önemi	Ankara'ya olan yakınlığı ve Milli Park statüsü ile doğa ve kış turizmi için önemli bir destinasyon olan Ilgaz Dağı 12 ay turizm yapılmasına uygun potansiyele sahiptir. Tekil fonksiyon üstlenecek tesislerin Ilgaz Dağındaki turizm hareketini tüm yıla yayma konusunda yeterli olmaması nedeniyle seminer, kamp ve sempozyumlar için yeterli konaklama ve toplantı salonu kapasitesine sahip, yaz ve kış mevsimlerine uygun aktivite çeşitliliği sunabilen kapsamlı bir tesis ihtiyacı bulunmaktadır.
Yatırımın/tesisnin ölçeği (Kapasite)	250 oda 1000 kişilik kongre merkezi
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/Merkez, Çankırı/Ilgaz
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	11.000.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	140
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Turistler, bölge halkı
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. Şehirlerin Marka Değerinin Artırılması Hedef 2.1. Batı Karadeniz Destinasyonu ve Turizm Rotaları Geliştirilecektir

KÜNYE 25⁸

Proje adı	Ahşap Oyuncak Üretim Tesisi
Proje konusu	Ahşap Oyuncak İmalatı
Proje Özeti	Proje ile Kastamonu'da ağaç ve orman ürünleri sektöründeki mevcut kapasite değerlendirilerek ahşap oyuncak üretim kapasitesi artırılabilecektir. Ayrıca sektörde ürün çeşitliliği sağlanmasının yanı sıra ulusal ve uluslararası pazarlara yönelik katma değer yaratılacaktır.
Sektör	32. Diğer imalatlar
Projenin amacı	Projenin amacı, yerel iş gücünü daha verimli kullanarak üretim kapasitesinin artırılması, bölgesel ekonomik büyümeye katkıda bulunulması ve sürdürülebilir ahşap işleme teknikleriyle çevreye duyarlı ve kaliteli ürünler sunulmasıdır. Ayrıca, sektörün ürün çeşitliliğini artırarak, yerel üreticilerin rekabet gücünü artırmak, Kastamonu'nun ahşap oyuncak alanında tanınırlığını yükseltmek hedeflenmektedir.
Projenin bölge için önemi	Kastamonu özellikle hammadde yönünden avantajlı konumdadır. Buna ek olarak ahşap işleme geleneğinden gelen iş gücünün ahşap işlemeye yatkınlığı da değerlendirildiğinde avantaj artmaktadır. Taşmektap Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ahşap oyuncak üretimi konusunda uzmanlaşmakta ve bu alanda iş gücünü yetiştirmektedir. Ağaç ve orman ürünleri sektörü büyüklük, başatlık ve uzmanlaşma bakımından Kastamonu'da öne çıkan bir sektördür. Buna karşın sektörde ürün çeşitlendirmeye ihtiyaç bulunmaktadır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	420.000 adet/yıl 3.500 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/Merkez
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	600.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	32
Proje uygulama süresi	12
Projenin hedef kitlesi	Nihai kullanıcılar
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

⁸ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

KÜNYE 26⁹

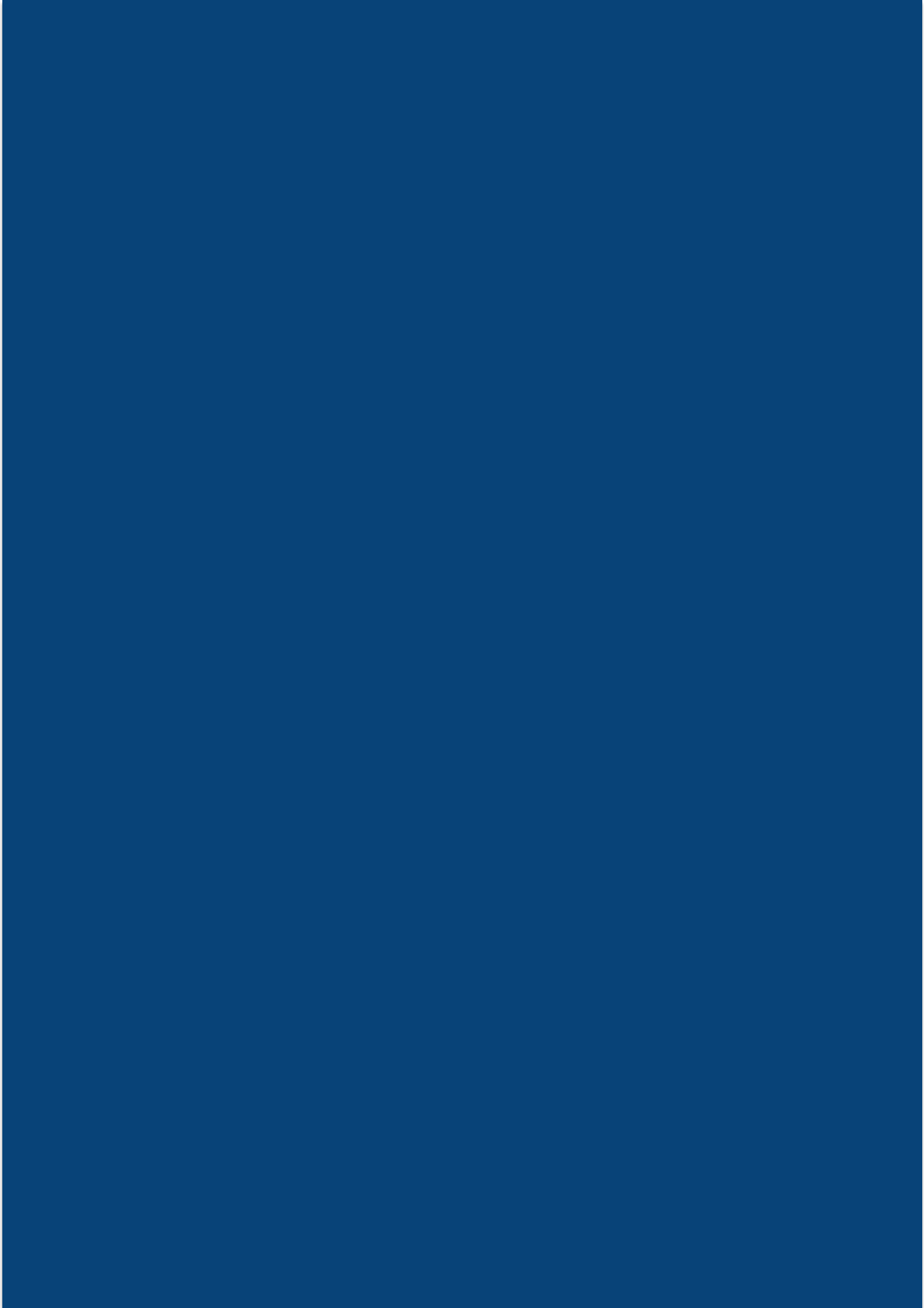
Proje adı	Kestane İşleme ve Paketleme Tesisi
Proje konusu	Kestaneden Katma Değerli Ürün İmalatı
Proje Özeti	Proje ile bölgedeki kestane üretim potansiyeli değerlendirilerek kestaneden katma değerli ürünlerin üretilmesi ve paketlenmesine imkân veren bir tesis kurulacaktır.
Sektör	10. Gıda ürünlerinin imalatı
Projenin amacı	Projenin temel amacı, Kastamonu ve Sinop illerinde üretilen kestanenin işlenmesi ve paketlenmesi yoluyla katma değerli ürünlere dönüştürülerek bölge ekonomisine kazandırılmasıdır. Bu çerçevede, kestane üretim zincirinin daha verimli hale getirilmesi, üretici gelirlerinin artırılması ve yerel istihdamın desteklenmesi hedeflenmektedir. Aynı zamanda proje ile bölgenin, tarım ve gıda sektöründe rekabet gücünü artırması beklenmektedir.
Projenin bölge için önemi	Kastamonu ve Sinop ili kestane üretiminde önde gelen iller arasında olup Türkiye tarım istatistikleri verilerine göre 2023 yılı kestane üretiminde Kastamonu 7 ve Sinop 10. sırada yer almıştır. Söz konusu üretim potansiyelinin katma değerli ürünlere dönüştürülmesi ile yerel ve bölgesel ekonomiye katkıda bulunulacaktır.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	270 ton kestane şekeri /yıl 405 ton kestane püresi/yıl 405 ton kakaolu kestane kreması/yıl 6.000 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/İnebolu, Cide, Bozkurt, Sinop/Erfelek, Ayançık
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	600.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	30
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Sektörde faaliyet gösteren işletmeler, nihai tüketiciler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

⁹ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

KÜNYE 27¹⁰

Proje adı	Defne Yaprağı İşleme Tesisi
Proje konusu	Defne Yaprağından Katma Değerli Ürün İmalatı
Proje Özeti	Proje ile Kastamonu ve Sinop ilinde üretilen defneyaprakları katma değerli hale getirilecektir. Defneyaprağının toplanmasından başlayarak, kurutulması, ayıklanması ve paketlenmesine kadar olan tüm süreçler modern bir tesis bünyesinde gerçekleştirilecektir. Proje, defneyaprağının suni kurutma yöntemi ile işlenmesini sağlayarak, ürünün kalitesini ve dayanıklılığını artıracaktır.
Sektör	10. Gıda ürünleri imalatı
Projenin amacı	Projenin temel amacı, bölgedeki defneyaprağı üretimini modern işleme ve kurutma teknikleriyle katma değerli bir ürüne dönüştürerek, hem ulusal hem de uluslararası pazarlara sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda, defneyaprağı işleme tesisinin kurulması ile ürün kalitesinin artırılması, yerel halkın gelir düzeyinin iyileştirilmesi ve bölgedeki sürdürülebilir ekonomik büyümeye katkı sağlanması hedeflenmektedir.
Projenin bölge için önemi	Bölgedeki defneyaprağı üretimi, hammadde potansiyeli açısından yüksektir. Bu proje, bölgedeki defne üreticilerine ekonomik fırsatlar sunarak, yerel halkın geçim kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve istihdam olanaklarını artırmayı hedeflemektedir. Defneyaprağının işlenmesi ile bölgenin rekabet gücünün artması ve ihracat potansiyelinin yükselmesi beklenmektedir.
Yatırımın/tesisin ölçeği (Kapasite)	5.000 ton/yıl 8.400 m ² toplam tesis alanı
Proje yürütücüsü	Özel Sektör
Uygulama yeri	Kastamonu/Cide, Sinop/Erfelek
Toplam proje bütçesi/ Sabit yatırım tutarı	920.000 ABD Doları
Projenin ilave istihdam öngörüsü	123
Proje uygulama süresi	12 ay
Projenin hedef kitlesi	Sektörde faaliyet gösteren işletmeler, nihai kullanıcılar, tüketiciler
Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla İlişkisi	8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme 9. Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı
Bölge Planı ilişkisi	Stratejik Öncelik 1. İmalat Sanayinde Rekabet Gücünün Artırılması Hedef 1.1. Üretimde Çeşitlilik ve Katma Değer Artırılacaktır

¹⁰ Söz konusu yatırım fırsatlarına ilişkin detaylı bilgiye <https://www.yatirimadestek.gov.tr/> adresinden erişim sağlanabilmektedir.

**T.C. KUZEY ANADOLU
KALKINMA AJANSI**
NORTH ANATOLIAN DEVELOPMENT AGENCY

Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı (Ajans Merkezi)

Kuzeykent Mahallesi Kayın Sokak No: 9 37150 Kastamonu
T. +90 366 212 58 52 • F. +90 366 212 58 55

“Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz”

 TC_KUZKA

 TCKUZKA

 tc_kuzka

 TCKUZKA

www.kuzka.gov.tr